

**ПИЛОТЕН ПРОЕКТ
ПРОГРАМЕН И ОРИЕНТИРАН КЪМ РЕЗУЛТАТА
БЮДЖЕТ НА МИНИСТЕРСТВО НА ОКОЛНАТА
СРЕДА И ВОДИТЕ ЗА 2004 ГОДИНА**

СЪДЪРЖАНИЕ

ВЪВЕДЕНИЕ

	Бюджет на МОСВ за 2004 г.	6
1	Основни параметри на бюджета	8
2	Области на политиката	11
	2.1 Управление на водите	13
	2.1.1 Програма 1: Оценка и управление на водните ресурси и справедливото им разпределение за населението и икономиката на страната	15
	2.1.2 Програма 2: Опазване и подобряване на състоянието на водните ресурси	19
	2.2 Подобряване управлението на отпадъците	23
	2.2.1 Програма 3: Изграждане на интегрирана система от съоръжения за третиране на отпадъци	24
	2.2.2 Програма 4: Осигуряване на механизми за разделно събиране, рециклиране и повторна употреба на отпадъците	27
	2.3 Подобряване качеството на атмосферния въздух	29
	2.3.1 Програма 5: Подобряване на качеството на атмосферния въздух в районите "горещи точки"	30
	2.3.2 Програма 6: Подобряване качеството на течните горива и намаляване на вредните емисии в атмосферния въздух	33
	2.4 Опазване на биологичното разнообразие	35
	2.4.1 Програма 7: Съхраняване, укрепване и възстановяване на ключови екосистеми, местообитания, видове и генетичните им ресурси	36
	2.4.2 Програма 8: Възстановяване на влажни зони и намаляване на замърсяването	39
	2.5 Опазване на околната среда, повишаване на обществената култура и съзнание и обща политика по околна среда	42
	2.5.1 Програма 9: Контрол и управление на химическите вещества и предотвратяване на големи аварии	44
	2.5.2 Програма 10: Разработване и внедряване на Национална автоматизирана система за мониторинг на околната среда (НАСМОС)	46
	2.5.3 Програма 11: Повишаване на обществената култура и съзнание по въпросите на околната среда	48
	2.5.4 Програма 12: Прилагане на ОВОС и екологична оценка	50
	2.5.5 Програма 13: Отстраняване на екологични щети, причинени от минали действия или бездействия до момента на приватизация	53
	2.5.6 Програма 14: Издаване на комплексни разрешителни. Системи за управление по околна среда и екомаркировка	55
	2.6 Геоложка информация, минерално-суровинен баланс и опазване на земните недра	58
	2.6.1 Програма 15: Контрол на търсенето, проучването и експлоатацията на подземните богатства	59
	2.6.2 Програма 16: Привличане на инвестиции в търсенето, проучването, добива на подземни богатства и ползването на подземни пространства	61
	2.6.3 Програма 17: Ликвидация и обезопасяване на геологопроучвателни и минни изработки	63
	2.6.4 Програма 18: Осигуряване на информация за геологията и суровинния потенциал на страната	64
	2.6.5 Програма 19: Международно сътрудничество и европейска интеграция	66
	2.7 Борба с шума	68
	2.7.1 Програма 20: Намаляване на шумовото замърсяване в населените места от стопански обекти и от транспорта	68
	2.8 Обща администрация	69
3	Приложения	71
	3.1 Организационна структура на МОСВ	71
	3.2 Структура на програмния бюджет на МОСВ	72
	3.3 Бюджет на МОСВ – икономическа класификация	73
	3.4 Бюджет на МОСВ – функционална класификация	75
	3.5 Брой заети (2003 – 2006 г.)	77
	3.6 Преглед на екологичните обекти, предвидени за строителство през 2004 г.	81
	3.7 Преглед на проектите, финансирани по програми ФАР и ИСПА на ЕС и кофинансирани на проектите от Националния фонд	83

Въведение

Програмното бюджетно планиране е принципно нов подход на планиране и представяне на бюджета, който се прилага за втора година от Министерството на околната среда и водите (МОСВ). През изминалите две години МОСВ постигна значителен напредък в процеса на реализация на целите, формулирани в Националната стратегия по околна среда, както и по отношение на хармонизирането на българското законодателство със стандартите и изискванията на ЕС. Разработени са механизми за прилагане и въвеждане на това законодателство у нас, за укрепване и развитие на административния капацитет на министерството и неговите структури, както и за предоставяне на по-добър достъп до информация и участие на обществеността в процеса на взимане на решения за околната среда и подпомагане на неправителствените организации в тяхната дейност.

При съставянето на програмния си и ориентиран към резултатите бюджет МОСВ прилага консолидиран подход на представяне на разходите, който се използва в по-голяма част от страните от Европейския съюз. По този начин са представени и разходите на МОСВ в настоящия бюджет, т.е. всички средства, изразходвани, трансферирани или координирани от държавния бюджет за околна среда се разглеждат като разходи на министерството, независимо от източника на финансиране. Например директните капиталови трансфери от републиканския бюджет за общините за строителството на екологични обекти се приоритизират от МОСВ, поради което те представляват елемент от програмния бюджет на министерството. По същия начин в програмния бюджет на МОСВ се включват и разходите по програмите, финансирани от фондовете на ЕС и съответното кофинансиране от Националния фонд.

Министерството на околната среда и водите е изправено пред сериозно предизвикателство за коректното планиране и управление на средствата от Европейските фондове. Факт е нарастване на финансирането от Европейския съюз, както и на капиталовите трансфери за общините в областта на опазване на околната среда. Това от своя страна води до увеличаването на средствата, които министерството ще изразходва по почти всички области на политиката по опазване на околната среда през следващите години. Средствата от ЕС, приходите на Държавното предприятие за управление на дейностите по опазване на околната среда и субсидията от републиканския бюджет са от изключително значение за изпълнение на поставените цели. По този начин МОСВ ще е в състояние да продължи изграждането на екологичните обекти и изпълнението на проектите, свързани с мониторинга на околната среда.

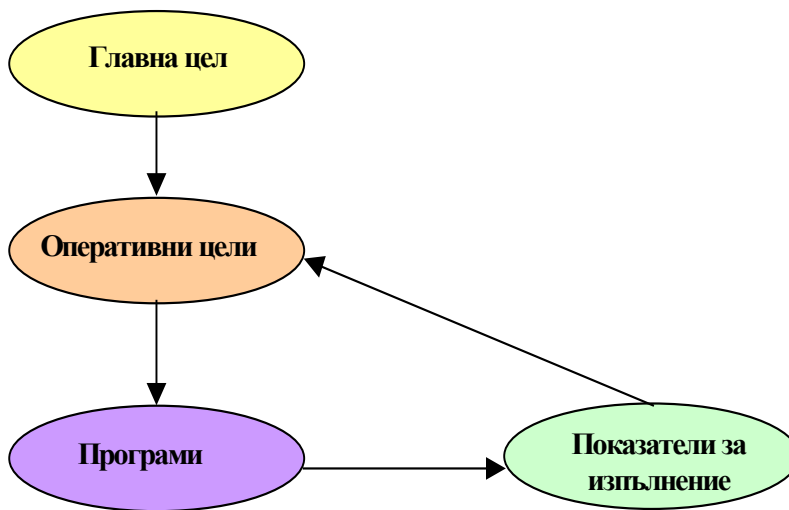
Настоящият програмен бюджет представя разходването на средства от Министерството на околната среда и водите по програми. Програмата се дефинира като сбор от системни действия на правителството, насочени към постигането на конкретна оперативна цел. Оперативни цели са тези, чрез които се пречупват и конкретизират главните, по-високи цели. В този смисъл програмите се разглеждат като инструменти на министерството за постигане на формулираните оперативни цели. Постигнатият напредък в изпълнение на заложените от МОСВ цели се измерва с помощта на показатели за изпълнение. Бюджетът от своя страна конкретизира размера на средствата, необходими за изпълнението на програмите, както и за постигането на целите в различните области на политиката по опазване на околната среда.

Бюджетът обхващащ период от четири години – една преди и две след бюджетната 2004 година. Представените на ниво програма разходи за 2005 и 2006 година отразяват заявените средства от МОСВ по тригодишната бюджетна прогноза за периода 2004 – 2006 г. Цифрите по програмите, които ще бъдат изпълнявани през 2004 година отразяват

решенията за текущите разходи, капиталовите разходи и щатните бройки след подписания Меморандум между МОСВ и Министерство на финансите.

В доклада са описани шестте стратегически цели на провежданата от министерството политика по опазване на околната среда. Всяка стратегическа цел съдържа една или повече оперативни цели. За всяка програма са идентифицирани показатели за изпълнение, показващи доколко успешно програмата и министерството допринасят за реализирането на оперативните цели.

Диаграма 1. Програмите като инструмент за постигане на оперативни цели

През 2004 г. Министерството на околната среда и водите ще съсредоточи дейността си върху изпълнението на 21 програми. Те са инструмент за постигане на формулираните оперативни цели. В описанието на всяка една програма подробно се посочва:

- Към коя стратегическа и оперативна цел се отнася програмата;
- Какво цели да постигне програмата;
- Какви са основните дейности, включени в нея;
- Какъв е многогодишният ефект от програмата за бюджета, както за разходната, така и за приходната части;
- Какви нови дейности се предвиждат;
- Какви показатели за изпълнение се използват, за да се измери постигнатият напредък по програмата;
- Какви възможности за гъвкавост в предвидените разходи по програмата съществуват;
- Какви са основните предпоставки, за да може министерството да изпълни поставените с програмата цели;
- Кои звена или структури на министерството носят отговорност за разработването на програмата, нейното планиране и изпълнение.

При представянето на многогодишния ефект за бюджета от изпълнението на отделните програми класификацията на разходите не следва традиционната функционална и икономическа класификации, използвани в бюджетния сектор на България. Вместо това вниманието е насочено към различните програми, които министерството изпълнява за постигането на своите оперативни цели. Програмите разделят разходите на вътрешни и външни. Вътрешни разходи са специфичните за програмата административни разходи - например всички разходи за извършването от министерството дейности по разработване, планиране и изпълнение на дадена програма. Външни разходи са всички разходи за дейностите по програмата, извършвани извън министерството, или разходите за

резултати, постигнати извън министерството - например от изпълнители по договори, общини, получатели на субсидии. Смыслът на това разграничение между вътрешни и външни разходи е съотношението между тях с течение на годините да стане показател за това колко ефективно МОСВ изпълнява програмите си. Вътрешните и външните разходи по всяка една програма са подразделени в следните икономически категории: персонал, издръжка, капиталови разходи.

В доклада са включени и няколко приложения с информация за Министерство на околната среда и водите, в това число бюджета за 2004 година по традиционните икономическа и функционална класификации, разписанието на щатните бройки, вътрешната организация на министерството, преглед на големи проекти за капиталови инвестиции, и др.

Бюджет на МОСВ за 2004 г.

Бюджет на Министерство на околната среда и водите за 2004 година Разходи	В хиляди лева
ОБЩО РАЗХОДИ	294 813
ПРОГРАМИ	
1. Оценка и управление на водните ресурси и справедливото им разпределение за населението и икономиката на страната.	21 838
2. Опазване и подобряване състоянието на водните ресурси	111 738
3. Изграждане на интегрирана система от съоръжения за третиране на отпадъци	95 871
4. Създаване на механизми за разделно събиране, рециклиране и повторна употреба на отпадъците	17 841
5. Подобряване качеството на атмосферния въздух в районите "горещи точки"	4 061
6. Подобряване качеството на течните горива и намаляване на вредните емисии в атмосферния въздух	1 732
7. Съхраняване, укрепване и възстановяване на ключови екосистеми, местообитания, видове и генетичните им ресурси	6 019
8. Възстановяване на влажни зони и намаляване на замърсяването	4 557
9. Контрол и управление на химическите вещества и предотвратяване на големи аварии	1 668
10. Разработване и внедряване на Национална автоматизирана система за мониторинг на околната среда	6 803
11. Повишаване на обществената култура и съзнание по въпросите на околната среда	2 510
12. Прилагане на ОВОС и екологична оценка	321
13. Отстраняване на екологични щети, причинени от минали действия или бездействия до момента на приватизация	10 104
14. Издаване на комплексни разрешителни. Системи за управление по околната среда и екомаркировка	351
15. Контрол на търсенето, проучването и експлоатацията на подземните богатства	251
16. Привличане на инвестиции в търсенето, проучването и добива на подземни богатства и ползването на подземни пространства	156
17. Ликвидация и обезопасяване на геологопроучвателни и минни изработки	1 202
18. Осигуряване на информация за геологията и суровинния потенциал на страната	1 348
19. Международно сътрудничество и европейска интеграция	91
20. Намаляване на шумовото замърсяване в населените места от стопански обекти и от транспорта ¹	-
21. ОБЩА АДМИНИСТРАЦИЯ	6 351

¹ Предвижда се програмата да стартира през 2005 г.

Бюджет на Министерство на околната среда и водите за 2004 година Приходи	В хиляди лева
ОБЩО ПРИХОДИ	64 700
ПРОГРАМИ	
1. Оценка и управление на водните ресурси и справедливото им разпределение за населението и икономиката на страната.	20 232
2. Опазване и подобряване състоянието на водните ресурси	85
3. Изграждане на интегрирана система от съоръжения за третиране на отпадъци	78
4. Създаване на механизми за разделно събиране, рециклиране и повторна употреба на отпадъците	39 996
5. Подобряване качеството на атмосферния въздух в районите "горещи точки"	0
6. Подобряване качеството на течните горива и намаляване на вредните емисии в атмосферния въздух	1 293
7. Съхраняване, укрепване и възстановяване на ключови екосистеми, местообитания, видове и генетичните им ресурси	192
8. Възстановяване на влажни зони и намаляване на замърсяването	0
9. Контрол и управление на химическите вещества и предотвратяване на големи аварии	105
10. Разработване и внедряване на Национална автоматизирана система за мониторинг на околната среда	654
11. Повишаване на обществената култура и съзнание по въпросите на околната среда	0
12. Прилагане на ОВОС и екологична оценка	175
13. Отстраняване на екологични щети, причинени от минали действия или бездействия до момента на приватизация	0
14. Издаване на комплексни разрешителни. Системи за управление по околна среда и екомаркировка	660
15. Контрол на търсенето, проучването и експлоатацията на подземните богатства	0
16. Привличане на инвестиции в търсенето, проучването и добива на подземни богатства и ползването на подземни пространства	600
17. Ликвидация и обезопасяване на геологопроучвателни и минни изработки	0
18. Осигуряване на информация за геологията и суровинния потенциал на страната	600
19. Международно сътрудничество и европейска интеграция	0
20. Намаляване на шумовото замърсяване в населените места от стопански обекти и от транспорта	-
21. ОБЩА АДМИНИСТРАЦИЯ	30

Пилотен проект Програмен и ориентиран към резултата бюджет на Министерство на околната среда и водите за 2004 година

1 Основни параметри на бюджета

Разходи

През следващата бюджетна година Министерство на околната среда и водите ще разходва, трансферира, и координира 294.8 млн. лв. държавния бюджет за програми в областта на околната среда. Това представлява реално увеличение от 88 процента спрямо 2003 година. Увеличеният размер на разходите показва голямото значение, което правителството на България отдава на подобряването на условията на околната среда в страната. Върху околната среда са нанесени значителни щети, дължащи се на нехайно отношение към опазването ѝ в годините преди прехода и на липса на средства за възстановяването ѝ и за инвестиции в годините след началото на прехода. С основание може да се каже, че макар положението с опазването на околната среда да е далеч от идеалното, в по-голямата част от територията на страната нивата на замърсяване на въздуха, водата и почвата са сравнително ниски. Екологичните проблеми са съсредоточени предимно около съществуващите или закритите индустриални обекти и в големите градове. Общият размер на публичните разходи за околна среда ще бъдат приблизително 2 процента от разходите на Консолидирания бюджет за 2004 година, или близо 0.8 процента от прогнозната БВП.

По-нататък в доклада подробно са представени дейностите и програмите, по които ще бъдат разпределени предвидените разходи.

Таблица 1 Консолидирани разходи на МОСВ за периода 2003-2006 (в млн. лв.)

	2003	2004	2005	2006
Общо разходи на МОСВ	157.2	294.8	385.1	461.1
От които субсидия от РБ + собствени приходи ²	22.1	21.7	28.6	27.9
% от общите разходи на консолидирания бюджет	1.2	2.0	2.6	3.1
% от БВП	0.4	0.8	0.9	1.0

Разходи по организационни единици на МОСВ (субсидия + собствени приходи)	2003	2004	2005	2006
<i>В хиляди лева</i>				
ПРБК	10 198	6 137	13 215	12 465
ВРБК общо:	11 954	15 578	15 348	15 402
Регионални инспекции по околна среда и води	6 058	8 246	6 870	6 838
Изпълнителна агенция по околна среда	1 813	1 967	4 117	4 091
Дирекции на националните паркове	1 556	2 192	1 833	1 945
Басейнови дирекции	2 528	3 173	2 528	2 528

Финансиране

От общия размер на разходите за 2004 год. – 294.8 млн. лв., 148 млн. лв. са разчетени като средства от Националния фонд, включващи средства от фондовете на ЕС (ИСПА и ФАР) и кофинансиране. Делът на кофинансирането от Националния фонд ще бъде приблизително 39.2 млн. лв. Това означава, че следващата година България ще разполага

² В собствените приходи не са включени приходите на Предприятието за управление на дейностите по опазване на околната среда, които за 2003 г. се събират от МОСВ

с нетен трансфер от ЕС в размер на 108.8 млн. лв. за дейности, свързани с околната среда. Това е доказателство за голямото значение на предприєдинителните фондове за провеждане на политиката и дейностите по опазване на околната среда в България.

Приходи

Собствените приходи, събирани от Министерство на околната среда и водите през 2004 г., възлизат на обща стойност 3.7 милиона лева. Тези приходи се генерират предимно от такси за издадени разрешителни, за съгласуване на проекти, обекти и дейности, такси за разрешаване на вносно-износни сделки за растения и диви животни, такси за издаване на решения по ОВОС, такси за издаване на становища и комплексни разрешителни, такси за ползване на геоложка информация. През 2004 г. Държавното предприятие за управление на дейностите по опазване на околната среда ще събира приходи в размер на 61 млн. лв.

На таблица 2 са представени всички източници на финансиране на консолидираните разходи на министерството за 2004 година.

Таблица 2 Финансиране на консолидираните разходи на МОСВ (в млн. лв.)

	2003	2004	2005	2006
Общо финансиране	157.2	294.8	385.1	461.1
1. Субсидия от РБ	18.3	18.0	24.9	24.2
2. Собствени приходи – МОСВ	3.8	3.7	3.7	3.7
3. Целева субсидия за общините	30.0	32.0	36.0	44.0
4. Фондове на ЕС (ИСПА+ФАР)	42.0	108.8	148.4	213.2
5. Кофинансиране от НФ	14.0	39.2	48.7	56.6
6. Заем от МБВР	9.0	10.0	10.0	10.0
7. Държавно предприятие ³	40.0	81.0	106.0	106.0
8. Безвъзмездна помощ от Световната Банка	0	2.1	7.4	3.4

Приоритети

По-голямата част от бюджета на МОСВ за 2004 година, а също така и за 2005 и 2006 година, ще бъде изразходвана за две основни приоритетни дейности в областта на опазването на околната среда - управление на отпадъците и водите. Очевидно е, че дейностите по обезвреждане и оползотворяване на отпадъци в България, както за населението, така и за дружествата, не осигурява обхвата и качеството, характерни за страните от ЕС. Това крие риск от щети както за околната среда, така и за здравето на населението. Същото може да се каже и за опазването на водите на България. В тази област предстои сериозна работа за достигане на стандартите, прилагани в страните от ЕС. Тези проблеми до голяма степен се дължат на недостатъчния размер на инвестициите досега.

Средствата от ЕС, кофинансирането от Националния фонд и приходите на Държавното предприятие за управление на дейностите по опазване на околната среда са изключително важни за изпълнението на поставените цели в тези две приоритетни области. С помощта на тези целеви източници на финансиране през 2004 година министерството ще изразходва за капиталови инвестиции 268.1 милиона лева, или 90.9% от бюджета си. От тези средства 32.0 милиона ще се насочат към общините като целеви инвестиционни субсидии за дейности, свързани с опазването на околната среда.

Общините са най-важният партньор на МОСВ за реализирането на проекти и дейности по опазване на околната среда - не само заради тяхното добро познаване на местните условия и потребности, сътрудничеството им с регионалните подразделения на МОСВ и използването на целеви субсидии от министерството, но също така и заради използването на техни собствени финансови средства.

³ За 2004, 2005 и 2006 г. в разходите на Държавното предприятие са включени 20 млн. лв. съучастие на държавата в предприятието

Средствата от предприсъединителните фондове и кофинансирането от Националния фонд за 2004 г. ще се използват главно за изграждане на депа за твърди битови отпадъци и пречиствателни станции за отпадъчни води от населените места.

2 Области на политиката

В Република България разработването и провеждането на националната политика по околна среда е отговорност на Министерство на околната среда и водите (МОСВ). Независимо от факта, че МОСВ носи пълната отговорност по провеждането на националната политика по опазване на околната среда, с отделни проблеми са ангажирани и други министерства и агенции на централно ниво, техните регионални структури, областните управи, общините, както и редица стопански субекти. Министерството на регионалното развитие и благоустройството (МРРБ), Министерството на здравеопазването (МЗ) и Министерството на земеделието и горите (МЗГ) са пряко ангажирани, особено по отношение на рационалното използване на наличните водни ресурси и реконструкцията на съществуващите водностопански системи и съоръжения, чрез които те се използват.

Националната стратегия по опазване на околната среда и План за действие (НСОСПД) 2000 - 2006 г. очертава основните сфери, приоритетите и предизвикателствата, пред които е изправена България в областта на опазването на околната среда. Тя основно е ориентирана към крайните резултати, както и към действията и мерките, които следва да бъдат предприети.

НСОСПД 2000 - 2006 г., формулира стратегическите цели, които страната ще преследва в областта на политиката по околна среда през следващите три години. В бюджета си за 2004 г. МОСВ формулира следните стратегически цели:

- **Подобряване управлението на отпадъците;**
- **Управление на водите;**
- **Подобряване качеството на атмосферния въздух;**
- **Опазване на биологичното разнообразие;**
- **Опазване на околната среда, повишаване на обществената култура и съзнание и обща политика по околна среда;**
- **Геоложка информация, минерално суровинен баланс и опазване на земните недра;**
- **Борба с шума.**

В Таблица 3 са представени планираните от Министерството на околната среда и водите разходи за следващите три години по седемте описани по-горе стратегически цели. В осмата област, по която МОСВ извършва разходи, са представени разходите на администрацията, които не могат да бъдат разпределени по конкретните стратегически цели. Тази област наричаме Обща администрация.

Таблица 3 Преглед на консолидираните разходи на МОСВ по политики (в млн. лв.)

	2003	2004	2005	2006
Общо разходи	157.2	294.8	385.1	461.1
Води	52.8	133.6	213.2	197.3
Отпадъци	61.4	113.7	108.7	149.8
Въздух	1.2	5.8	5.9	52.2
Биологично разнообразие	5.9	10.6	16.2	9.1
Опазване и обща политика	22.6	21.8	21.3	32.2
Управление на геологията	3.7	3.0	4.0	4.0
Борба с шума	-	-	0.5	0.5
Обща администрация	9.6	6.4	15.4	16.0

Таблицата показва, че през следващите години министерството очаква да изразходва значително по-голям обем от средства по почти всички области на политиката по

опазване на околната среда. За 2004 г. увеличението на разходите все още е насочено към управлението на водите и подобряване на тяхното качество и в сферата на управление на отпадъците. Увеличението на разходите за управлението на водите и подобряване на тяхното качество и за управление на отпадъците е възможно поради сериозното нарастване на финансирането от ЕС и Националния фонд (НФ), както и на увеличението на капиталовите трансфери за общините в областта на опазване на околната среда. На цифрите за 2005 и 2006 година следва да се гледа като на заявени от министерството разходи.

В контекста на отделните политики и предстоящите за изпълнение през следващите няколко години задачи, приоритетите на МОСВ по отношение на финансирането ще бъдат основно насочени към осигуряването на средства за:

- всички дейности, свързани с прилагане законодателството на ЕС в областта на околната среда, за всички проекти и програми със съфинансиране от ЕС или други международни институции, включително за повишаване на административния капацитет в отделните сектори, като например, опазване качеството на атмосферния въздух, управление на отпадъците, управление на водите, опазване на природата и на земните недра, и т.н.;
- управление на водите с цел и осигуряване на достатъчно количество вода за населението и за икономиката на страната, опазване и подобряване на качеството на водите, както и предприемане на действия за защита от вредното въздействие на водите.
- управление на националните паркове и резервати и изпълнение на основните задачи в защитените територии, изключителна държавна собственост;
- насърчаване на геоложките проучвания, насочени към привличане на инвестиции, посредством издаване на разрешителни за търсене, проучване и добив на подземни богатства;
- осигуряване на информация за цялата система за управление на околната среда, с оглед подпомагане процеса на вземане на решения и засилване ролята на обществеността при разрешаването на екологични проблеми; организиране на мащабни информационни кампании.

Таблица 4 показва финансирането на различните политики през 2004 г. От нея става видно, че целевите субсидии от републиканския бюджет за общините се изразходват предимно в областите води и управление на отпадъците.

Таблица 4 Преглед на източниците на финансиране по политики за 2004 г. (в млн. лв.)

2004	Общо финансиране	Републикански бюджет + собствени приходи	Общини	ЕС + Нац. Кофинансирание	Държавни предприятия	Безвъзмездна помощ СБ	Заем МБВР
Общо разходи	294.8	21.7	32.0	148.0	81.0	2.1	10.0
Води	133.6	3.8	17.0	92.8	20.0	0	0
Отпадъци	113.7	1.2	15.0	52.0	45.5	0	0
Въздух	5.8	1.6	0	0.3	3.9	0	0
Биологично разнообразие	10.6	3.0	0	2.4	3.0	2.1	0
Опазване и обща политик	21.8	3.7	0	0.4	7.7	0	10.0
Геология	3.0	2.1	0	0	0.9	0	0
Борба с шума	-	-	-	-	-	-	-
Обща администрация	6.4	6.4	0	0	0	0	0

Следващите параграфи съдържат описание на стратегическите цели, оперативните цели и програмите, следвани от министерството от гледна точка на тяхната специфика и тенденции в развитието им.

2.1 Управление на водите

Тази политика е една от най-важните за министерството. Постигането на поставените в нея цели изисква най-голямо финансово обезпечаване, както от държавния бюджет, така и от предприєдинителните фондове на ЕС и Държавното предприятие за управление на дейностите по опазване на околната среда..

Във връзка със задоволяване нуждите на страната в областта на осигуряването на вода в необходимото количество и с необходимото качество, министерството определи следните оперативни цели:

- *Оценка и управление на водните ресурси;*
- *Опазване на водните ресурси.*

Управлението на водните ресурси в България, включващо тяхната оценка в зависимост от конкретните климатични условия, справедливото им разпределение и рационално използване, опазването им и подобряването на тяхното състояние, контрола за ефективността на приетите решения, както и защитата от вредното въздействие на водите и минимизиране на щетите от него са от жизнено важно значение за устойчивото развитие на страната. В сравнение с останалите страни от Югоизточна Европа, страната ни е с най-неблагоприятни показатели по отношение на наличните количества природна вода. В последните години в резултат на установените глобални изменения на климата, тези количества непрекъснато намаляват. Водните ресурси са неравномерно разпределени върху територията на страната. Неравномерност, а в редица случаи и липса на вода, се наблюдава, както в сезонен, така и в годишен аспект. В резултат на жизнената и стопанска дейност на хората природните води са замърсени и в редица случаи не могат да бъдат ползвани.

Първата оперативната цел “Оценка и управление на водните ресурси” се постига чрез изпълнението на **Програма 1** – *“Оценка и управление на водните ресурси и справедливото им разпределение за населението и икономиката на страната”*.

С оглед осигуряването на оптимално количество и качество вода за питейно-битови нужди за населението и за икономиката на страната, МОСВ предприе редица управленски решения. Но процеса по прилагане на законите, отнасящи се до националната политика за решаване на проблемите, свързани с оценката на водните ресурси, управлението им и решаването на проблема с недостига на вода се забавя, поради липсата на достатъчно средства за финансиране на необходимите дейности.

Въпреки това, министерството постави началото на изграждането на единна система за управление на количеството и качеството на водите на басейнов принцип. Съгласно този принцип, територията на страната е разделена на четири района за басейново управление на водите (с центрове Плевен, Варна, Благоевград и Пловдив), формирани на базата на естествените водни басейни. Необходимите за прилагането на този принцип административни структури – басейнови дирекции през 2003 г. бяха изградени и осигурени кадрово, но все още не са технически и финансово обезпечени⁴.

Дирекцията по водите в министерството ще осъществява политиката по управлението на водите на национално равнище. Речните басейни в България са част от големи речни басейни, разположени на територията на няколко страни, което изисква синхронизиране на дейностите със страните нагоре и надолу по течението на реките, както в областта на планирането така и в областта на изпълнението на конкретни проекти и мерки за изпълнението на международните задължения поети от българското правителство.

⁴ Процесът по създаването на административните структури вече е започнал.

Процесът по техническото и финансово осигуряване на басейновите дирекции и създаването на възможност за цялостно изпълнение на функциите им следва да бъде ускорен, като в тази връзка през следващите години ще е необходимо осигуряване на предвидените за целта финансови средства. Цялостното изпълнение на планираните за следващите години дейности по:

- осигуряването на актуална оценка на водните ресурси;
- издаване и контрол на разрешителните за справедливото им разпределение за населението и различните отрасли на икономиката на страната, при отчитане на наличните количества и приоритетите за задоволяване на исканията;
- разработването на водните и водностопански баланси на страната;
- разработването и контрола за изпълнение на плановете за управление на речните басейни и синхронизирането им с плановете на съседните страни попадащи в границите на общия речен басейн, съгласно изискванията на ЕС;
- изграждането на информационната система за управление на водите и осигуряването на актуална и достоверна информация за обществеността;
- осигуряване участието на обществеността при планирането и вземането на решения;
- прилагането на икономическите регулатори в областта на използването на водите, ще е възможно единствено при осигуряване на необходимите финансови ресурси.

Огромни по размер инвестиции са необходими за решаване проблемите в редица райони на страната, свързани със сезонния или целогодишния недостиг на вода, както и за изграждането на съоръжения за ефективното и рационално използване. Инвестиции са необходими и за предприемането на превантивни мерки за защитата от вредното въздействие на водите и намаляване на щетите от тези въздействия. Тук попада и управлението на минералните води, изключителна държавна собственост, включващо дейностите по оценка на наличните количества минерални води, тяхната пригодност за различни цели, подготовката на документацията за предоставянето им на концесия и разрешаване на ползването за балнеолечение, профилактика, отдих, спорт и други цели, както и стопанисването, опазването и контрола на минералните води. Също така, необходимо е осигуряване на съответното финансиране за пълното прилагане на изискванията на правото ЕС в сферата на управлението на водите, особено по отношение разработването и реализирането на плановете за управление на речните басейни.

Втората оперативна цел - "Опазване на водните ресурси" се постига също посредством изпълнението на **Програма 2** – "Опазване и подобряване на състоянието на водните ресурси".

Изпълнението на тази програма също е свързано с пълното техническо и финансово осигуряване на дейността на басейновите дирекции за управлението на водите. Постигането на добро качество и добро екологично състояние на подземните и повърхностните води, съгласно изискванията на европейското законодателство и поетите ангажименти на страната при преговорите за присъединяването ѝ към ЕС се реализира чрез:

- управление на отпадъчните води, чрез издаване на разрешителни, регламентиращи изискванията за тяхното пречистване преди отвеждането им в природния воден обект и осъществяването на контрола за изпълнението им
- мониторинг и контрол на състоянието на природните води и планирането и реализирането на конкретни мерки за подобряването му
- създаване и поддържане на контролно-информационна система за мониторинг на състоянието на отпадъчните води и осигуряване на актуална и достоверна информация за обществеността по отношение качеството на водите в страната.

В тази област е приета и се реализира Национална програма за приоритетно изграждане на градски пречиствателни станции за отпадъчни води, която в момента се актуализира в съответствие с приетата от ЕС прилагаща програма за пречистване на отпадъчни води от

населените места. Подготвена е и предстои приемането на Национална програма за намаляване на замърсяването на водите в съответствие с директивата за замърсяване на водната околна среда с опасни вещества. За изпълнение на поставените цели също са необходими огромни инвестиции свързани както с изграждането на инфраструктура за отвеждане и третиране на отпадъчни води, така и с изграждането на санитарно-охранителни зони за предотвратяване замърсяването на източниците за питейно водоснабдяване и ликвидиране на сондажите, в които се смесват води с различни качества и се замърсяват по-дълбоки чисти подземни води.

За изпълнение на дейностите по обособените 2 програми, МОСВ работи от 2000 г. с влизането в сила на Закона за водите. С оглед разширяване обхвата на извършваните дейности и цялостното изпълнение на изискванията на Закона през следващите три години ще е необходимо осигуряването на значителни по размер допълнителни средства.

(в хил. лв.)

	2003	2004	2005	2006
СЦ1 Осигуряването на вода в необходимото количество и с необходимото качество	52 823	133 577	213 190	197 309
ОЦ1 Оценка и управление на водните ресурси	20 532	21 838	23 439	26 828
Програма 1 Оценка и управление на водните ресурси и справедливото им разпределение за населението и икономиката на страната	20 532	21 838	23 439	26 828
ОЦ2 Опазване на водните ресурси	32 291	111 738	189 751	170 481
Програма 2 Опазване и подобряване състоянието на водните ресурси	32 291	111 738	189 751	170 481

2.1.1 Програма 1: Оценка и управление на водните ресурси и справедливото им разпределение за населението и икономиката на страната

Дейности по програмата

Основните дейности за изпълнение на програмата са:

Оценка водните ресурси в зависимост от конкретните климатични фактори.

Тази дейност е от особена важност предвид значителното намаляване на количествата вода в резултат на установените глобални изменения на климата на Земята и особено в Средиземноморския район, в който е разположена България. Количеството на наличните водни ресурси в различни части от територията на България и в различните периоди от годината се колебае значително. С помощта на извършваните наблюдения от Националния институт по хидрология и метеорология за количеството на валежите се определят количествата вода, за които може да се предостави право на водоползване чрез водоснабдителните системи на населените места, за промишлеността, за селското стопанство и за лично ползване.

Справедливо разпределение на наличните водни количества, чрез издаване на разрешителните за водоползване за различните цели

Най-висок приоритет има задоволяването на потребностите на населението с питейна вода и вода за битови цели и този вид водоползване не следва да бъде ограничавано, освен в случаите на краен недостиг на природна вода. В същото време трябва да бъде осигурена вода за селскостопански цели (напомяване, животновъдство и др.) и за работата на останалите отрасли на икономиката (промишленост, хидроенергетика, отдих, спорт и др.), при осигуряване протичането на минимално допустимия отток в реките необходим за живота и възпроизводството на водните екосистеми. Този процес се регулира чрез издаването на разрешителни за водоползване и непрекъснат контрол върху водоползването и ограничаването му в случай на намаляване на наличните ресурси.

Съставяне на водни и водностопански баланси на страната.

Басейновите дирекции и дирекция “Води” в министерството съставят водни баланси “налични водни ресурси – потребление”, и водностопански баланси – “отрасли - потребление”, както за всеки речен басейн, така и за територията на цялата страна, като следва да вземат предвид и количествата, които страната ни е длъжна да предостави на съседни страни по силата на двустранни споразумения и съгласно плана за управление на трансграничния речен басейн.

Изготвяне на заданията за плановете за управление на речните басейни и след приемането им от басейновите съвети, поетапно им разработване в съответствие с приетите от ЕС срокове и изискванията на Рамковата директива за водите, осигуряване на участието на обществеността при разработването на плановете, приемане на плана и контрол върху изпълнението на планираните дейности.

Управление на минералните води, изключителна държавна собственост

Тук се включва подготовката на документацията за предоставяне на концесии за минерални води, стопанисване на минералните води, издаване на разрешителни за водоползване от находища на минерални води и контрол за изпълнението на концесионните договори и разрешителните.

Създаване на информационна система за управление на водите

Системата осигурява актуална и достоверна информация за обществеността по отношение наличните водни ресурси и управлението им.

Съставянето на специализирани карти и регистри на съществуващите водностопански системи и съоръжения, чрез които се осъществява ползването на природна вода и доставката ѝ до крайния потребител.

Контрол и принудително събиране на неплатените такси за водоползване и ползване на водни обекти

Финансиране и кофинансиране на изграждането на нови водоснабдителни обекти и ограничаване на загубите на вода във водностопанските системи и съоръжения за питейно-битово водоснабдяване на населението

Съгласно приетата през 2001 г. национална Програма за необходимите мерки в условията на тенденция към засушаване, както през 2004 г., така и за следващите две години се планират големи инвестиции за решаване на проблема със сезонния и годишния недостиг на питейна вода в редица области на страната⁵. Разходите ще се насочат към изграждането на малки водоснабдителни обекти с местно значение и кофинансиране на ремонта и реконструкцията на водоснабдителните мрежи на населените места. Анализите показват, че съществува голям потенциал за по-икономичното използване на водните ресурси. Основният източник за подобряване на ефективността ще бъде намаляването на общите загуби от водоснабдителните системи.

Кофинансиране на проекти и дейности, свързани с намаляване разхищението на природна вода в напоителните системи и въвеждане на водоспестяващи методи за напояване

Министерството има възможност да съфинансира заедно с Министерството на земеделието и горите и Държавен фонд “Земеделие” ограничени дейности по строителство и ремонти на напоителни системи и съоръжения, както и по въвеждането на водоспестяващи технологии, които може да доведат до по-икономично използване на

⁵ Виж Националната стратегия за опазване на околната среда 2000 - 2006

природните води за селскостопански цели.⁶ За 2003 не са планирани, а за 2004 и 2005 г. в бюджета на министерството на околната среда и водите не се предвиждат средства за такива дейности.

Основна предпоставка за изпълнението на тези дейности е техническото и финансово осигуряване на дейността на създадените през 2003 г. дирекции за управлението на водите на "басейнов принцип". През 2003 г. дирекциите бяха кадрово обезпечени, но все още не разполагат със сграден фонд и технически средства за пълно поемане на функциите си.

Въздействие върху бюджета

Програма 1 <i>Оценка и управление на водните ресурси и справедливото им разпределение за населението и икономиката на страната</i>	2003	2004	2005	2006
<i>В хиляди лева</i>				
Общо разходи	20 532	21 838	23 439	26 828
Вътрешни разходи	1 087	1 448	2 030	1 419
Персонал	820	987	820	820
Издръжка	267	461	1 178	599
Капиталови разходи	0	0	32	0
Външни разходи	19 444	20 390	21 408	25 408
<i>От които капиталови разходи</i>	19 395	20 176	21 200	25 200
Капиталови разходи в % от външните разходи	99.8	99.0	99.0	99.1
Приходи	24 927	20 232	20 232	20 232
Външни разходи в % от общите разходи	94.7	93.4	91.3	94.7
Брой заети (численост на персонала)	128	128	128	128

Министерството на регионалното развитие и благоустройството и общините разполагат с необходимите компетенции за провеждане на държавната или местната политика по експлоатацията, изграждането, реконструкцията и модернизацията на тези водоснабдителни системи.⁷ Предприятието за управление на дейностите по опазване на околната среда също финансира строителството на различни обекти. Докато през 2002 г. за тези дейности са инвестирани 0.7 млн. лв., през 2003 г. капиталовите разходи финансирани от Предприятието за управление на дейностите по опазване на околната среда са увеличени на 3.3 млн.лв., като се предвижда през 2004 г. те да достигнат 3.4 млн.лв.

Финансиране на външните разходи по Програма "Оценка и управление на водните ресурси и справедливото им разпределение за населението и икономиката на страната"	2003	2004	2005	2006
<i>В хиляди лева</i>				
- Държавно предприятие за управление на дейностите по опазване на околната среда	3 249	3 414	3 408	3 408
- Фондове на ЕС (ИСПА & ФАР)				
- Кофинансиране от Националния Фонд				
- Целева субсидия от ДБ за общините	16 195	16 976	18 000	22 000
- Заем /EPSAL/	0	0	0	0
Общо външни разходи:	19 444	20 390	21 408	25 408

⁶ Това може да бъдат ремонти на напоителни мрежи, покупка на водоикономисващо оборудване/технологии за напояване, изграждане на съоръжения за регулиране на оттока (бентове, язове) на реки с малки водосборни райони за задоволяване нуждите на едно или няколко малки стопанства, изграждане на тръбопроводи за напояване, канали, облицоване на напоителни канали и изграждане на системи за микро-напояване.

⁷ В това си качество те носят главната отговорност за намаляване на общите загуби на вода от водоснабдителните системи в населените места.

Разходи по организационни единици по Програма "Оценка и управление на водните ресурси и справедливото им разпределение за населението и икономиката на страната"	2003	2004	2005	2006
<i>В хиляди лева</i>				
ПРБК	258	314	1 201	590
ВРБК общо:	829	1 134	829	829
Регионални инспекции по околна среда и води	2	2	2	2
Басейнови дирекции	827	1 132	827	827

Показатели за изпълнение

Степента до която програмата допринася за осигуряването и справедливото разпределение на наличните водни ресурси за населението и икономиката на страната се измерва чрез следните показатели за изпълнение:

- Годишен обем налични и използвани природни води за питейно-битово водоснабдяване на населението в страната;
- Намаляване на частта на населението, поставено на ограничителен режим на водоснабдяване;
- Годишен обем налични и използвани природни води за икономиката на страната.

Степента, до която министерството на околната среда и водите допринася за успешното осъществяване на програмата ще се измерва със следните показатели на МОСВ:

- Брой издадени разрешителни за водоползване за питейно-битови цели;
- Броя на издадените разрешителни за водоползване за селскостопански цели, промишленост, хидроенергетика и др.;
- Подготовката на Планове за управление на речните басейни;
- Броя на създадените басейнови дирекции за управление на водите и тяхното адекватно осигуряване с персонал;
- Водоснабдителните обекти изградени с помощта на МОСВ

(Изразени като: (i) % на съфинансиране от МОСВ/общото финансиране на селскостопански работи, които се съфинансират; (ii) общата стойност на работите съфинансирани от МОСВ)

Министерството все още разработва количествените и качествените нива на показателите за изпълнение.

Гъвкавост в програмните разходи

През 2004 г. за изпълнението на програмата ще е необходим щат от 128 души. Все още е неизвестна степента, до която в инвестиционните проекти ще участват общините.

Условия за реализиране целите на програмата

Ограничаването на общите загуби от водоснабдителните системи в населените места представлява механизъм за гарантиране осигуряването на населението с питейна вода. Министерството на регионалното развитие и благоустройството съвместно с кметовете на общините разполагат с необходимите компетенции за провеждане на държавната или общинската политика по експлоатацията, изграждането, реконструкцията и модернизацията на тези водоснабдителни системи.

Значим дял в разхищението на природна вода имат и разрушените и неподдържани напоителни системи, компетенции по поддържането на които има министерството на земеделието и горите. Успешното прилагане на програмата до известна степен ще зависи от тяхната дейност.

Организационни задължения

В момента за цялостното изпълнение на програмата отговарят дирекцията по водите в МОСВ и създадените и кадрово обезпечени басейнови дирекции. От 2004 г. се планира на новосъздадените четири басейнови дирекции за управление на водите да се възложат всички задължения, свързани с оценката и управлението на водните ресурси за речните басейни в обхвата на всеки отделен район за басейново управление на водите и справедливото им разпределение, при спазване на определените в Закона за водите приоритети. Отговорният заместник министър за изпълнението на тази програма е г-н Николай Куюмджиев.

2.1.2 Програма 2: Опазване и подобряване на състоянието на водните ресурси

Дейности по програмата

Докато Програма 1 е ориентирана главно към количеството природни води, осигурявани съответно за населението и икономиката на страната, тази програма съдържа дейности, насочени към запазването и подобряването качеството на водите и постигане на добро химическо и екологично състояние на водите.

Основните дейности за реализирането на програмата са:

- провеждане на мониторинг за химичния състав и хидробиологичното състояние на водите и оценка на качеството на повърхностните и подземните води в съответствие с перспективните цели за ползването им, с качеството и пречистването на отпадъчните води. За тази цел се извършват наблюдения в приблизително 250 наблюдателни пункта. Вземат се проби, които се анализират в 15 лаборатории в съответствие с изискванията на ЕС⁸. Понастоящем тези функции се изпълняват от регионалните инспекции, ИАОС и новосъздадените басейнови дирекции за управление на водите. С поемане функциите за управление на водите от басейновите дирекции предстои подобряване на дейността, свързана със своевременното идентифициране на негативните процеси, прогнозиране на тяхното развитие и предприемането на мерки за предотвратяването и намаляването на замърсяването на природните води и ограничаване на вредните последици за водните екосистеми и ползвателите надолу по течението на реката.⁹;
- издаване на разрешителни за заустване на отпадъчни води в природните водни обекти, в които се регламентират точно индивидуалните ограничения за всеки стопански субект за отвеждане на замърсяващи вещества в природните води, изискванията за пречистване на отпадъчните води и срокът за постигане на ограниченията, както и контролът за изпълнението на тези изисквания;
- идентифициране и контрол на предприятията, емитиращи опасни вещества във водната околна среда;
- проектиране и учредяване на санитарно-охранителни зони около водоизточниците и съоръженията за питейно-битово водоснабдяване на населението и контрол за спазването на ограниченията, свързани с опазването на питейните води;
- разработването на конкретни проекти, програми и мерки, свързани с опазването на водите от замърсяване с опасни и вредни вещества, с нитрати от земеделски източници, както и с опазването и поддържането на необходимото качество на водите предназначени за къпане, за обитаване от риби и черупкови организми;

⁸ Както вече беше посочено, мрежата за наблюдение на количеството валежи, повърхностните и подземните води се поддържа от Националния институт по метеорология и хидрология.

⁹ Въпреки че програмата покрива главно водните ресурси като част от националната територия, тя дава възможност на страната да изпълнява международни задължения като установяването на транс-гранично сътрудничество със съседните страни. Работата в областта на наблюдението върху качеството на водите също е предпоставка за добре обосновано участие в EUROWATERNET и за сътрудничество със страните-членки на ЕС, съответно Европейската агенция за опазване на околната среда. Предвижда се през следващите години тук да се намира необходимото изпълнение на задачите и дейностите.

- създаване и поддържане на контролно-информационна система за мониторинг на състоянието на отпадъчните води и осигуряване на актуална и достоверна информация за обществеността по отношение качеството на водите в страната;
- финансиране и съфинансиране на обекти и дейности, свързани с опазването и подобряване на състоянието на природните води и отвеждането и пречистването на отпадъчните води. Докато водоснабдителната инфраструктура е относително добре развита, равнището на развитие на канализационната система и пречиствателните станции за отпадъчни води от населените места е развита значително по-слабо и може да бъде оценена като незадоволителна. Малкият брой пречиствателни станции, където такива са изградени, не са в състояние да поемат увеличеното количество отпадъчни води и се нуждаят от разширение и сериозна реконструкция. В тази област е приета и се реализира Национална програма за приоритетно изграждане на градски пречиствателни станции за отпадъчни води, която в момента се актуализира в съответствие с приетата от ЕС прилагаща програма за пречистване на отпадъчни води от населените места. Подготвена е и предстои приемането на Национална програма за намаляване на замърсяване на водите в съответствие с приетата прилагаща програма за директивата за замърсяване на водната околна среда с опасни вещества.

Общините и Министерството на регионалното развитие и благоустройството отговарят за експлоатацията, изграждането, реконструкцията и модернизацията на канализационните системи на населените места, в т.ч. и на пречиствателните станции за отпадъчни води. Министерството на околната среда и водите финансира и съфинансира по-голямата част от проектите в тази област, като например изграждането на канализационни колектори и пречиствателни станции. По този начин е възможно министерството както да гарантира, че методите за пречистване на отпадъчните води нямат негативни последици за околната среда, така и да ограничи замърсяването на водите, което би било резултат от отсъствието на пречиствателни съоръжения.

Прилагането на Закона за водите от 2000 г. доведе до някои дейности, ориентирани към постигането на по-добро качество на водите. Очаква се басейновите дирекции да предприемат различни нови дейности, свързани както с изпълнението на условията за пречистване на водите, с предприемането на конкретни действия за намаляването и предотвратяването на замърсяването на природните води с опасни и вредни вещества в резултат икономическата дейност, така и с изпълнението на програмите и мерките, свързани с подобряване на качеството на водите. Предвижда се създаването на националната система за мониторинг на водите, чрез която ще бъде осигурявана пълна и достоверна информация за състоянието на водните ресурси на страната. През 2004 г. емисионния контрол за качеството на отпадъчните води, т.е. контрола за изпълнение на изискванията и условията в разрешителните за заустване на отпадъчни води в повърхностни водни обекти все още ще се изпълнява от регионалните инспекции по околна среда и води.

Основна предпоставка за постигане целите на програмата е техническото и финансово осигуряване на дейността на създадените през 2003 г. дирекции за управлението на водите. През 2003 г. дирекциите бяха кадрово обезпечени, но все още не разполагат със сграден фонд и технически средства за пълно поемане на функциите си.

Въздействие върху бюджета

Програма 2 Опазване и подобряване състоянието на водните ресурси	2003	2004	2005	2006
<i>В хиляди лева</i>				
Общо разходи	32 291	111 738	189 751	170 481
Вътрешни разходи	1 828	2 374	1 828	1 828
Персонал	1 361	1 642	1 361	1 361
Издържка	468	732	468	468
Капиталови разходи	0	0	0	0
Външни разходи	30 463	109 364	187 923	168 653
<i>От които</i> капиталови разходи	30 398	109 078	187 637	168 368
Капиталови разходи в % от външните разходи	99.8	99.7	99.9	99.8
Приходи	50	85	85	85
Външни разходи в % от общите разходи	94.3	97.9	99.0	99.0
Брой заети (численост на персонала)	212	212	212	212

Общите разходи за програмата се планира да се увеличат от 32.3 млн.лв. през 2003 г. до 111.7 млн.лв. през 2004 г. Нарастването на разходите е повлияно от увеличаването на външните разходи, свързани с увеличение на външните капиталови разходи. За изграждането на пречиствателни станции за отпадъчни води на населените места, финансирани по ИСПА – 66.9 млн. лв. и 25.9 млн. лв. кофинансирани от Националния фонд, както и пречиствателните станции и канализационните колектори, финансирани от ПУДООС – 16.6 млн. лв.

Планираните допълнителни вътрешни разходи в размер на 0.5 млн. лв. са предназначени за техническото и финансово осигуряване на басейновите дирекции през 2004 г.

Общото равнище на външните капиталови разходи за подобряване състоянието на водите, включително строителството на системи и съоръжения за пречистване на отпадъчни води от населените места и ликвидирането на сондажи¹⁰ за 2004 г. се планира на стойност 109.1 млн. лв.

Таблицата по-долу показва, че основни източници на средства по тази програма са Държавното предприятие за управление на дейностите по опазване на околната среда, фондовете на ЕС (ИСПА) и кофинансирани от Националния фонд.

Финансиране на външните разходи по Програма “Опазване и подобряване състоянието на водните ресурси”	2003	2004	2005	2006
<i>В хиляди лева</i>				
- Държавно предприятие за управление на дейностите по опазване на околната среда	11 229	16 586	16 586	16 586
- Фондове на ЕС (ИСПА & ФАР) + ко-финансирани от Националния Фонд	19 235	92 778	171 337	152 067
- Целева субсидия от ДБ за общините	0	0	0	0
- Заем /EPSAL/	0	0	0	0
Общо външни разходи:	30 463	109 364	187 923	168 653

¹⁰ При тях се смесват води с различно качество и чистите подземни води, разположени дълбоко под земята се замърсяват

Разходи по организационни единици по Програма "Опазване и подобряване състоянието на водните ресурси"	2003	2004	2005	2006
<i>В хиляди лева</i>				
ПРБК	245	267	245	245
ВРБК общо:	1 583	2 107	1 583	1 583
Регионални инспекции по околна среда и води	997	1 300	997	997
Изпълнителна агенция по околна среда	3	3	3	3
Дирекции на националните паркове				
Басейнови дирекции	584	804	584	584

Показатели за изпълнение

Степента, до която програмата допринася за опазване и подобряване състоянието на подземните и повърхностните води, се измерват чрез следните показатели за изпълнение:
По отношение на количеството на водата

- Процентът на населението, живеещо в населени места, без изградена канализационна система;
- Количество пречистени отпадъчни води (куб.м.);

По отношение на качеството на водата

- Намаляване на концентрацията на нитратни, фосфорни и органични вещества и пестициди в повърхностните води, както и на нитрати, радионуклеиди и пестициди в подземните води;
- Брой извършени проверки и процент на предписаните мерки довели до подобряване на качеството на отпадъчните води и намаляване на замърсяването.

Степента, до която министерството на околната среда и водите допринася за успешното осъществяване на програмата, ще се измерва със следните показатели на МОСВ:

- Броя на издадените разрешителни за заустване на отпадъчни води;
- Създаване на контролно-информационна система за състоянието на отпадъчните води;
- Изграждане на канализационни колектори и пречиствателни станции за отпадъчни води с помощта на финансиране и съфинансиране от страна на МОСВ;

Изразени като: (i) % кофинансиране от страна на МОСВ /общо финансиране на работите, които се съфинансират; (ii) общата стойност на работите съфинансирани от МОСВ

Министерството все още разработва количествените и качествените нива на показателите за изпълнение.

Гъвкавост на програмните разходи

Планира се през 2004 г. щатът, зает по програмата да бъде 212 души.

Условия за реализиране целите на програмата

Няма съществени предпоставки за неизпълнение целите на програмата.

Организационни задължения

В момента за цялостното изпълнение на програмата отговаря дирекцията по водите в (МОСВ). От 2004 г. се планира новосъздадените четири басейнови дирекции за управление на водите да поемат дейности, свързани както с условията за пречистване на водите, с предприемането на конкретни действия за намаляването и предотвратяването на замърсяването на природните води с опасни и вредни вещества в резултата на икономическата дейност, така и с изпълнението на програмите и мерките свързани с подобряване на качеството на водите. През 2004 г. все още отговорни за качеството на

отпадъчните води, изпълнението на изискванията и условията в разрешителните за заустване на отпадъчни води в повърхностни водни обекти ще бъдат регионалните инспекции по околна среда и води. Отговорният заместник министър за изпълнението на тази програма е г-н Николай Куюмджиев.

2.2 Подобряване управлението на отпадъците

Тази стратегическа цел ще бъде постигната посредством изпълнението на следната оперативна цел: *развитие на широкообхватна система за интегрирано управление на отпадъците.*

Политика по управление на отпадъците е една от изискващите най-голямо финансово обезпечаване, и следователно до голяма степен зависи от финансирането от предприемаческите фондове на ЕС, съфинансирането от Националния фонд и от Държавното предприятие за управление на дейностите по опазване на околната среда. В голяма степен е прието необходимото законодателство в сектор "отпадъци". Приета е и се реализира Национална програма за управление на дейностите по отпадъците. Тя се основава на европейските принципи, ясни приоритети и на конкретен четиригодишен план за действие.

Първата програма в тази област е свързана с изграждането на интегрирана система от съоръжения за третиране на отпадъци. Програмата цели създаването на условия за екологосъобразно третиране на отпадъците при спазване на изискванията за опазване на околната среда и човешкото здраве. Тя предвижда изпълнението на редица дейности: изграждане на регионални съоръжения за третиране и обезвреждане на отпадъци (битови и опасни), привеждане в съответствие с нормативната уредба или закриване на действащи съоръжения и инсталации за третиране на отпадъци, организиране изграждането на центрове за третиране на излезли от употреба моторни превозни средства, а така също и на Национален център за третиране на опасни отпадъци, изграждане на инсталации за компостиране на биоразградими отпадъци, рециклиране на акумулатори, третиране на утайки от ГПСОВ, и др.

Втората, много важна програма се отнася за осигуряването на механизми за разделно събиране, повторна употреба и оползотворяване на отпадъците. До момента са финансирани редица проекти за рециклиране на отпадъци от пластмаси, хартия, растителни и дървесни отпадъци, както и разделно събиране на хартия в бюджетните организации. Разработени са няколко проекта за разделно събиране на общинско ниво, но това не е масова практика. Разделното събиране, рециклиране и повторната употреба на отпадъците изисква на първо място действия в посока на изграждане на интегрирана система за сметосъбиране и сметоизвозване на територията на цялата страна. Към 2002 г., 77% от населението на страната е обхванато от такава система. Друга важна част от целите по тази програма са усъвършенстване на системите за събиране и транспортиране на отпадъците, поетапно обновяване на техниката и съдовете за организирано събиране и извозване на битовите и масово разпространени отпадъци в населените места, поетапно закриване и почистване на всички незаконни сметища, и др. За постигането на тези цели са необходими значителни финансови ресурси, заложи като разходи не само в бюджета на МОСВ, но също така и в общинските бюджети, както и инвестиции от страна на бизнеса.

През последните няколко години се наблюдава подобряване на информационната система по отпадъците, но са необходими допълнителни ресурси и усилия за приключването на този процес. Административният капацитет на контролните структури, лабораторната система за отпадъците, събирането на информация и възможностите за планиране са също недостатъчни и изграждането им е свързано с необходимостта от допълнителни средства.

Един от най-сериозните екологични проблеми в България, както в градовете, така и в провинцията, е замърсяването с отпадъци. За да се подобри управлението на отпадъците в България като конкретно решение на този проблем трябва да се смята разработването на всеобхватна система за управление на отпадъците. За разработването на такава система Министерството на околната среда и водите осъществява две програми:

Програма 3 – “Изграждане на интегрирана система от съоръжения за третиране на отпадъци”;

Програма 4 – “Осигуряване на механизми за разделно събиране, повторна употреба и оползотворяване на отпадъците”;

	(в ХИЛ. ЛВ.)			
	2003	2004	2005	2006
СЦ2 Подобряване управлението на отпадъците	61 424	113 712	108 654	149 815
ОЦ3 Развитие на широкообхватна система за интегрирано управление на отпадъци	61 424	113 712	108 654	149 815
Програма 3: Изграждане на интегрирана система от съоръжения за третиране на отпадъци	59 024	95 871	70 703	111 864
Програма 4: Осигуряване на механизми за разделно събиране, рециклиране и повторна употреба на отпадъците	2 401	17 841	37 951	37 951

2.2.1 Програма 3: Изграждане на интегрирана система от съоръжения за третиране на отпадъци

Дейности по програмата

Съгласно Националната програма за управление на дейностите по отпадъците (НПУДО) през последните четири години са направени значителни инвестиции в съоръженията и инсталациите за третиране на отпадъци. Основният вид обекти, които са изградени или се изграждат в момента са депа за битови и опасни отпадъци. Друг вид са например съоръженията за изгаряне на отпадъци (болнични отпадъци), преустройство и модернизация на съоръженията за рециклиране на акумулатори. Важно е да се разбере, че министерството не отговаря за организацията на строителството, експлоатацията и закриването на различните обекти за третиране на отпадъци (мнозинството от тях са създадени на общинско равнище). МОСВ осигурява методологически насоки за разработването на общинските и фирмени програми за управление на отпадъците, както и привличането на чуждестранни инвестиции.

Координатор по изпълнението на НПУДО е отдел “Управление на отпадъците”. В момента приоритет е разработването на Национална програма за управление на дейностите по управление на отпадъците за периода 2003 – 2007 г. Други дейности по програмата са свързани със завършване на процеса на хармонизиране на българското законодателство с директивите на ЕС, регулирането на процесите на третиране и транспортиране на отпадъци чрез издаването на разрешителни и регистрационни документи на фирми, занимаващи се с тези дейности и разработването на редица проекти, които ще бъдат представени за финансиране в рамките на програмата ISPA.

Въздействие върху бюджета

Програма 3 Изграждане на интегрирана система от съоръжения за третиране на отпадъци	2003	2004	2005	2006
<i>В хиляди лева</i>				
Общо разходи	59 024	95 871	70 703	111 864
Вътрешни разходи	627	791	786	627
Персонал	472	537	472	472
Издържка	155	254	304	155
Капиталови разходи	0	0	11	0
Външни разходи	58 397	95 081	69 917	111 237
<i>От които</i> капиталови разходи	57 909	94 438	69 273	110 594
Капиталови разходи в % външните разходи	99.2	99.3	99.1	99.4
Приходи	100	78	78	78
Външни разходи в % от общите разходи	98.9	99.2	98.9	99.4
Брой заети (численост на персонала)	98	98	98	98

През 2004 г се очаква общите разходи за подобряване управлението на отпадъците в България да възлязат на 95.9 млн. лв. За сектора като цяло това представлява сериозно увеличение в сравнение с 2003 г., предизвикано както от вътрешно, така и от външно нарастване на разходите (0.2, респективно 36.8 млн.лв. допълнително). През 2004 г. се очакват приходи в бюджета от таксите за продукти, които след крайната им употреба образуват опасни или масово разпространени отпадъци.

Ускоряване прилагането на разпоредбите на ЕС

Прилагането на изискванията на Директивите на ЕС изисква адекватен административен капацитет (директивата за опаковките, директивата за опасните отпадъци и рамковата директива за отпадъците).

Увеличаване на инвестициите за разширяване на обектите за третиране на отпадъците

Основната причина за повишаването размера на разходите е необходимостта от увеличение на инвестициите. Независимо от разходите, направени за изпълнението на НПУДО за 1999 – 2002 г., е необходимо увеличение на разходите за обекти за третиране на отпадъците, за да се постигнат целите на актуализираната програма. Поради това общите планирани външни капиталови разходи за третиране на отпадъците за 2004 г. са в размер на 94.4 млн. лв. Това означава увеличение с 63% в сравнение с 2003 г. Както и през предишните години вниманието ще бъде съсредоточено върху изграждането на регионални депа.

Ще продължи изграждането на нови регионални депа. Те ще заменят 117 съществуващи нерегламентирани сметища. Някои от депата са с изчерпан капацитет или не отговарят на съвременните изисквания за управление на отпадъците, които са залегнали в националното законодателство и са необходими мерки за привеждане в съответствие или закриването им. Друг важен нов обект за изграждане ще бъде Национален център за третиране на опасни отпадъци¹¹. Също така предвижда се изграждането на центрове за разкомплектоване на излезли от употреба автомобили, компостиране на биоразградими отпадъци, третиране на утайки от ГПСОВ и др.

Финансирането на инвестициите по изграждането на обекти за третиране на отпадъци се извършва предимно посредством целевите субсидии от ДБ за общините (Приложение към ЗДБ), както и от Държавното предприятие за управление на дейностите по опазване на околната среда. Представената по-долу таблица показва, че допълнителните разходи за изграждане на съоръжения за третиране на отпадъци ще се финансират предимно от

¹¹ Този център ще бъде държавна собственост.

фондовете на ЕС и от Държавното предприятие за управление на дейностите по опазване на околната среда.

Финансиране на външните разходи по Програма “Изграждане на интегрирана система от съоръжения за третиране на отпадъци”	2003	2004	2005	2006
<i>В хиляди лева</i>				
- Държавно предприятие за управление на дейностите по опазване на околната среда	7 788	28 043	33 043	33 043
- Фондове на ЕС (ИСПА & ФАР)	27 603	39 010	14 404	42 478
- Кофинансиране от Националния фонд	9 201	13 003	4 469	13 716
- Целева субсидия от ДБ за общините	13 805	15 024	18 000	22 000
- Заем /EPSAL/	0	0	0	0
Общо външни разходи:	58 397	95 081	69 917	111 237

Разходи по организационни единици по Програма “Изграждане на интегрирана система от съоръжения за третиране на отпадъци”	2003	2004	2005	2006
<i>В хиляди лева</i>				
ПРБК	214	244	373	214
ВРБК общо:	413	547	413	413
Регионални инспекции по околна среда и води	301	398	301	301
Изпълнителна агенция по околна среда	112	149	112	112

Показатели за изпълнение

Степента, до която програмата допринася за разработването на система за интегрирано управление на отпадъците, се измерва чрез следните показатели за изпълнение:

- Процент от населението, което е обхванато от системата за събиране и транспортиране на отпадъци; През 2002 г. този процент беше 80%.
Министерството все още се намира в процес на разработка на количествени целеви равнища.
- Тонове третиранни производствени и опасни отпадъци като процент от общия тонаж образувани отпадъци;

Степента, до която Министерството на околната среда и водите допринася за успешното осъществяване на програмата, ще се измерва чрез:

- Прилагането на мерките в Националната програма за управление на дейностите по отпадъците 2003 – 2007 (НПУДО);
- Засилване контрола във връзка с директивите на ЕС относно опасните отпадъци;

Министерството все още се намира в процес на разработка на количествени и качествени целеви равнища на показателите за изпълнение.

Гъвкавост на програмните разходи

Броят на заетите по тази програма през 2004 г. ще бъде 98 души.

Условия за реализиране целите на програмата

Ефективното осъществяване на програмата зависи главно от финансирането, което ще бъде получено по предприсъединителните фондове на Европейския съюз. Министерството на околната среда и водите е разработило редица проекти, които са представени за финансиране по програмата ISPA. До каква степен заявките за проекти ще бъдат одобрени все още е трудно да се предскаже.

Организационни задължения

Дирекция “Управление на отпадъците” отговаря за цялостното прилагане на тази програма. Г-жа Маноела Георгиева е отговорният заместник-министър. Дирекцията “Фондове на европейския съюз за околната” отговаря за осъществяването на финансираното от ISPA изграждане на депата. Г-жа Фатме Илияз е отговорният заместник-министър.

2.2.2 Програма 4: Осигуряване на механизми за разделно събиране, рециклиране и повторна употреба на отпадъците

Дейности по програмата

Създаването на механизъм за функциониране на система за разделно събиране, рециклиране, повторна употреба и оползотворяване (водещо, например до производството на енергия) на отпадъците е друг инструмент, допринасящ за развитието на всеобхватна система за управление на отпадъците.

Понастоящем разделното събиране на отпадъци в България не съществува като масова практика. В контекста на програмата, министерството е ръководело редица пилотни проекти (Враца и Мездра) в областта на разделното събиране и оползотворяване на отпадъци.

Поради оскъдните бюджетни средства в момента, министерството се концентрира главно върху превръщането в практика на опита от пилотните проекти в определянето на законови изисквания и цели на разделното събиране, рециклиране, повторна употреба и оползотворяване на отпадъците, подходящи за тези цели. Тези изисквания и цели включват основно срокове за изпълнението на задълженията и постигането на тези цели, точното участие, отговорности на всички заинтересовани страни и санкциите за неспазване на приетите изисквания.

Въздействие върху бюджета

Програма 4 Осигуряване на механизми за разделно събиране, рециклиране и повторна употреба на отпадъците	2003	2004	2005	2006
<i>В хиляди лева</i>				
Общо разходи	2 401	17 841	37 951	37 951
Вътрешни разходи	286	364	474	474
Персонал	214	253	355	355
Издържка	71	111	119	119
Капиталови разходи	0	0	0	0
Външни разходи	2 115	17 477	37 477	37 477
<i>От които</i> капиталови разходи	2 000	17 300	37 300	37 300
Капиталови разходи в % от външните разходи	94.6	99.0	99.5	99.5
Приходи	2 375	39 996	64 996	64 996
Външни разходи в % от общите разходи	88.1	97.7	98.8	98.8
Брой заети (численост на персонала)	39	39	60	60

Разходите за създаване на механизми за разделно събиране са включени в бюджета за 2004 г. в размер на 17.8 млн. лв. Нарастването с 15.4 млн.лв. в сравнение с 2003 г. е във връзка с необходимостта от оптимизиране на системата за събиране и транспортиране на отпадъците, състоящо се главно в подмяна на амортизираните съдове и техника за транспортиране на отпадъците, закупуване на специализирани контейнери за разделно

събиране на отпадъците и оборудване за първична обработка на отпадъците (преси, мелачки, гранулятори).¹² До момента средствата, инвестирани за управление на отпадъците, са насочени повече към изграждането на обекти за третиране на отпадъци (виж Програма № 3: “Създаване на интегрирана система за третиране на отпадъците”). Представената по-долу таблица показва, че увеличението на инвестициите за осигуряване на механизми за разделно събиране, повторна употреба и оползотворяване на отпадъци се финансира изцяло от Държавното предприятие за управление на дейностите по опазване на околната среда.

Финансиране на външните разходи по Програма “Осигуряване на механизми за разделно събиране, рециклиране и повторна употреба на отпадъците”	2003	2004	2005	2006
<i>В хиляди лева</i>				
- Държавно предприятие за управление на дейностите по опазване на околната среда	2 115	17 477	37 477	37 477
- Фондове на ЕС (ИСПА & ФАР)				
- Кофинансиране от Националния фонд				
- Целева субсидия от ДБ за общините				
- Заем /EPSAL/				
Общо външни разходи:	2 115	17 477	37 477	37 477

Разходи по организационни единици по Програма “Осигуряване на механизми за разделно събиране, рециклиране и повторна употреба на отпадъците”	2003	2004	2005	2006
<i>В хиляди лева</i>				
ПРБК	52	57	86	86
ВРБК общо:	234	307	388	388
Регионални инспекции по околна среда и води	217	285	346	346
Изпълнителна агенция по околна среда	17	23	42	42

Показатели за изпълнение

Степента, до която програмата допринася за разработването на система за интегрирано управление на отпадъците, се измерва чрез следния показател за изпълнение:

- Тонове разделно събрани опаковки и други отпадъци като процент от тонажа на отпадъците.

Степента, до която Министерството на околната среда и водите допринася за успешното осъществяване на програмата, ще се измерва чрез следния показател на МОСВ:

- Брой на пилотните проекти в областта на разделното събиране и обработка.

Министерството все още се намира в процес на разработка на количествени и качествени цели равнища на показателите за изпълнение.

Гъвкавост на програмните разходи

През 2004 г. по програмата ще работят 39 души.

Условия за реализиране целите на програмата

¹² Общините трябва да подадат молби за подобряване на своите системи за събиране и транспортиране на отпадъци в Предприятието за управление на дейностите по опазване на околната среда.

Успешното разделно събиране на отпадъците ще зависи от участието на редица различни субекти, като Министерството на околната среда и водите, общинските администрации и производителите и вносителите на продукти.

Организационни задължения

Дирекцията “Управление на отпадъците” отговаря за цялостното прилагане на тази програма. Г-жа Маноела Георгиева е отговорният заместник-министър.

Дирекцията “Фондове на европейския съюз за околната среда” отговаря за осигуряване финансираното от ISPA за изграждане на депата. Г-жа Фатме Илияз е отговорният заместник-министър.

2.3 Подобряване качеството на атмосферния въздух

Подобряването качеството на въздуха е една от най-желаните цели за подобряване качеството на живота и здравето на българския народ. Националната стратегия за околната среда и Планът за действие 2000 –2006 препоръчва спазване на стандартите за качество на атмосферния въздух в “горещите точки” на населените места. В съответствие със стратегията Министерството на околната среда и водите си поставя за цел подобряване на качеството на атмосферния въздух.

За постигането на тази стратегическа цел МОСВ следва да предприеме изпълнението на следната оперативна цел: *достигане на норми за качество на атмосферния въздух на територията на цялата страна, сходни с тези, заложен в Директивите на ЕС.*

През последните няколко години се наблюдава осезаемо намаление на емисиите на вредни вещества в атмосферния въздух, както поради намалялото производство, така и в известна степен поради предприети действия за намаляване на замърсяването. България изпълнява задълженията си по Конвенцията за трансгранично замърсяване на далечни разстояния и протоколите към нея, Рамковата конвенция на ООН по изменение на климата, Виенската конвенция за защита на озоновия слой, Монреалския протокол за веществата, които нарушават озоновия слой и неговите изменения. Все още съществуват нерешени проблеми в някои градове, т. нар. “горещи точки”, причинени от наднормени нива на някои замърсяващи вещества, резултат от работата на местната промишленост или на трансгранично замърсяване.

Изключителната чувствителност на общественото мнение по отношение замърсяването на въздуха в страната повлия на програмите, изпълнявани от МОСВ в този сектор на околната среда. Двете основни програми в тази област са:

Програма 5 – “Подобряване качеството на атмосферния въздух в районите “горещи точки””,

Програма 6 – “Подобряване качеството на течните горива и намаляване на вредните емисии в атмосферния въздух”.

Стартираният процес по разработване и прилагане на общински програми за достигане и/или поддържане на качеството на атмосферния въздух в районите “горещи точки” понастоящем обхваща само пет от общо тринадесетте европейски параметри за качество на въздуха. През следващите години броят на параметрите ще нарасне до достигане на изискванията на ЕС, като едновременно с това ще се разшири и обхвата им.

Предвид непрекъснато променящите се европейски изисквания в тази област, разработването на нормите за качество на течните горива е един непрекъснат процес. Към момента в България се изпълнява Национална програма за постепенно

преустановяване производството и употребата на оловни бензини. Започнал е и процесът на разработване на част от секторните програми за ограничаване на емисиите на вредни вещества до установените норми.

За намаляване на емисиите на вредни вещества от неподвижни източници бе разработена Национална програма за намаляване на емисиите от големи горивни инсталации.

	(в хил. лв.)			
	2003	2004	2005	2006
СЦЗ: Подобряване качеството на атмосферния въздух	1 158	5 793	5 884	52 174
ОЦ4: Достигане на нормите за качество на атмосферния въздух	1 158	5 793	5 884	52 174
Програма 5: Подобряване качеството на атмосферния въздух в районите “горещи точки”	794	4 061	4 237	50 527
Програма 6: Подобряване качеството на течните горива и намаляване на вредните емисии в атмосферния въздух	363	1 732	1 647	1 647

2.3.1 Програма 5: Подобряване на качеството на атмосферния въздух в районите “горещи точки”

Дейности по програмата

Традиционната дейност в България, свързана с качеството на въздуха, е постоянната оценка на качеството на въздуха. Всички оценки се извършват в рамките на Закона за чистотата на атмосферния въздух, който е напълно хармонизиран в разпоредбите на ЕС. Понастоящем оценките покриват само пет от 13-те европейски параметри за качество на въздуха¹³. Министерството се стреми да увеличи този брой до 13 през следващите няколко години.

Подпомагане разработката на общински програми за “горещите точки”

През 1994 г. Министерският съвет прие решение, което определя 14 области в страната като райони “горещи точки”. Въздухът в тези т.нар. “горещи точки” може да съдържа концентрация на опасни вещества, които надхвърлят граничните стойности на някои важни замърсители съгласно Директива 96/62/ЕС.¹⁴ Националната стратегия за опазване на околната среда и Планът за действие 2000-2006 определят тези “горещи точки” като една от основните слабости на опазването на околната среда в България. “Горещи точки” са някои големи градове и различни промишлени райони. В момента 34 области имат нужда от допълнително внимание от гледна точка на потенциалната опасност да бъдат надхвърлени граничните стойности на замърсители на въздуха. За да се контролират и/или премахнат районите “горещи точки” от всяка община в бъдеще ще се очаква да разработи собствена програма.¹⁵ МОСВ, регионалните инспекции и ИАОС ще подпомагат общините при осъществяването на такива общински програми за подобряване (управление) качеството на въздуха. Завършен е пилотен проект в Перник, който определя насоките за останалите общински програми.

¹³ (Приложение 1 към Директива 96/62/ЕС или Регламент 9 от 1999 по Закона за чистотата на атмосферния въздух);

¹⁴ Оловни аерозоли, серен двуокис, азотен двуокис, прах

¹⁵ Потенциалните мерки в тези общински програми може да бъдат, например, управлението на трафика и подобряване на транспортната инфраструктура. Пример за това е проектът “Ограничаване на вредните последиствия от газовете от градските автобуси в София”.

Въздействие върху бюджета

Програма 5 Подобряване качеството на атмосферния въздух в районите “горещи точки”	2003	2004	2005	2006
<i>В хиляди лева</i>				
Общо разходи	794	4 061	4 237	50 527
Вътрешни разходи	757	1 151	897	897
Персонал	560	790	665	665
Издържка	197	362	233	233
Капиталови разходи	0	0	0	0
Външни разходи	37	2 910	3 340	49 630
<i>От които</i> капиталови разходи	0	2 630	3 060	49 350
Капиталови разходи в % от външните разходи	0	90.4	91.6	99.4
Приходи	0	0	0	0
Външни разходи в % от общите разходи	4.7	71.7	78.8	98.2
Брой заети (численост на персонала)	86	102	102	102

Предвидените в бюджета разходи за подобряване качеството на въздуха в районите “горещи точки” през 2004 г. са в размер на 4.1 млн. лв.

Вътрешните разходи нарастват значително, поради планираното увеличение на числеността на персонала с 16 души. Това отчасти е следствие на преместването на политиката по отношение на “горещите точки” от етапа на пилотните проекти и разработката към етапа на изпълнението. Повечето регионални инспекции имат нужда от допълнителен персонал за координиране на политиката. Преди да може да се осъществи изцяло подпомагане и контрол на общинските програми, експертите се нуждаят от допълнителна подходяща и достатъчна подготовка.

В Националната стратегия за опазване на околната среда 2001-2006 се посочва липсата на системи за предупреждение в случай, че замърсяването на въздуха надмине критичните равнища. През 2003 г. беше пусната в експлоатация системата за пренос на данни за качество на въздуха в реално време, в т. ч. система за предупреждение на населението при превишаване на предупредителни прагове. През 2004 г. се предвижда системата от предупредителни прагове да влезе в изцяло в действие. Това налага увеличението на щата през 2004 г. През 2005 г. новата предупредителна система би трябвало да функционира оптимално.

През 2004 г. Държавното предприятие за управление на дейностите по опазване на околната среда ще продължи да финансира проекти за подобряване качеството на въздуха на стойност приблизително 2.6 млн.лв.

Финансиране на външните разходи по Програма “Подобряване качеството на атмосферния въздух в районите “горещи точки””	2003	2004	2005	2006
<i>В хиляди лева</i>				
- Държавно предприятие за управление на дейностите по опазване на околната среда	37	2 580	2 580	2 580
- Фондове на ЕС (ИСПА & ФАР) + ко-финансиране от Националния фонд	-	330	760	47 049
- Целева субсидия от ДБ за общините				
- Заем /EPSAL/				
Общо външни разходи:	37	2 910	3 340	49 630

Разходи по организационни единици по Програма "Подобряване качеството на атмосферния въздух в районите "горещи точки""	2003	2004	2005	2006
<i>В хиляди лева</i>				
ПРБК	107	128	118	118
ВРБК общо:	650	1 023	779	779
Регионални инспекции по околна среда и води	434	735	563	563
Изпълнителна агенция по околна среда	216	288	216	216

Показатели за изпълнение

Степента, до която програмата допринася за постигането на нормите за качество на атмосферния въздух се измерва чрез следните програмни показатели:

- Увеличаване на броя на районите "горещи точки", които остават под граничните стойности в районите "горещи точки";
- Намаляване на количеството на опасни вещества - свръх граничните стойности в районите "горещи точки".

Степента, до която Министерството на околната среда и водите допринася за успешното осъществяване на програмата, ще се измерва чрез следния показател на МОСВ:

- Увеличаване на броя на замърсителите в рамките на Директива 96/62/ЕС за качеството на въздуха, обхванати от стандартната оценка на министерството, извършвана чрез Националната автоматизирана система за екологичен мониторинг (НАСЕМ);
В момента съотношението, което се изисква е 5/13.
- Предоставяне на помощ за разработката на общинските програми
Оценката ще се прави по броя програми и описанието на вида помощ

Министерството все още се намира в процес на разработка на количествени и качествени цели равнища на показателите за изпълнение.

Гъвкавост на програмните разходи

През 2004 г. по програмата ще работят 102 души.

Условия за реализиране целите на програмата

Успешната разработка и осъществяване на общински програми за управление качеството на въздуха зависи също така от управлението на финансите и определянето на приоритетите в различните общини. Последното е особено важно от гледна точка на процеса на консолидиране на бюджета, което се извършва в момента в България.

Организационни задължения

Дирекцията "Опазване чистотата на въздуха" на МОСВ отговаря за осъществяването на програмата. В споменатата дирекция отделът, който отговаря е "Опазване чистотата на въздуха". Отделът "Мониторинг на въздуха" на Дирекция "Мониторинг" в ИАОС осигурява помощ по изпълнението на програмата. Отговорен е заместник-министър.

Подпомагането на разработката и осъществяването на програми и оценки на качеството на въздуха на общинско равнище се извършва от РИОСВ. Министерството на околната среда и водите и Дирекциите за аналитични действия и информационно подпомагане на ИАОС ще отговаря за методологическата помощ при разработването и контрола на програмните дейности.

2.3.2 Програма 6: Подобряване качеството на течните горива и намаляване на вредните емисии в атмосферния въздух

Дейности по програмата

Разработка и налагане на норми за допустими емисии (НДЕ) на вредни вещества в атмосферния въздух

Разработването и налагането на НДЕ на вредни вещества в атмосферата се основава на директиви на ЕС, както и на международни споразумения.¹⁶ Тези норми са свързани главно с емисиите на летливите органични вещества (ЛОВ), на серен диоксид, азотни оксиди, прах, амоняк, устойчиви органични замърсители (УОЗ) и тежки метали, както и с ограничаването на емисиите на парникови газове и ВРОС. Понастоящем, в практиката на България са включени само малка част от горните европейски изисквания за налагане и разработване на НДЕ на вредни вещества. За да осигури намаляването на емисиите в съответствие с и под НДЕ, министерството разработва подходящи програми, в т.ч. за отделни отрасли на икономиката¹⁷.

Подобряване качеството на течните горива

Постоянният процес на разработка и прилагане на норми за качеството на течните горива е една от главните задачи по тази програма. Колкото повече превозни средства работят с висококачествени течни горива, толкова повече се намалява равнището на олово, сяра и други вредни вещества в атмосферата. Министерството на околната среда взаимодейства с Държавната агенция за метрология и технически надзор (ДАМТН). МОСВ разработва стандартите за течните горива, ДАМТН контролира дали течните горива, продавани на пазара, отговарят на тези стандарти. Значителен принос за изпълнението на стандартите за течни горива дава преустройството на рафинериите в България.

В момента регионалните инспекции контролират приблизително 400 предприятия за равнището на емисиите на основните замърсители. Само в малка част от тях се контролират емисиите на ЛОС и тежки метали. Прилагането на директивите за ограничаване на емисиите от ЛОС налага броят на предприятията, които се контролират за емисии на ЛОС, да се повиши до 2000 през 2005 г. Разработването, прилагането и налагането на нормите за емисии на вредни вещества е свързано с разработването на съответните инвентаризации на емисиите на вредни вещества. Последното предполага наличието на значителен брой методики, с които министерството не разполага в момента.

Въздействие върху бюджета

Програма 6 Подобряване качеството на течните горива и намаляване на вредните емисии в атмосферния въздух	2003	2004	2005	2006
<i>В хиляди лева</i>				
Общо разходи	363	1 732	1 647	1 647
Вътрешни разходи	347	432	347	347
Персонал	262	300	262	262
Издръжка	85	132	85	85
Капиталови разходи	0	0	0	0
Външни разходи	16	1 300	1 300	1 300
<i>От които капиталови разходи</i>		1 200	1 200	1 200

¹⁶ Директиви 94/63/ЕС, 1999/13/ЕС, 2001/80/ЕС и 2001/81/ЕС¹⁶, на международните задължения на страната в рамките на КТЗВДР, ВКОС и РКОНИК, и общоевропейските стратегии за ограничаване на емисиите от определени замърсители (например, диоксини и фурани)

¹⁷ Големи горивни инсталации/енергетиката – по смисъла на Директива 2001/80/ЕС; секторни програми за ограничаване употребата на разтворители по смисъла на Директива 1999/13/ЕС; Национална програма по смисъла на Директива 2001/81/ЕС; програма за прилагане на Директива 1994/63/ЕС и т.н.

Капиталови разходи в % от външните разходи	0	92.3	92.3	92.3
Приходи	49 893	1 293	1 293	1 293
Външни разходи в % от общите разходи	4.5	75.1	78.9	78.9
Брой заети (численост на персонала)	39	39	39	39

През 2004 г. общите разходи за подобряване качеството на течните горива и намаляване на вредните емисии са разчетени на 1.7 млн. лв. Това означава значително увеличение в сравнение с 2003 г. (почти 5 пъти) и се дължи основно на предвидените външни капиталови разходи за 2004 г. в размер на 1.2 млн. лв.

Голям дял от приходите (акцизи върху течните горива) през 2003 г. се събират от Държавното предприятие за управление на дейностите по опазване на околната среда и се генерират именно по тази програма. Рафинериите трябва да плащат такса върху произвежданите от тях течни горива. Очаква се приходите да намалее от 49.9 млн. лв. за 2003 г. на 1.3 млн. лв. за 2004 г. и в следващите години, тъй като от 2004 г. те ще постъпват директно в републиканския бюджет.

Предстои преоценка на необходимите инвестиционни разходи за реконструкция на рафинериите с оглед отчитане на последните европейски изисквания в областта¹⁸. Цялото финансиране на реконструкцията на рафинериите се извършва през бюджета на Държавното предприятие за управление на дейностите по опазване на околната среда (виж таблицата по-долу).

Финансиране на външните разходи по Програма "Подобряване качеството на течните горива и намаляване на вредните емисии в атмосферния въздух"	2003	2004	2005	2006
<i>В хиляди лева</i>				
- Държавно предприятие за управление на дейностите по опазване на околната среда	16	1300	1300	1300
- Фондове на ЕС (ИСПА & ФАР) + ко-финансиране от Националния фонд				
- Целева субсидия от ДБ за общините				
- Заем /EPSAL/				
Общо външни разходи:	16	1300	1300	1300

Разходи по организационни единици по Програма "Подобряване качеството на течните горива и намаляване на вредните емисии в атмосферния въздух"	2003	2004	2005	2006
<i>В хиляди лева</i>				
ПРБК	103	113	103	103
ВРБК общо:	244	319	244	244
Регионални инспекции по околна среда и води	210	274	210	210
Изпълнителна агенция по околна среда	34	45	34	34

Показатели за изпълнение

Степента, до която програмата допринася за постигането на нормите за качество на атмосферния въздух се измерва чрез следните програмни показатели:

- Напредък към постигането на граничните стойности на емисиите във въздуха през 2005 и 2010 г. за различните вредни вещества;

¹⁸ Директива 1999/32/ЕС за съдържанието на сяра в течните горива, предстоящото изменение на Директива 1998/70/ЕС за качеството на моторните горива и други.

Напредъкът може да бъде описан качествено или да се измерва в годишни равнища на емисии от мобилни и стационарни източници.

Степента, до която Министерството на околната среда и водите допринася за успешното осъществяване на програмата, ще се измерва чрез следния показател на МОСВ:

- Брой на проверките:
Понастоящем регионалните инспекции са в състояние да контролират по-малко от 400 предприятия за равнището на техните емисии на ЛОС. Планира се този брой да се увеличи до 2000 през 2005 г.
- Националната програма за намаляване на емисиите от големите горивни съоръжения
- Национална програма за ограничаване на общите годишни национални емисии на серен диоксид, азотни оксиди, амоняк и ЛОС;
- Осигуряването на подпомагане на разработката на отраслови програми¹⁹
Оценката ще се прави по броя програми и описанието на вида помощ

Министерството все още се намира в процес на разработка на количествени и качествени целеви равнища на показателите за изпълнение.

Гъвкавост на програмните разходи

През 2004 г. по програмата ще работят 39 души.

Условия за реализиране целите на програмата

Въпреки участието си чрез Държавното предприятие за управление на дейностите по опазване на околната среда, успешното разработване и прилагане на програмите за намаляване на емисиите зависи от възможностите за финансиране от страна на заинтересованите агенции (Министерството на енергетиката и енергийните ресурси, Министерството на икономиката, и др.) и промишлените предприятия.

Организационни задължения

Дирекцията “Опазване чистотата на въздуха” на МОСВ отговаря за осъществяването на програмата. В споменатата дирекция отделът, който отговаря е “Опазване чистотата на въздуха”. Отделът ”Мониторинг на въздуха”, дирекция “Мониторинг” в ИАОС осигурява необходимата помощ. Осъществяването на програмата ще се извършва от промишлените предприятия, а ефектът ѝ ще се наблюдава чрез програми за спазване, разработени от МОСВ/ИАОС и изпълнявани от регионалните инспекции.

2.4 Опазване на биологичното разнообразие

Тази стратегическа цел МОСВ постига посредством изпълнението на следната оперативна цел: *съхраняване и устойчиво ползване на растителни и животински видове и местообитания.*

България се нарежда сред страните в Европа с най-голямо биологично разнообразие. Освен с голямото разнообразие на растителни и животински видове, страната се характеризира и с наличието на примери за почти всички от основните хабитати в Европа. България притежава редица уникални и представителни екосистеми, които са изключително ценни по отношение на биологичното си разнообразие и включващи високопланински иглолистни гори, ливади, мочурища, торфени блата и езера, стари иглолистни и букови гори, дъбови гори, пещери и планински клисури, средиземноморски и субсредиземноморски растителни съобщества, степни пасища, крайречни храсти и горска растителност по поречието на река Дунав и по-малките реки, важни вътрешни,

¹⁹ Директива 1999/13/ЕС и за намаляване емисиите на УОЗ

крайречни и крайбрежни варовикови съобщества и други уникални хабитати по черноморското крайбрежие, морски и приморски съобщества в самото Черно море.

Биологичното разнообразие на страната включва видове и генетичен ресурс, които се използват широко за стопански и нестопански цели. Икономически важни видове растения са дървесните видове, от които се добива дървен материал, неколкостотин лечебни растения, черноморски и сладководни видове риба, над 200 вида гъби и други.

Високоприоритетни райони за създаване на нови или разширяване на съществуващите защитени територии са Родопите, Черноморското крайбрежие, Странджа планина, местностите, заобикалящи или свързващи парковете в Рила, Пирин, Витоша и Стара планина, както и долината на река Струма. По-голямата част от защитените територии са изключителна държавна собственост, включително 3 национални парка и 90 резервата. Министерството е длъжно да осигури ресурсно, в т.ч. и финансово, всички дейности за опазване и поддържане на тези територии. Дейностите, изпълнявани от МОСВ по отношение на защитените територии, са залегнали в Закона за защитените територии.

С изпълнение на Националния план за опазване на биологичното разнообразие 2000-2003 г. се постига съхраняване, укрепване и възстановяване на ключови екосистеми, местообитания, видове и генетичните им ресурси и осигуряване на условия за устойчиво ползване на биологичните ресурси. Въпреки това, механизмите и координацията по прилагане на административните и принудителни мерки, залегнали в стратегическите документи в областта на биологичното разнообразие се нуждаят от допълнително усъвършенстване.

В основата на програмата на министерството за съхраняване, укрепване и възстановяване на ключови екосистеми, местообитания, видове и генетичните им ресурси като основен елемент е залегнала мрежа от защитени територии. Тя трябва да се разшири и развие, за да осигури защита за най-важните и застрашени територии и обекти.

(в хил. лв.)

	2003	2004	2005	2006
СЦЗ: Опазване на биологичното разнообразие	5 872	10 576	16 171	9 079
ОЦ5: Съхраняване и устойчиво ползване на растителни и животински видове и местообитания	5 872	10 576	16 171	9 079
Програма 7: Съхраняване, укрепване и възстановяване на ключови екосистеми, местообитания, видове и генетичните им ресурси	5 872	6 019	5 476	5 665
Програма 8: Възстановяване на влажни зони и намаляване на замърсяването	0	4 557	10 695	3 414

2.4.1 Програма 7: Съхраняване, укрепване и възстановяване на ключови екосистеми, местообитания, видове и генетичните им ресурси

Дейности по програмата

Защита на видовете, местообитанията и екосистемите

Защитата на сигурността на видовете и техните местообитания е както право, така и задължение на собствениците на гори, селскостопански земи и води, където растителните и животинските видове се намират постоянно или пребивават временно по време на миграция. Тези права и задължения са отразени както в действащото българско законодателство, така и в държавната политика за запазване на биологичното разнообразие и за управлението и сигурността на защитените територии, които са изключителна държавна собственост, като например националните паркове.

През последните няколко години министерството поема отговорност за обявяването, разширяването, управлението и опазването на защитените територии – изключителна държавна собственост и на другите специално защитени територии. Тези територии попадат под специален режим на защита. Между тези територии са националните паркове (“Пирин”, “Рила” и “Централния Балкан”), резервати, природни забележителности, поддържани резервати, природни паркове и защитени местности. Персоналът на трите дирекции на националните паркове контролира спазването на законодателството и изпълнява дейности, свързани със здравето и поддръжката на горите (напр. изсичането на заболелите дървета).

Други дейности

Освен дейностите, свързани с националните паркове, традиционната дейност по програмата са контролните дейности по цялата страна, свързани с опазване на биологичното разнообразие и устойчивото използване на биологичните ресурси. Задълженията по контрола (напр. за строителство или селскостопански дейности) в другите защитени територии лежат върху специално назначени служители в 15-те регионални инспекции по околна среда и води. Регионалните инспекции по околна среда и води отговарят за разпоредбите за запазване законодателството за околната среда. Относително по-незначителни други задачи са свързани с регулирането и даването на концесии за икономическа експлоатация и използване на видовете, като например билките или хайвера, и създаването на условия за развитието на туризма на основата на защитените територии.

Въздействие върху бюджета

Програма 7 Съхраняване, укрепване и възстановяване на ключови екосистеми, местообитания, видове и генетичните им ресурси	2003	2004	2005	2006
<i>В хиляди лева</i>				
Общо разходи	5 872	6 019	5 476	5 665
Вътрешни разходи	1 763	3 019	2 476	2 665
Персонал	1 325	2 084	1 858	2 000
Издръжка	438	935	618	665
Капиталови разходи	0	0	0	0
Външни разходи	4 108	3 000	3 000	3 000
<i>От които</i> капиталови разходи	0	1 800	1 800	1 800
Капиталови разходи в % от външните разходи	0	60	60	60
Приходи	76	192	192	192
Външни разходи в % от общите разходи	70.0	49.8	54.8	53.0
Брой заети (численост на персонала)	218	266	301	324

Разходите за опазване на биологичното разнообразие през 2004 г. се очаква да бъдат 6.0 млн. лв. През 2004 г. се очаква концесиите за експлоатация на природните ресурси (виж. по-горе) да доведат до приходи в бюджета на министерството в размер на 0.2 млн.лв.

През 2004 г. щатът по програмата се увеличава с 48 души. Законът за биологичното разнообразие наложи регионалните инспекции по околна среда и води значително да увеличат контролните си дейности в областта, например, на защита на видовете, наблюдение на биологичното разнообразие и издаването на разрешителни. В него също така са включени изисквания за контрол върху търговията с видове, които са обект на Конвенцията CITES. Допълнителният персонал се очаква да участва в създаването на национална екологична мрежа от защитени зони в рамките на мрежата на ЕС за опазване на околната среда NATURA 2000. След като България стане член на ЕС

защитените ѝ зони лесно биха могли да бъдат включени в тази мрежа. Нови дейности, свързани с мрежата, например, биха могли да бъдат задължителното локализиране и определяне на местообитания на застрашени видове (напр. вълците).

Въпреки, че увеличението на числеността на персонала ще доведе до нарастване на разходите за заплати и осигуровки с 0.7 млн.лв., увеличението на общите разходите се дължи на външните разходи – 3.0 млн.лв. финансирани от Държавно предприятие за управление на дейностите по опазване на околната среда (виж таблицата по-долу).

Финансиране на външните разходи по Програма “Съхраняване, укрепване и възстановяване на ключови екосистеми, местообитания, видове и генетичните им ресурси”	2003	2004	2005	2006
<i>В хиляди лева</i>				
- Държавно предприятие за управление на дейностите по опазване на околната среда - Фондове на ЕС (ИСПА & ФАР) + ко-финансиране от Националния фонд - Целева субсидия от ДБ за общините - Заем /EPSAL/	4 108	3 000	3 000	3 000
Общо външни разходи:	4 108	3 000	3 000	3 000

Разходи по организационни единици по Програма “Съхраняване, укрепване и възстановяване на ключови екосистеми, местообитания, видове и генетичните им ресурси”	2003	2004	2005	2006
<i>В хиляди лева</i>				
ПРБК	165	272	280	314
ВРБК общо:	1 598	2 747	2 196	2 351
Регионални инспекции по околна среда и води	556	977	885	928
Изпълнителна агенция по околна среда	25	68	51	51
Дирекции национални паркове	1 017	1 702	1 260	1 372

Показатели за изпълнение

Степента, до която програмата допринася за съхраняването и устойчивото използване на животните, растенията и местообитанията се измерва чрез следните програмни показатели:

- Увеличаване на процента на защитени територии в България.
През 1997: 4.43%, 2001: 4.75%; цел 2005: 7.5% изразени в кв. км.; увеличение 1997-2000: 362 в кв. км, цел 2001-2005: 3044 кв. км

Степента, до която Министерството на околната среда и водите допринася за успешното осъществяване на програмата, ще се измерва чрез следните показатели на МОСВ:

- Подготовка на Национален план за защита на биоразнообразието за периода 2004-2006
- Наблюдаваните и управлявани защитени територии в съответствие с Директивата на ЕС за птиците и местообитанията
Оценката ще бъде качествена.

Министерството все още се намира в процес на разработка на количествени и качествени целеви равнища на показателите за изпълнение.

Гъвкавост на програмните разходи

През 2004 г. по програмата ще работят 266 души.

Условия за реализиране целите на програмата

Методологическата и финансова подкрепа чрез чуждестранна помощ значително допринася за запазване на биологичното разнообразие. Описаните програмни дейности и показатели съдържат предположението, че такава чуждестранна помощ ще бъде оказана. През периода до 2004 г. (включително) се очаква помощ от НПО по различни планове за развитие и управление на защитените територии, планове за действие по отношение на защитени видове на дивата флора и фауна и преди всичко пропагандиране на защитата на биологичното разнообразие и за създаването на национална екологична мрежа от защитени зони, съвместими по предназначение и структура със защитените зони в рамките на общоевропейската мрежа за опазване на околната среда NATURA 2000. Очаквана помощ ще бъде оказана от:

- Българо-американската програма за запазване на биологичното разнообразие и икономически растеж;
- Българо-швейцарската програма за запазване на биологичното разнообразие;
- Програмата за сътрудничество с Монако;
- Няколко проекта, финансирани от фонда GEF чрез ПРООН.

Организационни задължения

Отговорността за изпълнението на програмата на министерско равнище лежи върху Дирекция “Национална служба за защита на природата”, докато на регионално равнище за изпълнението на програмата отговарят дирекциите на националните паркове “Рила”, “Пирин” и “Централен Балкан” и експерти от отделите “Биоразнообразие и защитени територии” в 15-те регионални инспекции по околната среда и водите. Заместник-министърът, отговарящ за тази програма е г-жа Фатме Илияз.

2.4.2 Програма 8: Възстановяване на влажни зони и намаляване на замърсяването

Дейности по програмата

Програмата ще подпомогне МОСВ да:

- възстанови критични влажни зони в басейна на р. Дунав и да използва крайбрежните влажни зони като уловители на биогенни елементи;
- подкрепи управлението на защитени територии и устойчивото ползване на природните ресурси посредством планиране на управлението, мониторинг на качеството на водите и състоянието на екосистемите, програми за повишаване съзнанието и участие на обществеността, както и екологичното обучение.

Въпреки, че програмата третира директно възстановяването само на избрани приоритетни влажни зони в България, тези дейности ще играят критична демонстрационна роля в региона, насърчавайки инвестиции в намаляването на биогенните елементи в други части на България и в съседните страни.

През началната фаза на програмата ще бъдат възстановени 2 340 хектара (ха) някогашни влажни зони в две вече определени територии - остров Белене в границите на ПП Персина и Калимок-Бръшлен в границите на ЗМ Калимок-Бръшлен, за да се демонстрира ползването на влажните зони като уловители на биогенни елементи. Очаква се на по-

късен етап от изпълнението на програмата да бъдат идентифицирани и възстановени допълнителни влажни зони. Критериите за избор на тези допълнителни места ще включват: екологичен потенциал, тип на заливната низина, настояще земеползване, потенциал за улавяне на биогенни елементи.

Програмата ще подпомогне преоценката на идентифицираните приоритетни влажни зони, ползвайки за целта по-широк обхват от критерии, разработени под формата на “поуки” от подготвителната фаза за двете първоначални места за възстановяване, като например потенциал за задържане на биогенни елементи и маргинални разходи (свързано с компонента за Насоки към Стратегията за намаляване на биогенното замърсяване), както и социални индикатори (настоящо земеползване и собственост на земята).

Вторият компонент на програмата предвижда устойчиво управление и опазване на ресурсите в двете защитени територии – ПП Персина (22 000 ха) и ЗМ Калимок-Бръшлен (6 000 ха), започвайки с подготовката на планове за управление (ПУ) на двете защитени територии (ЗТ). Компонентът ще продължи с изпълнение на приоритетни дейности, идентифицирани в рамките на ПУ. Възстановяването на влажните зони и режимите на управление на ЗТ ще интегрират нуждите на местните общности с опазването на биоразнообразието в двете защитени територии.

Третият компонент включва координация, управление и мониторинг. Този компонент ще се подкрепи от Звено за координация на проекта (ЗКП), състоящо се от три подразделения към МОСВ. Подразделението в София ще отговаря за централните или поголеми тръжни процедури и финансово управление, разплащанията, докладите, координацията с централните министерства и наблюдението/оценката на цялостното изпълнение на проекта. Всяка от администрациите на ЗТ ще се обслужва от местен координатор и технически експерт, отговорни за малките търгове, местна координация на изпълнението на проекта и докладване пред ЗКП в София.

Въздействие върху бюджета

Програма 8 Възстановяване на влажни зони и намаляване на замърсяването	2003	2004	2005	2006
<i>В хиляди лева</i>				
Общо разходи		4 557	10 695	3 414
Вътрешни разходи		0	0	0
Персонал		0	0	0
Издържка		0	0	0
Капиталови разходи		0	0	0
Външни разходи		4 557	10 695	3 414
<i>От които</i> капиталови разходи		3 637	8 103	1 118
Капиталови разходи в % от външните разходи		79.8	75.8	32.7
Приходи		0	0	0
Външни разходи в % от общите разходи		100	100	100
Брой заети (численост на персонала)		2	2	2

Програмата се финансира с безвъзмездна помощ от Световна Банка и по програма ФАР на ЕС. По нея са предвидени средства за заплати, текущи разходи на ЗКП. По програмата са предвидени разходи за консултанти за проучване на въздействието през цялото времетраене на проекта. Ще се финансират и одити. По програмата също така ще се финансира начален семинар, последван от два семинара по търговете и други семинари по време на проекта.

Финансиране на външните разходи по Програма “Възстановяване на влажни зони и намаляване на замърсяването”	2003	2004	2005	2006
<i>В хиляди лева</i>				
- Фондове на ЕС (ИСПА & ФАР)		2 202	1 318	
- Кофинансиране от Националния фонд		235	1 958	
- Световна банка – безвъзмездна помощ		2 120	7 419	3 414
Общо външни разходи:	0	4 557	10 695	3 414

Показатели за изпълнение

Степента, до която програмата допринася за възстановяване на влажните зони и намаляване на замърсяването се измерва чрез следните програмни показатели:

- Постепенно подобрение на състоянието на екосистемите на възстановените влажни зони, т.е. процентно намаление на биогенните товари между навлизащите във влажната зона води и тези, които я напускат;
- увеличаване на видовия и числения състав на някогашните видове, завърнали се във възстановените местообитания (след получаване на резултатите от проучванията за установяване на сегашното състояние, ще бъде изготвен списък на видовете птици и риби);
- процентно увеличение на размножаващата се и улавяна в областите риба;
- процентно увеличение на растителното разнообразие (след получаване на резултатите от проучванията за установяване на сегашното състояние, ще бъде изготвен списък на видовете).

Степента, до която Министерството на околната среда и водите допринася за успешното осъществяване на програмата, ще се измерва чрез следните показатели на МОСВ:

- Ефективни контролни структури и системи за мониторинг; персонал, запознат с тяхната експлоатация и поддръжка.
- Администрация на защитените територии, която е способна да изпълнява Плановете за управление на защитените територии на площ 27 000 ха с подкрепата и участието на местните общности.
- Прилагане на мерки за намаляване на биогенното замърсяване от земеделието в ПП Персина и ЗМ Калимок-Бръшлен.

Министерството все още се намира в процес на разработка на количествени и качествени цели на равнища на показателите за изпълнение.

Гъвкавост на програмните разходи

Програмата е с 5 годишна продължителност и има демонстрационен характер.

Условия за реализиране на програмата

Реализирането на целите на програмата зависи основно от следните условия:

- потенциалът за задържане на биогенни елементи на влажни зони е правилно оценен.
- продължаваща ангажираност от страна на МОСВ с програмата.
- участието и възприемането на екологичните земеделски практики от стопаните.

Организационни задължения

Отговорността по изпълнението на програмата е на дирекция “Опазване на водните обекти” и Национална служба по защита на природата. Координация по изпълнението на

програмата е възложена на ЗКП “Възстановяване на влажни зони и намаляване на замърсяването” към МОСВ.

2.5 Опазване на околната среда, повишаване на обществената култура и съзнание и обща политика по околна среда

В усилията си да постигне тази стратегическа цел, МОСВ се стреми да изпълни следните оперативни цели:

- *Осигуряване опазването на околната среда;*
- *Участие на обществеността във вземането на решения относно околната среда;*
- *Интегриране на политиката по околна среда и на екологичните проблеми в секторните политики за постигане на устойчиво развитие.*

Министерството се стреми да постигне оперативната цел по **осигуряване опазването на околната среда** посредством изпълнението на следните две основни програми, първата от които е **Програма 9** - “Контрол и управление на химичните вещества и предотвратяване на големи аварии”, а втората, **Програма 10** - “Разработване и внедряване на Национална автоматизирана система за мониторинг на околната среда (НАСМОС)”.

През последните години се прилагат добре развити процедури по Оценка на въздействието върху околната среда (ОВОС) за превантивна защита на земите от замърсяване, включително и последващ контрол за изпълнение на решенията по ОВОС. Разработването и провеждането на програма за обучение на компетентните органи за издаване на решения по ОВОС, на разрешителни, за контрол на издадените решения и разрешителни; за прилагане на системи за предотвратяване на големи промишлени аварии, за обучение на бизнеса, и т.н. е от изключително значение.

Чрез Националната автоматизирана система за мониторинг на околната среда (НАСМОС) се събира, обработва и обобщава информация за околната среда чрез непрекъснато или периодично наблюдение на качествени и количествени показатели, характеризиращи състоянието на компонентите на околната среда и тяхното изменение в резултат на природни и антропогенни фактори. Тя обхваща територията на цялата страна и поддържа информационна база данни на национално басейново и регионално ниво, като обхваща мониторинга на: атмосферния въздух и емисиите на вредни вещества във въздуха; повърхностните и подземните води; земните недра, земите и почвите; авиационния шум и шумовото замърсяване от автотранспорта; радиологичен мониторинг.

Оперативната цел по **участие на обществеността във вземането на решения относно околната среда** се насърчава посредством редица законови разпоредби. В допълнение, МОСВ инициира редица други форми за привличане на обществеността при вземане на решения. През последните няколко години се разшири участието на обществеността в решаване на проблемите по околна среда. Наблюдава се подобрене по отношение осигуряването на информация от страна на държавната администрация. През 2002 г. започна изграждането на центрове за информация и връзки с обществеността в шест големи регионални инспекции по околна среда и водите – Варна, Бургас, Стара Загора, Велико Търново, Русе, Смолян. През 2004-2005 г. предстои изграждане на такива центрове и в останалите регионални инспекции по околна среда и водите. Създаването на регистри за информация за околната среда, събирана и съхранявана от държавни институции и институти, провеждането на различни кампании за повишаване на общественото съзнание, издаването на различни листовки, брошури, ръководства, местна информацията за околна среда в реално време – всички тези действия ще изискват все по-голям обем финансови средства през следващите три години.

- Повишаването на обществената култура и съзнание, както и създаването на икономически стимули за пестеливо използване на вода включва следните дейности: осигуряване на информация за обществеността за състоянието на водите;
- подготовка на периодични бюлетини за състоянието на водните ресурси в обхвата на конкретните райони за басейново управление и на територията на цялата страна;
- предоставяне на данни от регистрите и водностопанския кадастър на заинтересованите лица и на гражданите;
- активна медийна политика и насърчаване на обществения контрол върху замърсяването и разхищаването на водни ресурси, посредством създаването на “сини” телефони към басейновите дирекции.

Оперативната цел по *интегриране на политиката по околна среда и на екологичните проблеми в секторните за постигане на устойчиво развитие* се постига посредством изпълнението на следните програми:

- **Програма 12** – *“Прилагане на ОВОС и екологична оценка”*;
- **Програма 13** – *“Отстраняване на екологични щети, причинени от минали действия или бездействия до момента на приватизация”*;
- **Програма 14** – *“Издаване на комплексни разрешителни. Системи за управление по околна среда и екомаркировка”*.

Процедурата по оценка на въздействието върху околната среда (ОВОС) в България е въведена през 1991 г. със Закона за опазване на околната среда. Следвайки практическото развитие на процеса на ОВОС в България и съобразено с опита и познанията по прилагането в страните-членки на Европейския съюз, правилата и изискванията по ОВОС се усъвършенстват през годините. Прецизират се изискванията към обхват и съдържание на докладите за ОВОС за планове и програми, проекти и обекти в експлоатация. Детайлно се регламентира последователността на процеса за различните проекти и обекти, както и мястото на ОВОС в процеса на одобряване и разрешаване на инвестиционните намерения. Поставя се началото на регламентирания контрол за изпълнение условията на издадените от компетентните органи решения по ОВОС. Също така е регламентирана процедурата по ОВОС за обекти с трансгранично въздействие в съответствие с Конвенцията на Икономическата комисия за Европа на ООН, за ОВОС в трансграничен контекст.

Със Закона за опазване на околната среда се предвиждат изискванията за прилагане на екологична оценка на програми да влязат в сила от 01.07.2004 г. През следващите две години, до края на 2005 г. ще продължи изпълнението на 13 програми за ограничаване на минали щети, причинени до момента на приватизация, за които има подписани изпълнителни споразумения.

С изпълнение на програмата за издаване на комплексни разрешителни се цели въвеждане и прилагане на изискванията на Директива 96/61 на ЕС за комплексно предотвратяване и контрол на замърсяването в България. Това ще осигури привеждане на инсталациите в обхвата на Директивата в съответствие с “най-добрите налични техники” и опазване качеството на околната среда. До края на 2005 г. се предвижда поэтапно издаване на около 150 комплексни разрешителни в съответствие с изискванията на Закона за опазване на околната среда.

(В ХИЛ. ЛВ.)

	2003	2004	2005	2006
ОЦ5: Опазване на околната среда, повишаване на обществената култура и съзнание и обща политика по околна среда	22 634	21 756	21 256	32 211
ОЦ6: Осигуряване опазването на околната среда	10 642	8 471	8 264	19 219
Програма 9: Контрол и управление на химичните вещества & предотвратяване на големи аварии	932	1 668	1 911	12 866
Програма 10: Разработване и внедряване на НАСМОС	9 710	6 803	6 353	6 353
ОЦ7: Участие на обществеността във вземането на решения относно околната среда	2 377	2 510	2 377	2 377
Програма 11: Повишаване на обществената култура и съзнание по проблемите на околната среда	2 377	2 510	2 377	2 377
ОЦ8: Интегриране на политиката по околна среда и на екологичните проблеми в секторните политики за постигане на устойчиво развитие	9 615	10 775	10 615	10 615
Програма 12: Прилагане на ОВОС и екологична оценка	255	321	255	255
Програма 13: Отстраняване на екологични щети, причинени от минали действия или бездействия до момента на приватизация	9 085	10 104	10 085	10 085
Програма 14: Издаване на комплексни разрешителни. Системи за управление по околна среда и екомаркировка	276	351	276	276

2.5.1 Програма 9: Контрол и управление на химическите вещества и предотвратяване на големи аварии

Дейности по програмата

Контрол и управление на химическите вещества

България е приела Закон за предотвратяване на вредното въздействие на химичните вещества, препарати и продукти, както и наредби, свързани с него, които са базирани на европейското законодателство в областта на химичните вещества. Подобряването на контрола и управлението на химичните вещества ще се постигне с въвеждането на контрол, свързан с нотифицирането на нови химични вещества (нерегистрирани в България или ЕС), с изготвянето на оценка на риска за човека и околната среда в съответствие с изискванията на ЕС. Освен това контролът и управлението на химичните вещества ще бъде насочен към налагане на ограничения за вноса, износа и използването на някои опасни вещества.

Досегашната дейност на МОСВ в областта на контрола и управлението на химични вещества беше свързано с изпълнението на изискванията на ПМС №12/1999 г. 254. Съгласно новоприетото законодателство в тази област, дейността на МОСВ се разраства по отношение на нотифицирането, оценката на риска от нови вещества, предотвратяването на големи аварии с опасни вещества или ограничаване на последствията от тях.

Предотвратяване на големи аварии

Съгласно Наредба за условията и реда за издаване на разрешителни за изграждане и експлоатация на нови и експлоатация на действащи предприятия и съоръжения, която транспонира Директивата на ЕС SEVESO 2 (96/82/ЕС), МОСВ ще издава разрешително на оператори на предприятия и съоръжения, в които е въведена система за предотвратяване на големи аварии с опасни химични вещества или за ограничаване на последствията от тях за живота на хората и околната среда. В глава седма, раздел първи от Закона за опазване на околната среда са описани правомощията на компетентните органи, както и задълженията на оператора за предотвратяване и ограничаване на промишлено замърсяване. Законът регламентира изискванията към съответната документация²⁰, както и да се установят съответните управленски норми за безопасна експлоатация. Оценките показват, че в момента около 70 предприятия от индустрията попадат под тези изисквания. По приблизителни оценки успешното прилагане на това законодателство ще повиши безопасността на над 500 000 души, които в момента живеят близо до тези предприятия. Поради това прилагането на наредбата е от голямо значение не само заради присъединяването на България към ЕС.

Въздействие върху бюджета

Програма 9 Контрол и управление на химичните вещества и предотвратяване на големи аварии	2003	2004	2005	2006
<i>В хиляди лева</i>				
Общо разходи	932	1 668	1 911	12 866
Вътрешни разходи	483	600	483	483
Персонал	366	411	366	366
Издържка	116	190	116	116
Капиталови разходи	0	0	0	0
Външни разходи	449	1 068	1 428	12 383
<i>От които</i> капиталови разходи	0	420	780	11 735
Капиталови разходи в % от външните разходи	0%	39.3%	54.6%	94.8%
Приходи	20	105	105	105
Външни разходи в % от общите разходи	48.2%	64.0%	74.7%	96.3%
Брой заети (численост на персонала)	55	55	55	55

Разходи по организационни единици по Програма "Контрол и управление на химичните вещества и предотвратяване на големи аварии"	2003	2004	2005	2006
<i>В хиляди лева</i>				
ПРБК	186	204	186	186
ВРБК общо:	297	396	297	297
Регионални инспекции по околна среда и води	293	385	293	293
Изпълнителна агенция по околна среда	4	11	4	4

За да се допринесе оптимално за постигане на непосредствената цел на политиката за осигуряване на екологична сигурност, през 2004 г. трябва да се разширят значително всички дейности, свързани с ефективното регулиране на използването на химични вещества (напр. разрешителни, контрол) както в регионалните инспекции, така и в самото министерство. Предвижда се от 2004 г. и след това всяко предприятие да бъде посещавано два пъти годишно. Разходите ще нараснат от 0.9 млн.лв. за 2003 г. до 1.7 млн. лв. през 2004 г.

²⁰ Например - Доклад за политиката за предотвратяване на големи аварии, Система за управление на мерките за безопасност, доклади за безопасност, оценка на риска от аварии, планове за извънредни ситуации и т.н.

Финансиране на външните разходи по Програма "Контрол и управление на химичните вещества и предотвратяване на големи аварии"	2003	2004	2005	2006
<i>В хиляди лева</i>				
- Държавно предприятие за управление на дейностите по опазване на околната среда	449	648	648	648
- Фондове на ЕС (ИСПА & ФАР) + ко-финансиране от Националния фонд		420	780	11 734
- Целева субсидия от ДБ за общините				
- Заем /EPSAL/				
Общо външни разходи:	449	1 068	1 428	12 383

Показатели за изпълнение

Степента, до която програмата допринася за екологичната сигурност, се измерва чрез следните програмни показатели:

Показател за химическите вещества

- Брой на нарушенията в сравнение с броя на проверките;

Показател за големи аварии

- Брой на големите аварии и предотвратените аварии на едно предприятие, получило разрешително по Закона за защита на околната среда;
- Брой на жертвите на големи аварии на х-брой жители в близост да предприятията, попадащи под разпоредбите на глава седма, раздел първи от ЗООС.

Степента, до която Министерството на околната среда и водите допринася за успешното осъществяване на програмата, ще се измерва чрез следните показатели:

- Брой на извършените проверки;
- Брой на персонала, обучен по съответните проблеми за екологичен контрол и осъществяването на програма за обучение.

Министерството все още се намира в процес на разработка на количествени и качествени цели равнища на показателите за изпълнение.

Гъвкавост на програмните разходи

През 2004 г. по програмата ще работят 55 души. Все още не се предвижда изпълнението на инвестиционни проекти.

Условия за реализиране целите на програмата

Не са разработени допускания за успешното осъществяване на програмата.

Организационни задължения

Дирекция "Координация на регионалните инспекции по околната среда и водите" отговаря за постигането на горните цели. Регионалните инспекции на Министерството на околната среда и водите отговарят за планираните дейности по контрола и издаването на разрешителни. Отговорният заместник-министър е г-жа Маноела Георгиева.

2.5.2 Програма 10: Разработване и внедряване на Национална автоматизирана система за мониторинг на околната среда (НАСМОС)

Дейности по програмата

Националната автоматизирана система за мониторинг на околната среда може да бъде описана най-добре като набор от технически и програмно-комуникационни средства за

измерване, анализ и информация за състоянието и изменението на компонентите на околната среда и факторите, въздействащи върху тях.

Разработката и въвеждането на система за екологично наблюдение през последните няколко години изискваше редица различни дейности, като например:

- Изграждане на мрежи за наблюдение и контрол върху състоянието на компонентите на околната среда;²¹
- Осигуряване на апаратура, химикали, консумативи, резервни части и услуги, свързани с лабораторните дейности на ИАОС и регионалните инспекции;
- Събиране, проверка, обработка и оценка на данни, получени от НАСМОС;
- Изготвяне и публикуване на бюлетини и предоставяне в подходяща форма на държавните институции, Народното събрание, средствата за масова информация, обществеността и Европейската агенция по околната среда.

Макар че поддържането и понататъшното развитие на НАСМОС може да се смята за едно от основните задължения и компетенции на ИАОС, то съвсем не е единственото. ИАОС оказва методологическа помощ, имаща отношение към осъществяването на много други програми. В това отношение НАСМОС от своя страна предоставя полезна методологическа, програмна и информационна помощ на другите програми. Важна бъдеща дейност, която от следващата година ще се изпълнява от басейновите дирекции за управление на водите е оценката и актуализацията на националните мрежи за мониторинг на водите и създаването на националната система за мониторинг на водите, в която освен качествения аспект, т.е. екологичното състояние на водите, ще бъде обхванат и количественият аспект – ресурсите на водите и взаимовръзката между тях.

Въздействие върху бюджета

Програма 10 Разработване и внедряване на Национална автоматизирана система за мониторинг на околната среда (НАСМОС)	2003	2004	2005	2006
<i>В хиляди лева</i>				
Общо разходи	9 710	6 803	6 353	6 353
Вътрешни разходи	1 336	1 786	1 336	1 336
Персонал	1 000	1 232	1 000	1 000
Издръжка	336	554	336	336
Капиталови разходи	0	0	0	0
Външни разходи	8 374	5 017	5 017	5 017
<i>От които</i> капиталови разходи	6 841	3 500	3 500	3 500
Капиталови разходи в % от външните разходи	81.7%	69.8%	69.8%	69.8%
Приходи	942	654	654	654
Външни разходи в % от общите разходи	86.2	73.8	79.0	79.0
Брой заети (численост на персонала)	158	158	158	158

НАСМОС се подобрява постоянно чрез периодични оценки и възприемането на нови директиви на ЕС. Независимо от това за 2004 г. не се предвиждат увеличения на щата или инвестиции за оборудване. През 2004 г. Държавно предприятие за управление на дейностите по опазване на околната среда ще финансира НАСМОС с 5 млн.лв. за закупуване на химикали необходими за извършване на анализи. Външните разходи по програмата се финансират изцяло от Държавното предприятие за управление на дейностите по опазване на околната среда.

²¹ Тези компоненти на околната среда са въздухът, водите, земята, подземните богатства, горите, биоразнообразието и фактори, които влияят върху тяхното положение като емисии на вредни вещества в атмосферата, емисии на отходни води, отпадъци, шум и йонизираща и нейонизираща радиация.

Разходи по организационни единици по Програма "Разработване и внедряване на Национална автоматизирана система за мониторинг на околната среда (НАСМОС)"	2003	2004	2005	2006
<i>В хиляди лева</i>				
ПРБК	0	0	0	0
ВРБК общо:	1 336	1 786	1 336	1 336
Регионални инспекции по околна среда и води	581	766	581	581
Изпълнителна агенция по околна среда	509	679	509	509
Дирекции национални паркове	56	79	56	56
Басейнови дирекции	190	260	190	190

Показатели за изпълнение

Степента, до която програмата допринася за екологичната сигурност се измерва чрез следните програмни показатели:

- Процент на екологичните показатели, които се наблюдават, в сравнение с юридическите изисквания за наблюдение от гледна точка на всеки компонент и фактор;

Степента, до която Министерството на околната среда и водите допринася за успешното осъществяване на програмата, ще се измерва чрез следните показатели на МОСВ:

- Увеличение на броя на наблюдаваните показатели;
- Брой на ползвателите на информация;

Министерството все още се намира в процес на разработка на количествени и качествени целеви равнища на показателите за изпълнение.

Гъвкавост на програмните разходи

Щатът за 2004 г. ще бъде 158 души.

Условия за реализиране целите на програмата

Не са разработени допускания за успешното осъществяване на програмата.

Организационни задължения

ИАОС отговаря за общата експлоатация, методологичното, програмното, информационното управление на НАСМОС. Това включва оповестяване и отчитане на представителни данни и информация за международните институции. Регионалните инспекции извършват обработката и оценката на информацията на регионално равнище.

2.5.3 Програма 11: Повишаване на обществената култура и съзнание по въпросите на околната среда

Дейности по програмата

Дейности, свързани с връзките с обществеността

Министерството на околната среда и водите извършва следните дейности за изпълнение на тази програма:

- изготвяне на ежедневни бюлетини за качеството на атмосферния въздух и гама радиационния фон в страната;
- изготвяне на тримесечни бюлетини за състоянието на околната среда в България, а също така и ежегоден бюлетин;

- изготвяне и разпространение на тримесечни и годишни бюлетини за състоянието на водните ресурси на страната – тяхното количество и качество;
- публикуване на Зелена книга на Министерството на околната среда и водите за състоянието на околната среда;
- изготвяне на шестмесечен българо-румънски информационен бюлетин за състоянието на околната среда;
- публикуване на листовки, брошури и други представителни материали за биоразнообразието;
- информационни кампании, свързани със защита на природата;
- управление на информационни центрове за обществеността.

Извършва се и работа за включване на проблемите, свързани с околната среда, в програмите на училищата на всички равнища за повишаване съзнанието на младото поколение.

Формиране на обществено съзнание за икономии на вода

Трудностите с водоснабдяването в България изискват не само оптимални усилия от страна на правителството за използването на водните ресурси по най-ефективен и ефикасен начин, но изискват също така и участие на самото общество. Поради това Министерството на околната среда и водите си поставя за цел както общественото съзнание за проблемите, свързани с водата, така и участието на обществеността за решаване на тези проблеми. Последното например предполага усилия за въвеждането и установяването на граждански контрол върху вредната практика на прахосване на вода. Неправителствените организации и отделните домакинства могат да изпълняват важни функции във връзка с вредната практика на прахосване на вода.

Обществено съзнание може да бъде създадено чрез разпространяване на значителна информация за качеството и количеството на водата. Създаването на информация ще се извършва от басейновите дирекции съвместно с Изпълнителната агенция по околна среда и Националния институт по хидрология и метеорология. Планираните дейности са предоставяне на информация чрез изготвяне на периодични бюлетини за състоянието на водните ресурси в различни региони за басейново управление и за страната като цяло, представяне на данни от регистрите и кадастъра за икономия на води на заинтересованите страни и граждани, активна медийна политика и организиране на обществен контрол чрез създаването на “сини” телефони в басейновите дирекции.

Въздействие върху бюджета

Програма 11 Повишаване на обществената култура и съзнание по въпросите на околната среда	2003	2004	2005	2006
<i>В хиляди лева</i>				
Общо разходи	2 377	2 510	2 377	2 377
Вътрешни разходи	377	510	377	377
Персонал	284	355	284	284
Издръжка	93	154	93	93
Капиталови разходи	0	0	0	0
Външни разходи	2 000	2 000	2 000	2 000
<i>От които</i> капиталови разходи	0	0	0	0
Капиталови разходи в % от външните разходи				
Приходи	0	0	0	0
Външни разходи в % от общите разходи	84.2	79.7	84.8	84.2
Брой заети (численост на персонала)	45	45	45	45

През 2004 г. разходите за повишаване на обществената култура и съзнание по проблемите на околната среда се оценяват на 2.5 млн.лв. За 2004 г. с оглед финансирането на

дейностите по програмата се очаква Държавното предприятие за управление на дейностите по опазване на околната среда да предостави средства в размер на 2.0 млн.лв.

Разходи по организационни единици по Програма “Повишаване на обществената култура и съзнание по въпросите на околната среда”	2003	2004	2005	2006
<i>В хиляди лева</i>				
ПРБК	31	34	31	31
ВРБК общо:	346	476	346	346
Регионални инспекции по околна среда и води	113	147	113	113
Басейнови дирекции	58	79	58	58
Изпълнителна агенция по околна среда	51	68	51	51
Дирекции национални паркове	124	182	124	124

Показатели за изпълнение

Степента, до която програмата допринася за повишаване на обществената култура и съзнание по въпросите на околната среда се измерва чрез следните програмни показатели:

- Задоволителни резултати от проучванията, показващи познаване на проблемите на околната среда сред целевите групи;

Степента, до която Министерството на околната среда и водите допринася за успешното осъществяване на програмата, ще се измерва чрез следните показатели на МОСВ:

- Броя на новите информационни центрове, създадени в регионалните инспекции;
- Ежегоден доклад за дейностите по повишаване на общественото съзнание.

Информацията за предоставянето на полезна и навременна информация, която повишава съзнанието на участващите лица и на обществеността по въпросите на околната среда трябва да бъде описана от гледна точка на: (i) броя на потребителите; (ii) броя на заявките за информация; (3) броя на публикуваните брошури и листовки; (4) броя на презентациите; (5) броя на посетителите в информационните центрове.

Министерството все още се намира в процес на разработка на количествени и качествени цели равнища на показателите за изпълнение.

Гъвкавост на програмните разходи

През 2004 г. по програмата ще работят 45 души.

Условия за реализиране целите на програмата

Дейностите, свързани с повишаване на общественото съзнание за използване на водите изискват наличието на информацията за валежите и общото количество на водните ресурси, която се събира и предоставя от Националният институт за хидрология и метеорология към БАН.

2.5.4 Програма 12: Прилагане на ОВОС и екологична оценка

Дейности по програмата

Развитието на икономическите отрасли и интегрирането на принципите на устойчивото развитие би трябвало да започне с предварителни гаранции за опазване на околната среда. За изпълнението на тази цел българското правителство има на разположение два инструмента:

1. Стратегически екологични оценки (СЕО)
2. Оценки за въздействията върху околната среда (ОВОС).

Стратегическата екологична оценка (СЕО) оценява евентуалните значителни въздействия върху околната среда в резултат от прилагането на планове и програми от национално, регионално и местно равнище, като се извършва по време на разработването им. Министерството има опит в прилагането на СЕО за териториално-устройствените и градоустройствените планове, но прилагането на този вид оценка спрямо другите видове планове и програми все още се разработва. Докато идеята при СЕО е интегриране на процеса на оценка по време на разработването на програми и планове на стратегическо равнище, ОВОС е инструмент за изследване на екологичните последици от строителството и експлоатацията на инвестиционните проекти във всички икономически отрасли на ранните етапи на тяхното разработване (етап инвестиционно предложение).²²

Резултатите от ОВОС трябва да се взимат под внимание при проектирането, изграждането и експлоатацията на инвестиционните предложения. Двата вида оценки са в пълно съответствие с националните процедури за проектиране и одобряване на планове/програми и на инвестиционни проекти. Министерството е компетентното ведомство по околна среда за тези екологични оценки и за оценките за въздействията върху околната среда, които се одобряват от националните власти и на проектите с национално значение. Регионалните инспекции се занимават основно с проектите с местно и общинско значение.

СЕО и ОВОС (които имат подобни процедури) се извършват и плащат от органите и фирмите, които възлагат такива планове или предлагат проекти. Министерството и регионалните инспекции са компетентните органи по околна среда в процеса на СЕО и ОВОС. Задълженията им са свързани с:

- преценяване на необходимостта дали даден план или проект трябва да бъде подложен на СЕО и ОВОС;
- консултиране на възложителите за необходимия обхват на оценката;
- преглед на резултатите от ОВОС/СЕО, от провеждането на обществени обсъждания и подготовката на становище за съгласуване/решение по ОВОС на министъра, съответно на директора на регионалната инспекция.

Успоредно с този процес министерството се занимава с различни методологични проблеми и въпроси, свързани с практическото прилагане на оценките и нормативната уредба. Основният въпрос за следващата година е свързан със съвместяването на съществуващото законодателство на България за планове и програми с юридическите изисквания, заложи в Закона за опазване на околната среда и с прилагането на екологичните оценки, съобразно Директива 2001/42/ЕС.

Въздействие върху бюджета

Програма 12 Прилагане на ОВОС и екологична оценка	2003	2004	2005	2006
<i>В хиляди лева</i>				
Общо разходи	255	321	255	255
Вътрешни разходи	255	321	321	321
Персонал	191	221	191	191
Издръжка	63	99	63	63
Капиталови разходи	0	0	0	0
Външни разходи	0	0	0	0
<i>От които капиталови разходи</i>				

²² Директива 85/337/ЕЕС за оценката на последициите на някои държавни и частни проекти върху околната среда с последните поправки на Директива 97/11/ЕС.

Капиталови разходи в % от външните разходи				
Приходи	85	175	175	175
Външни разходи в % от общите разходи				
Брой заети (численост на персонала)	28	28	28	28

България има дългогодишна практика и опит в прилагане процедурите по ОВОС. През 2004 г. не се планират значителни промени в прилагането на ОВОС, с изключение на прилагането на процедурата за преценяване на необходимостта от ОВОС и провеждането на повече консултации, които са нови за българската практика. Законът за опазване на околната среда предвижда повече задължения за инвеститорите и за специализираните органи, чиито интереси са засегнати от предложенията за инвестиране, но това няма да доведе до значително намаляване на обема на работа на министерството. Въпреки това не се предвижда увеличение на числеността на персонала. За 2004 г. по програмата са предвидени разходи в размер на 0.3 млн.лв. Увеличението на разходите в сравнение с 2003 г. се дължи предимно на увеличението на разходите за текуща издръжка.

Разходи по организационни единици по Програма "Прилагане на ОВОС и екологична оценка"	2003	2004	2005	2006
<i>В хиляди лева</i>				
ПРБК	74	81	74	74
ВРБК общо:	180	240	180	180
Регионални инспекции по околна среда и води	156	206	156	156
Изпълнителна агенция по околна среда	17	23	17	17
Дирекции национални паркове	8	11	8	8

Показатели за изпълнение

Степента, до която програмата допринася за интегрирането на екологичната политика и проблеми в отрасловите политики за постигането на устойчиво развитие се измерва чрез следния програмен показател:

- Задоволителни резултати от проучванията, показващи, че оценките действително оказват влияние върху планирането и вземането на решения за инвестиране.

Степента, до която Министерството на околната среда и водите допринася за успешното осъществяване на програмата, ще се измерва чрез следните показатели:

- Броят на становищата за СЕО/за година в регламентирания срок;
- Броят на решенията за ОВОС/за година в регламентирания срок ;
- Броят на решенията по преценяване на необходимостта от ОВОС/за година в регламентирания срок;
- Подготвените ръководства за СЕО и ОВОС.

Гъвкавост на програмните разходи

През 2004 г. по програмата работят 28 експерти.

Условия за реализиране целите на програмата

Участието на външни партньори е изключително важно за бъдещото развитие и успешното прилагане на програмата. Тук имаме предвид от една страна задълженията на възложителите на планове и програми да представят качествени СЕО и ОВОС, а от друга страна адекватното включване на обществеността, особено на екологичните неправителствени организации. Те имат правото да изразят становището си на обществените обсъждания.

Организационни задължения

Прилагането на програмата е задължение на отдела “Оценка на въздействието върху околната среда и екологична оценка” в дирекция “Превантивна дейност” на Министерство на околната среда и водите. Този отдел отговоря за екологичните оценки и оценките на въздействието върху околната среда, одобрявани от националните органи и проектите с национално значение. Регионалните инспекции се занимават основно с проектите с местно и общинско значение.

2.5.5 Програма 13: Отстраняване на екологични щети, причинени от минали действия или бездействия до момента на приватизация

Дейности по програмата

Различни промишлени предприятия, които бяха обект на приватизация през последните няколко години бяха приватизирани с изискването държавата да поеме отговорност за отстраняване на екологичните щети, причинени до началото на процеса на приватизация. Поради ниската привлекателност на такива предприятия българското правителство съвместно със Световната банка (МБВР) реши да осигури финансиране за необходимото отстраняване на тези екологични щети, за да повиши интереса на стратегически инвеститори

Съчетанието от привличане на стратегически инвеститори и подобряване на околната среда се реализира с помощта на задължителна оценка на нанесените щети до началото на приватизацията (“Доклад за минали екологични щети”). В резултат от този доклад МОСВ одобрява програма за отстраняване на минали екологични щети, с която новият собственик на предприятието има възможност да получи средства за изчистване на такива щети чрез сключване на изпълнително споразумение с Министерството на финансите, Министерството на околната среда и водите и Агенцията за приватизация. Това споразумение посочва максималния размер на финансиране, който ще бъде осигурен за конкретни рехабилитационни мерки. По отношение на сключването и контрола на изпълнителните споразумения МОСВ изпълнява координираща роля. То ръководи цялостния процес и гарантира ефективните връзки между всички партньори по време на изпълнение на споразуменията. Регионалните инспекции се очаква на всеки 6 месеца да отчитат състоянието на изпълнение на различните програми.

Тази програма се изпълнява след 1997 г. Досега е осъществен един успешен пилотен проект (Юмикор АД, гр. Пирдоп). По време на изпълнението на този пилотен проект са сключени още 12 изпълнителни споразумения, изпълнението на две от които започна през 2002 г.

Въздействие върху бюджета

Програма 13 Отстраняване на екологични щети, причинени от минали действия или бездействия до момента на приватизация	2003	2004	2005	2006
<i>В хиляди лева</i>				
Общо разходи	9 085	10 104	10 085	10 085
Вътрешни разходи	85	104	85	85
Персонал	63	71	63	63
Издръжка	22	33	22	22
Капиталови разходи	0	0	0	0
Външни разходи	9 000	10 000	10 000	10 000
<i>От които</i> капиталови разходи	9 000	10 000	10 000	10 000
Капиталови разходи в % от външните разходи	100	100	100	100

Приходи	0	0	0	0
Външни разходи в % от общите разходи	99.1	99.0	99.2	99.2
Брой заети (численост на персонала)	9	9	9	9

Разходите по програмата през 2004 г. са в размер на 10.1 млн. лв., повечето от които се отнасят за ограничаване на минали екологични щети. Те са класифицирани като външни капиталови разходи. През 2004 г. те са увеличени с 1 млн. лв. Външните капиталови разходи по програмата се финансират изцяло със заем от МБВР.²³

Разходи по организационни единици по Програма "Отстраняване на екологични щети, причинени от минали действия или бездействия до момента на приватизация"	2003	2004	2005	2006
<i>В хиляди лева</i>				
ПРБК	33	36	33	33
ВРБК общо:	52	68	52	52
Регионални инспекции по околна среда и води	52	68	68	52

Показатели за изпълнение

Степента, до която програмата допринася за интегрирането на екологичната политика и проблеми с отрасловите политики за постигането на устойчиво развитие се измерва чрез следния програмен показател:

Показател, който ще се използва в края на 2006 и през 2007 г.

- Броят на осъществените проекти за почистване в съответствие с изпълнителните споразумения (така както са отчетени по време на последния доклад или последния шестмесечен доклад)

Годишен показател

- Броят на осъществяваните се споразумения, оценени като успешни (така както са отчетени в шестмесечните доклади в сравнение със съгласувания план за действие)
Понастоящем са подписани изпълнителни споразумения за 17 програми за отстраняване на минали екологични щети (17 предприятия).

Степента, до която Министерството на околната среда и водите допринася за успешното осъществяване на програмата, ще се измерва чрез следните показатели на МОСВ:

- Брой на изготвените отчети за извършената работа
- Средствата, отделени за програми за отстраняване на минали екологични щети като процент от съгласуваните обеми в изпълнителните споразумения (които се отпускат през съответната година)

Министерството все още се намира в процес на разработка на количествени и качествени целеви равнища на показателите за изпълнение.

Гъвкавост на програмните разходи

През 2004 г. по програмата ще работят 9 експерти от МОСВ.

Условия за реализиране целите на програмата

Участието на външни партньори също е много важно за успешното изпълнение на тази програма. Това се отнася особено за новия собственик на приватизираното предприятие

²³ Това е така нареченият заем EPSAL 2002-2005 г. сключен между МБВР и Р. България за подкрепа на околната среда и приватизацията /EPSAL/. В БНБ е открита специална сметка за подкрепа на платежния баланс, в която постъпват трансшовете по заема, чийто размер съответства на предвидените суми по изпълнителните споразумения. В случай, че изпълнителните споразумения не се изпълняват по план, МБВР може да не предостави третия транш (в размер на 20 млн. долара)

и/или за третата страна, избрана за изпълнение на процедурата, определена в Закона за обществените поръчки (за осигуряване на услуги по почистване).

Организационни задължения

В рамките на МОСВ за този програма отговаря дирекция “Превантивна дейност”, отдел “Предотвратяване на промишленото замърсяване”²⁴. Отговорен е заместник министър – председател на МеждудеPARTMENTСВЕНИЯ съвет на МОСВ и на Надзорния комитет на МОСВ.

Успешното отстраняване на минали екологични щети се очаква да изисква висока степен на координация между държавните институции – Министерството на околната среда и водите, Министерството на финансите и Агенцията за приватизация. Последващият контрол трябва да се координира между Надзорния комитет при МОСВ по Заема на Световната банка, както и между МеждудеPARTMENTСВЕНИЯ експертен екологичен съвет при Министерството на околната среда и водите, регионалните инспекции по околната среда и водите и Агенцията за следприватизационен контрол.

2.5.6 Програма 14: Издаване на комплексни разрешителни. Системи за управление по околна среда и екомаркировка

Дейности по програмата

Опитът на Европейския съюз показва, че издаването на различни разрешителни за различни дейности с екологично въздействие не означава непременно последователна екологична политика. Разрешителните може да имат противоречиви последици. Освен това административната тежест да съществуват различни разрешителни за различни екологични сектори и фактори на въздействията е прекалено голяма. Поради тази причина ЕС прие Директива 96/91 за комплексното предотвратяване и контрол на замърсяването (КПКЗ). Впоследствие правителството на България транспонира изискванията на директивата в Закона за опазване на околната среда.

Глава VII, Раздел II на Закона за опазване на околната среда – Комплексни разрешителни въвежда в българското законодателство изискванията на Директива 96/61 на ЕС. В съответствие със законодателството всички инсталации, работещи на територията на страната и попадащи в обхвата на Приложение IV на Закона за опазване на околната среда, подлежат на издаване на комплексни разрешителни. Комплексните разрешителни ще заменят компонентните разрешителни за инсталации, попадащи в обхвата на Приложение IV на Закона за опазване на околната среда, но издаването на компонентни разрешителни (и контролът) за други (промишлени и селскостопански) дейности ще остане задължителен. Изпълнението на програмата ще осигури привеждането на инсталациите и дейностите, попадащи в обхвата на Приложение IV на Закона за опазване на околната среда в съответствие с най-добрите налични техники и изисквания за опазване качеството на околната среда.

В момента по тази програма се извършват най-вече подготвителни работи. Това предполага законодателна работа и изграждането на административен капацитет в системата на Министерството на околната среда и водите, включително в ИАОС и

²⁴ При изпълнението на тази задача отделът получава помощ от отдела по управление на отпадъците на дирекция “Превантивни дейности, защита на въздуха от замърсяване и управление на отпадъците”, дирекция “Води”, дирекция “Земя, недра и подземни богатства и руди” и междудеPARTMENTСВЕНИЯ експертен съвет (МВЕС) при МОСВ. Горните отговарят за изпълнението на програмата за възстановяването на екологични щети, предизвикани до началото на приватизацията. МВЕС има постоянни членове и се състои от държавни чиновници (МОСВ, Министерството на финансите, Министерството на икономиката, Министерството на земеделието и горите, Министерството на регионалното развитие и благоустройството) и освен това от външни експерти.

Риосв. Изграждането на капацитета включва например, (след 2000 г.) осигуряването от МОСВ на обучение по прилагането на изискванията на Директивата за персонала на МОСВ, ИАОС, Риосв, както и за представителите на промишлените предприятия. За подготовка за въвеждане на Директивата може да се приеме пилотното издаване на комплексни разрешителни за голям брой химически и металургични предприятия в периода м. април 2000 г. - м. декември 2002 г. Програмата навлезе напълно в действие през 2003 г.

С прилагането на Националната схема за управление по околна среда и одитиране (НСУОСО) се цели постигане на еквивалентно прилагане на Регламент 761/2001/ЕС в Р България. Това включва институционално изграждане и подготовка на необходимите подпомагачи документи. Обучение на регионалните структури относно отговорностите им по прилагане на НСУОСО. Подготовка на служителите от МОСВ, отговорни за регистрацията на организациите, отговарящи на съответните изисквания, оценка на подадените молби за регистрация и регистрация на организациите, отговарящи на изискванията за това.

С прилагането на Националната схема за екомаркировка (НСЕМ) се цели постигане на еквивалентното прилагане на изискванията на Регламент 1980/2000/ЕС в Р България. Това включва подготовка на годишен план за работата на НСЕМ, подготовка на критерии за присъждане на знака за екомаркировка за продуктите групи, включени в годишния план, подготовка на помощните документи за кандидатстване за съответните групи, подготовка на материали за повишаване на информираността на обществеността, оценка на подадени молби за присъждане на екомаркировка и регистрация на продукти по НСЕМ.

Въздействие върху бюджета

Програма 14 Издаване на комплексни разрешителни. Системи за управление по околна среда и екомаркировка	2003	2004	2005	2006
<i>В хиляди лева</i>				
Общо разходи	276	351	276	276
Вътрешни разходи	276	351	276	276
Персонал	212	245	212	212
Издръжка	64	106	64	64
Капиталови разходи	0	0	0	0
Външни разходи	0	0	0	0
<i>От които</i> капиталови разходи	0	0	0	0
Капиталови разходи % от външните разходи				
Приходи	20	660	660	660
Външни разходи в % от общите разходи				
Брой заети (численост на персонала)	31	31	31	31

Както беше посочено, програмата е относително нова. Започвайки от 2003 г. разрешителните ще се издават на основата на Закона за опазване на околната среда. Поради това разходите през 2004 г. ще се увеличат от 0.3 млн. лв. през 2003 г. до 0.4 млн. лв. през 2004 г. До края на 2006 г. се предвижда да се издадат около 150 комплексни разрешителни на действащи индустриални площадки.²⁵ Този брой се основава на предварителна оценка на промишлените предприятия в България и предположението да съществува административен капацитет за издаване на 50 разрешителни годишно през следващите три години.

²⁵ Законодателството на ЕС изисква всички (определени) фирми, които са обект на Директива 96/91, да се поставят под съответния лицензионен режим през 2005 г. Българските фирми трябва да отговарят на изискванията на режима през 2007 г.

Разходи по организационни единици по Програма "Издаване на комплексни разрешителни. Системи за управление по околна среда и екомаркировка"	2003	2004	2005	2006
<i>В хиляди лева</i>				
ПРБК	62	68	62	62
ВРБК общо:	214	283	214	214
Регионални инспекции по околна среда и води	112	147	112	112
Изпълнителна агенция по околна среда	102	136	102	102

Показатели за изпълнение

Степента, до която програмата допринася за интегрирането на екологичната политика и проблеми с отрасловите политики за постигането на устойчиво развитие се измерва чрез следния програмен показател:

- Задоволителни резултати в годишния доклад и от контрола на комплексните разрешителни, посочващи, че фирмите спазват изискванията на глава VII, раздел II на ЗООС - комплексни разрешителни;

Степента, до която Министерството на околната среда и водите допринася за успешното осъществяване на програмата, ще се измерва чрез следните показатели на МОСВ:

- Брой на приключените процедури по издаване на комплексни разрешителни, издадени в предписания срок;
(Целта е 50 през 2003, 50 допълнително през 2004 и 50 допълнително през 2005 (общо 150 разрешителни на действащи индустриални площадки)

Министерството все още се намира в процес на разработка на количествени и качествени цели равнища на показателите за изпълнение.

Гъвкавост на програмните разходи

През 2004 г. по програмата работят 31 експерти.

Условия за реализиране целите на програмата

За осигуряването на положителен принос за екологичното положение в България и за намаляване на административното натоварване, министерството предвижда, че промишлените предприятия, попадащи в обхвата на Приложение IV на Закона за опазване на околната среда, ще подкрепят общия процес (например, чрез участие в обучението) и особено, че ще са в състояние за осигурят финансиране за привеждане на дейността си в съответствие с изискванията на законодателството. Сигурно е обаче, че предприятията ще изпитат сериозни трудности поради високите разходи за привеждане в съответствие с изискванията на най-добрите налични техники. Правителството на България ще осигури помощ чрез обучение на представители на промишлените предприятия.

Организационни задължения

За прилагането на тази програма отговаря отдел "Предотвратяване на промишленото замърсяване", дирекция "Превантивна дейност" в МОСВ.²⁶ Отдел "Разрешителни" на ИАОС отговаря за прегледа на заявленията за издаване и за изготвянето на проектите на комплексните разрешителни. Регионалните инспекции по околната среда и водите отговарят за контрола на изпълнението на издадените разрешителни.

²⁶ Това включва поддържането и използването на база данни за най-добрите методики и актуална информация за лицата, експлоатиращи обекти, които са предмет на Директива 96/61 по КПКЗ.

2.6 Геоложка информация, минерално-суровинен баланс и опазване на земните недра

Шестата стратегическа цел ще се постигне посредством изпълнението на две оперативни цели:

- *Опазване на земните недра и рационално използване на подземните богатства;*
- *Осигуряване на геоложка информация за населението и икономиката на страната.*

Министерството цели да постигне оперативната цел по опазването на земните недра и рационалното използване на подземните богатства, посредством изпълнението на следните три програми:

Програма 15 – *“Контрол при търсенето, проучването и експлоатацията на подземните богатства”;*

Програма 16 – *“Привличане на инвестиции в търсенето, проучването и добива на подземни богатства и ползването на подземни пространства”;*

Програма 17 – *“Ликвидация и обезопасяване на минно добивни обекти и на геологопроучвателни изработки”.*

За извършване на контрола на проучването и експлоатацията на минералните ресурси е необходимо да се осигурят съответните средства за провеждане на екологичен мониторинг на околната среда. Също така да се приведат дейностите по управление на отпадъците от проучването, добива и преработката на минерални суровини в съответствие с Европейските стандарти.

При изпълнението на втората програма се предвижда да бъдат извършени следните дейности: издаване на разрешителни за търсене и проучване на подземни богатства, концесии за добив на подземни богатства и концесии за ползване на подземни пространства.

По третата програма се предвижда ликвидиране на последиците от проучването и добива на уранова суровина, на неефективните производствени мощности от системата на рудодобива и въгледобива и ликвидация и обезопасяване на стари геологопроучвателни изработки и обекти в страната.

Оперативната цел “Осигуряване на геоложка информация за населението и икономиката на страната” се постига посредством програмите за:

Програма 18 – *“Осигуряване на информация за геологията и суровинния потенциал на страната”;*

Програма 19 – *“Международно сътрудничество и европейска интеграция”.*

В първата програма са включени дейности по съхраняване и експлоатация на първична документация, национални геоложки, геоморфоложки, геохимични и геофизични карти; поддържане и функциониране на Специализирана карта и регистър на разрешенията за търсене и проучване, на Регистър на откритията и на Специализирана карта на находищата на подземни богатства в страната.

Втората програма, “Международно сътрудничество и европейска интеграция” ще позволи на министерството да разшири и защити интересите на България в областта на геологията. От януари 2002 г. МОСВ е пълноправен член на Европейската геоложка служба. Министерството също така участва в съвместни проекти, в трансгранични и континентални изследвания.

(в хил. лв.)

	2003	2004	2005	2006
СЦ6: Геоложка информация, минерално суровинен баланс и опазване на земните недра	3 727	3 048	4 034	4 034
ОЦ9: Опазване на земните недра и рационално използване на подземните богатства	1 387	1 609	1 695	1 695
Програма 15: Контрол на търсенето, проучването и експлоатацията на подземните богатства	190	251	190	190
Програма 16: Привличане на инвестиции в търсенето, проучването и добива на подземни богатства и ползването на подземни пространства	82	156	82	82
Програма 17: Ликвидация и обезопасяване на геологопроучвателни и минни изработки	1 116	1 202	1 423	1 423
ОЦ10: Осигуряване на геоложка информация за населението и икономиката на страната	2 339	1 439	2 339	2 339
Програма 18: Осигуряване на информация за геологията и суровинния потенциал на страната	1 669	1 348	1 669	1 669
Програма 19: Международно сътрудничество и европейска интеграция	670	91	670	670

2.6.1 Програма 15: Контрол на търсенето, проучването и експлоатацията на подземните богатства

Дейности по програмата

Опазването на земните недра и рационалното използване на подземните богатства изисква:

- упражняването на държавен надзор;
- оценка на действителните геоложки опасности;
- приваждането на управлението на отпадъците от минната промишленост в съответствие с нормите в ЕС.

Такъв държавен надзор се осъществява чрез координация и контрол върху спазването на проектите за търсене, експлоатация, извличане и първична преработка на подземни богатства, както и чрез проекти за консервация, закриване или рекултивирание на геоложки или минни обекти. Контролът се осъществява от служители на регионалните инспекции, макар че за изпълнение на тези задачи няма пълни щатни бройки. Част от този процес е издаването на разрешителни за проучване и концесии за експлоатация на подземни богатства.

Действителната оценка на геоложките опасности в момента е ограничена до количествена оценка на съществуващите опасности по черноморското крайбрежие (свладища и др.) и разработването на философия, която да се постави в основата на процедурата за управление на свладищата. За да се оцени действителното геоекологично състояние на България, правителството има на разположение също така Националния баланс на запасите, Регистъра на откритията и Специализираната карта на находищата на подземни богатства, които се поддържат постоянно.

Освен това МОСВ приважда управлението на минните отпадъци в съответствие с нормите в ЕС чрез хармонизиране на законодателството и обектите/съоръженията за управление на отпадъците от проучването, извличането и първичната преработка на подземните богатства.

Въздействие върху бюджета

Програма 15 Контрол на търсенето, проучването и експлоатацията на подземните богатства	2003	2004	2005	2006
<i>В хиляди лева</i>				
Общо разходи	190	251	190	190
Вътрешни разходи	190	251	190	190
Персонал	142	174	142	142
Издръжка	48	77	48	48
Капиталови разходи	0	0	0	0
Външни разходи	0	0	0	0
<i>От които</i> капиталови разходи	0	0	0	0
Капиталови разходи в % от външните разходи				
Приходи	0	0	0	0
Външни разходи в % от общите разходи				
Брой заети (численост на персонала)	22	22	22	22

За 2004 г. общите разходи по програмата се оценяват на 251 хил. лв. Това представлява увеличение с 61 хил. лв. в сравнение с 2003 г. Не се планира увеличение на щата за тази година.

За по-нататъшното подобряване на оценката на геоложките опасности и упражняването на държавен надзор трябва да се въведе система за наблюдение на геоложката и околната среда. Това предполага създаването на национален екологичен минен кадастър, предназначен да отрази и класифицира информацията за въздействието на минната промишленост върху околната среда и екосистемите. В най-добрия вариант системата за наблюдение трябва да включва и системата GPS, за да се наблюдава незаконната минна дейност.

Разходи по организационни единици по Програма "Контрол на търсенето, проучването и експлоатацията на подземните богатства"	2003	2004	2005	2006
<i>В хиляди лева</i>				
ПРБК	2	2	2	2
ВРБК общо:	188	249	188	188
Регионални инспекции по околна среда и води	163	215	163	163
Изпълнителна агенция по околна среда	25	34	25	25

Показатели за изпълнение

Степента, до която програмата съдейства за опазването на подземните богатства и рационалната експлоатация на минералните ресурси се измерва чрез следния показател за изпълнение:

- Проучване и експлоатация в съответствие с екологичните показатели в областта на геологията и подземните богатства;

Степента, до която Министерството на околната среда и водите допринася за успешното осъществяване на програмата, ще се измерва чрез следните показатели на МОСВ:

- Брой проверки;
- Брой на издадените разрешителни за търсене, проучване и концесии за добив;
- Брой на съгласуваните проекти за търсене, проучване, добив и първична преработка.

Министерството все още се намира в процес на разработка на количествени и качествени цели равнища на показателите за изпълнение.

Гъвкавост на програмните разходи

Щатът за 2004 г. е 22 души. Все още не са поети ангажименти за инвестиционни проекти и ликвидационни дейности.

Условия за реализиране целите на програмата

Не са направени разчети за успешното осъществяване на програмата.

Организационни задължения

Дирекция “Земни недра и подземни богатства” отговаря за осъществяването на програмата, която се наблюдава от съответния заместник-министър.

2.6.2 Програма 16: Привличане на инвестиции в търсенето, проучването, добива на подземни богатства и ползването на подземни пространства

Дейности по програмата

Заедно с приемането на Закона за подземните богатства през 1998 г. беше създадена програмата “Привличане на инвестиции”. Тя играе роля, както при управлението на (чуждестранните) инвестиции и частните инициативи, така и при тяхното привличане. Управлението се организира главно чрез участието на министерството в организирането на процеса на конкурси и търгове за проучване и експлоатация на ресурсите и последващото издаване на юридически разрешителни за проучване и експлоатация. От това трябва се разбира, че понастоящем министерството има права за издаване на разрешителни, но не права да дава концесии.

Въздействие върху бюджета

Програма 16 Привличане на инвестиции в търсенето, проучването и добива на подземни богатства и ползването на подземни пространства	2003	2004	2005	2006
<i>В хиляди лева</i>				
Общо разходи	82	156	82	82
Вътрешни разходи	82	156	82	82
Персонал	63	63	63	63
Издръжка	18	27	18	18
Капиталови разходи	0	65	0	0
Външни разходи	0	0	0	0
<i>От които</i> капиталови разходи	0	0	0	0
Капиталови разходи в % от външните разходи				
Приходи	1 838	600	600	600
Външни разходи в % от общите разходи				
Брой заети (численост на персонала)	8	8	8	8

През 2004 г. разходите за привличане на инвестиции ще бъдат 156 хил. лв. Приходите в бюджета на министерството, получени от издаването на разрешителни, се очаква да възлязат на около 600 хил. лв.

Понастоящем съществуващият междуведомствен подход, така както е организиран чрез Закона за подземните богатства, за даване на право на търсене, проучване и добив на

подземни богатства, предстои да бъде преразгледан.²⁷ Причината за това е необходимото улесняване и опростяване на процедурите за издаване на разрешения за търсене или проучване и концесии за добив на подземни богатства. В момента в процеса на издаване на разрешения и концесии участвуват пет различни органа²⁸. Министерството на енергетиката и енергийните ресурси предлага отдаването на концесии за добив на енергийни суровини, Министерството на икономиката - за добив на метали и индустриални минерали, а Министерството на регионалното развитие и благоустройството - за добив на строителни и скалнооблицовъчни материали. Освен това, съществуването на различни органи, издаващи разрешителни, затруднява чуждестранните инвеститори.

Тъй като този процес на преразглеждане не е завършил, през 2004 г. все още не се планират значителни изменения по програмата. В бъдеще следва да се очаква процесът да доведе до промяна на ролята на МОСВ при управлението на инвестициите в търсенето, проучването и експлоатация на подземни богатства. Необходимостта със средствата на концесиите да се реши ползването на отработените подземни пространства, може да доведе до положение, при което процедурите за даване на концесии и надзорът върху концесионните дейности да се изпълнява от единен компетентен орган, който следва да бъде МОСВ²⁹.

Разходи по организационни единици по Програма "Привличане на инвестиции в търсенето, проучването и добива на подземни богатства и ползването на подземни пространства"	2003	2004	2005	2006
<i>В хиляди лева</i>				
ПРБК	72	144	72	72
ВРБК общо:	9	11	9	9
Регионални инспекции по околна среда и води	9	11	9	9

Показатели за изпълнение

Степента, до която програмата съдейства за опазването на земните недра и рационалната експлоатация на минералните ресурси се измерва чрез следните показатели за изпълнение:

- Брой на разрешителните и концесиите за частния сектор;
- Общата сума на участващите инвестиции;
- Броя на разрешителните и концесиите за чуждестранни инвеститори;
- Общата сума на участващите чуждестранни инвестиции.

Потенциални организационни промени, така както беше посочено по-горе, може да доведат до замяна на разрешенията с концесии в показателя.

Степента, до която Министерството на околната среда и водите допринася за успешното осъществяване на програмата, ще се измерва чрез следните показатели на МОСВ:

- Брой на организираният търгове;

Министерството все още се намира в процес на разработка на количествени и качествени цели равнища на показателите за изпълнение.

²⁷ Преразглеждането ще се основава на съветите на междуведомствената работна група, ръководена от Министерството на икономиката.

²⁸ Министерството на икономиката за метали и промишлени минерали, Министерството на енергетиката за нефт и газ и Министерството на регионалното развитие и благоустройството за строителни материали.

²⁹ Това положение след това ще съвпадне със задълженията на бившия Комитет по геология и минерални ресурси.

Гъвкавост на програмните разходи

През 2004 г. по програмата се предвижда да работят осем души.

Условия за реализиране целите на програмата

Не са направени важни разчети за успешното осъществяване на програмата.

Организационни задължения

Дирекция “Земни недра и подземни богатства” отговаря за прилагането на програмата, под наблюдението на ресорния заместник министър.

2.6.3 Програма 17: Ликвидация и обезопасяване на геологопроучвателни и минни изработки

Дейности по програмата

Първата фаза на процеса на преход остави голям брой геоложки обекти в неприемливо състояние. Закриването на тези обекти не е посочено като задължение на (сега приватизираните) фирми за проучване и добив. Тези обекти представляват реална опасност за човешкото здраве или околната среда. Освен това обектите за проучване/добив на уранова суровина създават различни отрицателни последствия за околната среда. Ликвидацията и/или закриването на тези остарели обекти за геоложки проучвания е предпоставка за отговорното използване на земните недра. Поради това министерството подбира отделни проекти или обекти, които да бъдат затворени и организира обществените поръчки за изпълнителски услуги в областта на закриването или другите превантивни дейности. Програмата е относително стара. Тя започна още преди 10 години. Във връзка с промени в ЗПБ се очаква всички дейности, свързани с ликвидацията на миннодобивни и геологопроучвателни обекти да преминат към МОСВ.

Въздействие върху бюджета

Програма 17 Ликвидация и обезопасяване на геолого-проучвателни и минни изработки	2003	2004	2005	2006
<i>В хиляди лева</i>				
Общо разходи	1 116	1 202	1 423	1 423
Вътрешни разходи	483	268	483	483
Персонал	63	71	63	63
Издръжка	20	31	20	20
Капиталови разходи	400	166	400	400
Външни разходи	633	934	940	940
<i>От които</i> капиталови разходи	600	900	906	906
Капиталови разходи в % от външните разходи	94.8	96.3	96.3	96.3
Приходи	0	0	0	0
Външни разходи в % от общите разходи	56.7	77.7	66.1	66.1
Брой заети (численост на персонала)	11	11	11	11

През 2004 г. по програмата ще бъде изразходвана сумата от 1 202 хил. лв., 88.7% от която е предвидена за дейности по закриването и почистването (1 066 хил. лв.). Тъй като тези дейности представляват инвестиция в геоложкия и екологичния потенциал на България, обществените поръчки за услуги по почистването и закриването се смятат за външни капиталови инвестиции. През 2004 г. по програмата са предвидени разходи, включително разходите за персонал, в размер на 268 хил. лв.

Външните разходи по програмата се финансират изцяло от Държавното предприятие за управление на дейностите по опазване на околната среда.

Разходи по организационни единици по Програма “Ликвидация и обезопасяване на геолого-проучвателни и минни изработки”	2003	2004	2005	2006
<i>В хиляди лева</i>				
ПРБК	431	200	431	431
ВРБК общо:	52	68	52	52
Регионални инспекции по околна среда и води	52	68	52	52

Показатели за изпълнение

Степента, до която програмата съдействува за опазването на земните недра и рационалната експлоатация на минералните ресурси се измерва чрез следните показатели за изпълнение:

- Броя на новите отделни проекти или броя на закритите обекти/остарели изработки;

Степента, до която Министерството на околната среда и водите допринася за успешното осъществяване на програмата, ще се измерва чрез следните показатели на МОСВ:

- Броя на определените обекти, където ще са необходими действия по почистване или превантивни или други действия;
- Броя на оценките за радиационното и екологичното състояние на обектите.

Министерството все още се намира в процес на разработка на количествени и качествени целеви равнища на показателите за изпълнение.

Гъвкавост на програмните разходи

По програмата се предвижда да работят 11 души.

Условия за реализиране целите на програмата

Не са направени разчети за успешното осъществяване на програмата

Организационни задължения

Дирекция “Земни недра и подземни богатства” отговаря за прилагането на програмата, под наблюдението на ресорния заместник министър.

2.6.4 Програма 18: Осигуряване на информация за геологията и суровинния потенциал на страната

Дейности по програмата

Основните задачи по тази програма в течение вече на 10 години са едно от главните задължения на дирекция “Земни недра и подземни богатства”.

По програмата се организират различни видове проучвания, за да се осигури необходимата информация за населението и стопанските отрасли, като например:

- общи геоложки изследвания на околната среда. Тези проучвания целят оценка и наблюдение на геоложките опасности, както и общото състояние на живата околна среда;
- регионални геоложки проучвания на повърхността и дълбочинната структура както на територията, така и на акваторията на страната. Тези изследвания целят осигуряването на геоложка информация;
- оценка на златния и рудния потенциал на България.

Това означава добиването, поддържането и изследването на минерални проби и първична документация, създаване и актуализиране на национални геоложки регистри, кадастри и бази данни и организирането на проучвания на геоложката околна среда. Освен това, важен метод е създаването, обработката и съхраняването на геоложка информация във връзка с картографирането. Министерството отговаря за създаването на широк спектър от различни геоложки карти.³⁰ Обикновено създаването на картите се извършва от фирми-подизпълнители, докато министерството отговаря за процеса на възлагане на обществени поръчки, контрола и приемането.

Въздействие върху бюджета

Програма 18 Осигуряване на информация за геологията и суровинния потенциал на страната	2003	2004	2005	2006
<i>В хиляди лева</i>				
Общо разходи	1 669	1 348	1 669	1 669
Вътрешни разходи	1 669	1 348	1 669	1 669
Персонал	54	55	54	54
Издръжка	16	24	16	16
Капиталови разходи	1 600	1 269	1 600	1 600
Външни разходи	0	0	0	0
<i>От които</i> капиталови разходи	0	0	0	0
Капиталови разходи в % от външните разходи				
Приходи	400	600	600	600
Външни разходи в % от общите разходи				
Брой заети (численост на персонала)	7	7	7	7

През 2003 г. за възлагането на геоложки карти, бази данни и проучвания ще бъдат изразходвани приблизително 1.6 млн. лв. Тези разходи се класифицират като вътрешни капиталови. За 2004 г. са предвидени 1.3 млн. лв. вътрешни капиталови разходи. Заедно с неизменното равнище на щата това ще доведе до общи разходи в размер на 1.3 млн. лв. за “осигуряване на информация за геоложкия и ресурсния потенциал”. За 2005 и 2006 г. тези суми са по 1.7 млн.лв.

За 2004 г. министерството очаква приходите от продажба на геоложка информация да достигнат 600 хил. лв. Трябва да се има предвид, че програмата за геоложки изследвания се определя на базата на информационните нужди, а не на възможностите за получаване на максимално високи приходи от продажбата на геоложка информация.

Разходи по организационни единици по Програма “Осигуряване на информация за геологията и суровинния потенциал на страната”	2003	2004	2005	2006
<i>В хиляди лева</i>				
ПРБК	1 652	1 326	1 652	1 652
ВРБК общо:	18	23	18	18
Регионални инспекции по околна среда и води	18	23	18	18

³⁰ Национални геоложки, геохимически, геофизически, геоморфологични и инженерни карти, както и карти на опасните райони/свлачища.

Показатели за изпълнение

Степента, до която програмата съдейства за осигуряване на геоложка информация за населението и икономиката на страната, се измерва чрез следните показатели за изпълнение:

- Брой на потребителите;
- Резултати от проучванията, показващи удовлетворение сред потребителите по отношение на вида и качеството на информацията;

Степента, до която Министерството на околната среда и водите допринася за успешното осъществяване на програмата, ще се измерва чрез следните показатели на МОСВ:

- Актуализирани карти и бази данни в съответствие с плановете, така както са предвидени в Плана за действие на основата на Стратегията за геология;
- Изготвени нови карти, както е посочено в Плана за действие на основата на Стратегията за геологопроучвателната дейност и опазването на земните недра в Република България до 2010 г.;
- Регистри и специализирани карти, поддържани или създадени отново, както е посочено в Плана за действие на основата на Стратегията.

Министерството все още се намира в процес на разработка на количествени и качествени целеви равнища на показателите за изпълнение.

Гъвкавост на програмните разходи

През 2004 г. по програмата не са предвидени външни капиталови разходи за осигуряване на геоложка информация. По програмата се предвижда да работят 7 души.

Условия за реализиране целите на програмата

Не са направени разчети за успешното осъществяване на програмата

Организационни задължения

Дирекция “Земни недра и подземни богатства” отговаря за прилагането на програмата, под наблюдението на ресорния заместник министър.

2.6.5 Програма 19: Международно сътрудничество и европейска интеграция

Дейности по програмата

България подкрепя международното сътрудничество и европейска интеграция в областта на геологията, търсенето, проучването и добива на подземни богатства. Такова разширяване на международните връзки цели както ангажирането на български геологопроучвателни и добивни фирми в дейности и общи международни проекти в чужбина или в България, така и защитата на българските стратегически интереси зад граница.

Например, по програмата се засилва участието на България като пълноправен член на Антарктическият договор от 1998 г. Инвестициите в приложни геоложки проучвания, предвид на предстоящото поделяне на континента, запазва възможностите на България да изследва неговия потенциал. Програмата също така включва изясняването и вземането на решения по отношение на участието на България в територии, в които страната има някои претенции за концесионни права (напр. Либия, Монголия, зони в Тихия океан).

Други дейности са използването на Националния геоложки съръв за пропагандиране на геоложкия потенциал на България в международен план, организирането на семинари и симпозиуми в България с цел подобряване на представата за страната и хармонизиране на

националното законодателство с правото на ЕС в областта на геологията, минното дело, опазване на земните недра и околна среда.

Въздействие върху бюджета

Програма 19 Международно сътрудничество и европейска интеграция	2003	2004	2005	2006
<i>В хиляди лева</i>				
Общо разходи	670	91	670	670
Вътрешни разходи	670	91	670	670
Персонал	52	63	52	52
Издръжка	618	27	618	618
Капиталови разходи	0	0	0	0
Външни разходи	0	0	0	0
<i>От които</i> капиталови разходи	0	0	0	0
Капиталови разходи в % от външните разходи				
Приходи	0	0	0	0
Външни разходи в % от общите разходи				
Брой заети (численост на персонала)	8	8	8	8

През 2004 г. по програмата са предвидени средства в размер на 91 хил. лв. От 2005 г. по тази програма министерството очаква значително увеличение на разходите.

Разходи по организационни единици по Програма "Международно сътрудничество и европейска интеграция"	2003	2004	2005	2006
<i>В хиляди лева</i>				
ПРБК	600	0	600	600
ВРБК общо:	70	91	70	70
Регионални инспекции по околна среда и води	70	91	70	70

Показатели за изпълнение

Степента, до която програмата съдейства на работната цел да се осигури геоложка информация за проучването, експлоатацията и ползването на подземните богатства, се измерва със следния програмен показател:

- Резултатите от проучването сред международните партньори на България и партньорите от ЕС, показващи удовлетвореност от участието на България;

Степента, до която Министерството на околната среда и водите допринася за успешното осъществяване на програмата, ще се измерва чрез следните показатели на МОСВ:

- Брой на международните проекти и проектите на ЕС, в които участва България;

Министерството все още се намира в процес на разработка на количествени и качествени целеви равнища на показателите за изпълнение.

Гъвкавост на програмните разходи

През 2004 г. по програмата се предвижда да работят 8 души.

Условия за реализиране целите на програмата

Не са направени разчети за успешното осъществяване на програмата.

Организационни задължения

Дирекция “Земни недра и подземни богатства” отговаря за прилагането на програмата, под наблюдението на заместник-министър.

2.7 Борба с шума

С оглед ограничаване вредното въздействие на шума в околната среда и подобряване качеството на живот на населението МОСВ идентифицира следната оперативна цел – **“Намаляване на шумовото замърсяване”**. За нейното постигане министерството предвижда от 2005 г. да стартира изпълнението на **Програма 20** – **“Намаляване на шумовото замърсяване в населените места от стопански обекти и от транспорта”**

2.7.1 Програма 20: Намаляване на шумовото замърсяване в населените места от стопански обекти и от транспорта

Посредством изпълнението на програмата ще бъдат изпълни ангажиментите на Р.България по транспониране в националното законодателство на Директива 2002/49/ЕС относно оценката и управлението шума в околната среда, съгласно преговорната позиция на Република България за присъединяване към ЕС.

Дейности по програмата:

По програмата МОСВ предвижда изпълнението на следните дейности:

- приемане на Закон за защита от шум в околната среда (съществува разработен проект за закон);
- разработване на необходимите подзаконовни нормативни документи;
- изграждане и поддържане на мрежата за мониторинг на шума в околната среда;
- разработване на стратегически карти за шум и на планове за действие за агломерациите, главните пътища, главните ж.п. линии и главните летища с цел намаляване на шумовото замърсяване в населените места;
- провеждане на информационни кампании за обществеността относно изискванията на Закона за защита от шума в околната среда, техните права и задължения по закона, задълженията на лицата, които при осъществяване на тяхната дейност излъчват шум в околната среда.

Въздействие върху бюджета

Програма 20 Намаляване на шумовото замърсяване в населените места от стопански обекти и от транспорта	2003	2004	2005	2006
<i>В хиляди лева</i>				
Общо разходи	-	-	497	497
Вътрешни разходи	-	-	497	497
Персонал	-	-	429	429
Издържка	-	-	68	68
Капиталови разходи	-	-	0	0
Външни разходи	-	-	0	0
<i>От които капиталови разходи</i>	-	-	0	0
Капиталови разходи в % от външните разходи				
Приходи	-	-	0	0
Външни разходи в % от общите разходи				
Брой заети (численост на персонала)	-	-	20	20

Разходи по организационни единици по Програма “Намаляване на шумовото замърсяване в населените места от стопански обекти и от транспорта”	2003	2004	2005	2006
<i>В хиляди лева</i>				
ПРБК	-	-	34	34
ВРБК общо:	-	-	463	463
Регионални инспекции по околна среда и води	-	-	146	146
Изпълнителна агенция по околна среда	-	-	317	317

Показатели за изпълнение

Министерството все още се намира в процес на разработка на количествени и качествени цели равнища на показателите за изпълнение.

Гъвкавост на програмните разходи

От 2005 г. по програмата се предвижда необходимост от персонал, както следва: в МОСВ - 2, в ИАОС - 3 и в РИОСВ – 15.

Условия за реализиране целите на програмата

Не са направени разчети за успешното осъществяване на програмата.

Организационни задължения

ИАОС отговаря за прилагането на програмата, под наблюдението на ресорния заместник министър.

2.8 Обща администрация

Разходите по програма обща администрация следва се считат като остатъчни. Те включват всички разходи, които не могат да бъдат отнесени към разходите по програмите, изпълнявани от министерството. Развитието на финансовия мениджмънт и контрол, както и на капацитета в МОСВ за разпределението на тези разходи по програми ще доведе през следващите години до ревизиране на представените цифри. Въпреки това, винаги ще са налице остатъчни разходи, които министерството не може да отнесе по конкретните програми.

Въздействие върху бюджета

Програма 21 Обща администрация	2003	2004	2005	2006
<i>В хиляди лева</i>				
Общо разходи	9 553	6 351	15 434	16 024
Вътрешни разходи	9 553	6 351	13 321	13 207
Персонал	3 047	3 098	5 448	5 448
Издръжка	3 156	1 745	4 418	4 418
Капиталови разходи	3 350	1 509	3 456	3 342
Външни разходи	0	0	2 112	2 816
<i>От които капиталови разходи</i>	0	0	2 112	2 816
Капиталови разходи в % от външните разходи	-	-	100%	100%
Приходи	30	30	30	30
Външни разходи в % от общите разходи	-	-	13.7	17.6
Брой заети (численост на персонала)	383	391	391	391

Външните разходи по програмата за 2005 и 2006 г. се финансират от ЕС за техническа помощ за институционално укрепване на МОСВ за управление на средствата по линия на ИСПА и подготовка за Кохезионния фонд.

Разходи по организационни единици по Програма “Обща администрация”	2003	2004	2005	2006
<i>В хиляди лева</i>				
ПРБК	5 912	2 648	7 631	7 618
ВРБК общо:	3 641	3 703	5 690	5 590
Регионални инспекции по околна среда и води	1 723	2 149	1 801	1 727
Изпълнителна агенция по околна среда	698	439	2 635	2 608
Дирекции на националните паркове	351	219	385	385
Басейнови дирекции	869	897	869	869

Показатели за изпълнение

Все още не са разработени показатели за изпълнение.

Гъвкавост на програмните разходи

Предстои да бъде определена.

МИНИСТЪР:

/Долорес Арсенова/

Разработили: _____
Соня Банчева, главен експерт, дирекция “УФСЧРВО”

_____
Вероника Велинова, главен експерт, дирекция “УФСЧРВО”

Съгласували: _____
Росен Белевски, н-к отдел “ПУБФРСД”

_____
Нели Божикова, директор на дирекция “УФСЧРВО”

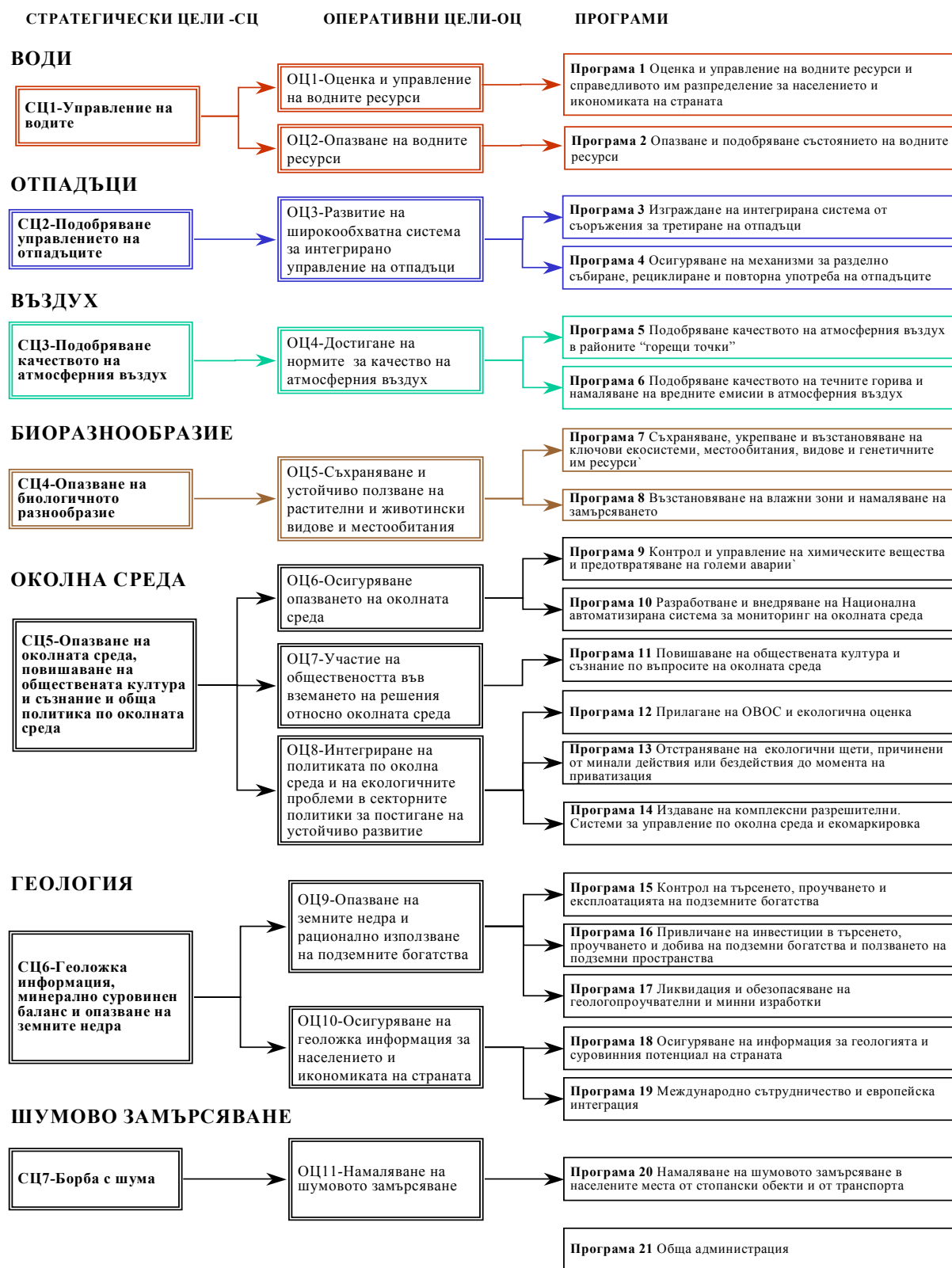
_____
Леончия Сеизова, главен секретар

3 Приложения

3.1 Организационна структура на МОСВ

3.2 Структура на програмния бюджет на МОСВ

3.3 Бюджет на МОСВ – икономическа класификация

(в лева)

	РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ НА РАЗХОДИТЕ ПО ИКОНОМИЧЕСКИ ЕЛЕМЕНТИ	Параграфи	Закон за бюджета 2003 г.	Проект на Закон за бюджета 2004 г.
	I. ПРИХОДИ – ВСИЧКО	01	80 756 000	3 700 000
	Собствени приходи		80 756 000	3 700 000
1.	Данъчни приходи		42 000 000	
1.9.	Акцизи и такси върху течни горива	15-00	42 000 000	
2.	Неданъчни приходи		38 756 000	3 700 000
2.1.	Приходи и доходи от собственост	24-00	3 100 000	1 254 300
2.2.	Държавни такси	25-00	26 056 000	2 215 700
2.5.	Глоби, санкции и наказателни лихви	28-00	9 570 000	200 000
2.7.	Други неданъчни приходи	36-00	30 000	30 000
	РАЗХОДИ+ТРАНСФЕРИ (II.-III.)		4 939 050	-16 300 000
	II. РАЗХОДИ – ВСИЧКО	02	22 152 260	21 714 473
	Общо разходи		22 152 260	21 714 473
1.	Текущи разходи		16 802 260	18 705 873
1.1.	Заплати и възнаграждения за персонала, нает по трудови и служебни правоотношения	01-00	7 646 706	9 291 103
1.2.	Други възнаграждения и плащания за персонала	02-00	285 900	286 000
1.3.	Осигурителни вноски от работодатели		2 905 821	3 359 772
	Осигурителни вноски от работодатели за Държавното обществено осигуряване (ДОО)	03-00	2 557 778	2 935 238
	Здравноосигурителни вноски от работодатели	05-00	348 043	424 534
1.5.	Издръжка	10-00	5 663 833	5 497 888
1.12.	Разходи за членски внос и участие в нетърговски организации и дейности	46-00	300 000	271 110
2.	Капиталови разходи		5 350 000	3 008 600
2.1.	Основен ремонт на дълготрайни материални активи	51-00		
2.2.	Придобиване на дълготрайни материални активи	52-00	5 350 000	2 044 600
2.3.	Придобиване на нематериални дълготрайни активи	53-00		964 000
	III. ТРАНСФЕРИ	03	17 213 210	38 014 473
	III. А. ТРАНСФЕРИ (СУБСИДИИ, ВНОСКИ) МЕЖДУ ЦЕНТРАЛНИЯ/ РЕПУБЛИКАНСКИЯ БЮДЖЕТ И ДРУГИ БЮДЖЕТИ		18 302 260	40 088 403
	Получени трансфери (субсидии/вноски) от ЦБ (нето)	31-00	18 302 260	40 088 403
	- получени трансфери (субсидии) от ЦБ (+)	31-10	18 302 260	40 088 403
	III. Б. ТРАНСФЕРИ МЕЖДУ БЮДЖЕТНИ СМЕТКИ И ИЗВЪНБЮДЖЕТНИ ФОНДОВЕ / СМЕТКИ		-1 089 050	-2 073 930
	Трансфери (субсидии, вноски) между бюджетни сметки (нето)	61-00	-1 089 050	-2 073 930

	- предоставени трансфери (-)	61-02	-1 089 050	-2 073 930
	IV. ДЕФИЦИТ (-) / ИЗЛИШЪК (+) (I. - II. + III.)	04	75 816 950	20 000 000
	V. ФИНАНСИРАНЕ	05	-75 816 950	-20 000 000
	Възмездни средства и придобиване на дялове, акции, съучастия и други финансови активи		-40 000 000	-20 000 000
	Предоставена временна финансова помощ (нето)	72-00	-40 000 000	-20 000 000
	Вътрешно финансиране			
	Временно съхранявани средства и средства на разпореждане - нето (+/-)	88-00		
	Депозити и средства по сметки - нето (+/-)	95-00	-35 816 950	
	Наличности в началото на периода (+) (§§ 95-01 - 95-06)			
	Наличности в края на периода (-) (§§ 95-07 - 95-14)		-35 816 950	

3.4 Бюджет на МОСВ – функционална класификация

(в лева)

РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ НА РАЗХОДИТЕ ПО ФУНКЦИИ	Параграфи	Закон за бюджета 2003 г.	Проект на Закон за бюджета 2004 г.
РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ НА РАЗХОДИТЕ ПО ФУНКЦИИ		22 152 260	21 714 473
I. ОБЩИ ДЪРЖАВНИ СЛУЖБИ		3 112 797	4 223 386
I. А. ИЗПЪЛНИТЕЛНИ И ЗАКОНОДАТЕЛНИ ОРГАНИ			
Общо разходи		3 112 797	4 223 386
Текущи разходи		3 112 797	4 223 386
Заплати и възнаграждения за персонала, нает по трудови и служебни правоотношения	01-00	1 677 289	1 820 531
Други възнаграждения и плащания за персонала	02-00	45 900	46 000
Осигурителни вноски от работодатели		642 975	702 101
Осигурителни вноски от работодатели за Държавното обществено осигуряване (ДОО)	03-00	566 183	611 844
Здравноосигурителни вноски от работодатели	05-00	76 792	90 257
Издръжка	10-00	746 633	1 654 754
НАТУРАЛНИ ПОКАЗАТЕЛИ			
Щатни бройки	00-01	287	281
по трудови правоотношения	00-02	71	62
по служебни правоотношения	00-03	216	219
Средногодишни щатни бройки	00-04	256	258
по трудови правоотношения	00-05	71	49
по служебни правоотношения	00-06	185	209
Средна годишна работна заплата	00-07	6 552	7 056
Брой на моторни превозни средства	00-08	16	
в т.ч. леки автомобили	00-09	16	
Брой на заведенията и учрежденията	00-12	2	
VI. ЖИЛИЩНО СТРОИТЕЛСТВО, БЛАГОУСТРОЙСТВО, КОМУНАЛНО СТОПАНСТВО И ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА			
Общо разходи		18 959 463	16 472 487
Текущи разходи		13 609 463	14 472 487
Заплати и възнаграждения за персонала, нает по трудови и служебни правоотношения	01-00	5 969 417	7 470 572
Други възнаграждения и плащания за персонала	02-00	240 000	240 000
Осигурителни вноски от работодатели		2 262 846	2 657 671
Осигурителни вноски от работодатели за Държавното обществено осигуряване (ДОО)	03-00	1 991 595	2 323 394
Здравноосигурителни вноски от работодатели	05-00	271 251	334 277
Вноски за допълнително задължително осигуряване	07-00		
Издръжка	10-00	4 837 200	3 833 134
Разходи за членски внос и участие в нетърговски организации и дейности	46-00	300 000	271 110
Капиталови разходи		5 350 000	2 000 000

Основен ремонт на дълготрайни материални активи	51-00		
Придобиване на дълготрайни материални активи	52-00	5 350 000	1 236 000
Придобиване на нематериални дълготрайни активи	53-00		764 000
НАТУРАЛНИ ПОКАЗАТЕЛИ			
Щатни бройки	00-01	1 242	1 322
по трудови правоотношения	00-02	420	467
по служебни правоотношения	00-03	822	855
Средногодишни щатни бройки	00-04	1 142	1 261
по трудови правоотношения	00-05	420	456
по служебни правоотношения	00-06	722	805
Средна годишна работна заплата	00-07	5 227	5 924
Брой на моторни превозни средства	00-08	203	
в т.ч. леки автомобили	00-09	122	
санитарни линейки	00-10	1	
Легла в почивни станции	00-11	106	
Брой на заведенията и учрежденията	00-12	21	
VII. ПОЧИВНО ДЕЛО, КУЛТУРА, РЕЛИГИОЗНИ ДЕЙНОСТИ		70 000	
VII. А. ПОЧИВНО ДЕЛО			
Общо разходи		70 000	
Текущи разходи		70 000	
Издръжка	10-00	70 000	
VIII. ИКОНОМИЧЕСКИ ДЕЙНОСТИ И УСЛУГИ		10 000	1 018 600
VIII. А. МИННО ДЕЛО, ГОРИВА И ЕНЕРГИЯ			
Общо разходи		10 000	1 018 600
Текущи разходи		10 000	10 000
Издръжка	10-00	10 000	10 000
Капиталови разходи			1 008 600
Придобиване на дълготрайни материални активи	52-00		808 600
Придобиване на нематериални дълготрайни активи	53-00		200 000

3.5 Брой заети (2003 – 2006 г.)

БРОЙ ЗАЕТИ	2003 г.	2004 г.	2005 г.	2006 г.
Общо щатни бройки:	1 585	1 659	1 735	1 758
Първостепенен разпоредител с бюджетни кредити	268	281	289	292
Второстепенни разпоредители с бюджетни кредити - 23	1 261	1 322	1 390	1 410
Регионални инспекции по околна среда и води (РИОСВ) - 15	682	718	765	770
Изпълнителна агенция по околна среда	162	171	176	176
Дирекции национални паркове - 3	175	191	207	222
Басейнови дирекции – 4	242	242	242	242
Държавно предприятие	56	56	56	56

БРОЙ ЗАЕТИ	2003 г.	2004 г.	2005 г.	2006 г.
Общо щатни бройки	1 585	1 659	1 735	1 758
ПРОГРАМИ				
<i>1. Оценка и управление на водните ресурси и справедливото им разпределение за населението и икономиката на страната.</i>	<i>128</i>	<i>128</i>	<i>128</i>	<i>128</i>
Първостепенен разпоредител с бюджетни кредити	25	25	25	25
Второстепенни разпоредители с бюджетни кредити	100	100	100	100
Регионални инспекции по околна среда и води (РИОСВ)	0	0	0	0
Басейнови Дирекции	100	100	100	100
Държавно предприятие	3	3	3	3
<i>2. Опазване и подобряване състоянието на водните ресурси</i>	<i>212</i>	<i>212</i>	<i>212</i>	<i>212</i>
Първостепенен разпоредител с бюджетни кредити	23	23	23	23
Второстепенни разпоредители с бюджетни кредити	185	185	185	185
Регионални инспекции по околна среда и води (РИОСВ)	114	114	114	114
Изпълнителна Агенция по околна среда	0	0	0	0
Дирекции на Националните Паркове	0	0	0	0
Басейнови Дирекции	71	71	71	71
Държавно предприятие	4	4	4	4
<i>3. Изграждане на интегрирана система от съоръжения за третиране на отпадъци</i>	<i>98</i>	<i>98</i>	<i>98</i>	<i>98</i>
Първостепенен разпоредител с бюджетни кредити	20	20	20	20
Второстепенни разпоредители с бюджетни кредити	48	48	48	48
Регионални инспекции по околна среда и води (РИОСВ)	35	35	35	35
Изпълнителна Агенция по околна среда	13	13	13	13
Държавно предприятие	30	30	30	30
<i>4. Осигуряване на механизми за разделно събиране, рециклиране и повторна употреба на отпадъците</i>	<i>39</i>	<i>39</i>	<i>60</i>	<i>60</i>
Първостепенен разпоредител с бюджетни кредити	5	5	8	8

Второстепенни разпоредители с бюджетни кредити	27	27	45	45
Регионални инспекции по околна среда и води (РИОСВ)	25	25	40	40
Изпълнителна Агенция по околна среда	2	2	5	5
Държавно предприятие	7	7	7	7
<i>5. Подобряване качеството на атмосферния въздух в районите "горещи точки"</i>	86	102	102	102
Първостепенен разпоредител с бюджетни кредити	10	11	11	11
Второстепенни разпоредители с бюджетни кредити	74	89	89	89
Регионални инспекции по околна среда и води (РИОСВ)	49	64	64	64
Изпълнителна Агенция по околна среда	25	25	25	25
Държавно предприятие	2	2	2	2
<i>6. Подобряване качеството на течните горива и намаляване на вредните емисии в атмосферния въздух</i>	39	39	39	39
Първостепенен разпоредител с бюджетни кредити	10	10	10	10
Второстепенни разпоредители с бюджетни кредити	28	28	28	28
Регионални инспекции по околна среда и води (РИОСВ)	24	24	24	24
Изпълнителна Агенция по околна среда	4	4	4	4
Дирекции на Националните Паркове	0	0	0	0
Басейнови Дирекции	0	0	0	0
Държавно предприятие	1	1	1	1
<i>7. Съхраняване, укрепване и възстановяване на ключови екосистеми, местообитания, видове и генетичните им ресурси</i>	218	266	301	324
Първостепенен разпоредител с бюджетни кредити	16	24	26	29
Второстепенни разпоредители с бюджетни кредити	200	240	273	293
Регионални инспекции по околна среда и води (РИОСВ)	65	86	103	108
Изпълнителна Агенция по околна среда	3	6	6	6
Дирекции на Националните Паркове	132	148	164	179
Държавно предприятие	2	2	2	2
<i>8. Възстановяване на влажни зони и намаляване на замърсяването</i>	0	2	2	2
<i>9. Контрол и управление на химическите вещества и предотвратяване на големи аварии</i>	55	55	55	55
Първостепенен разпоредител с бюджетни кредити	18	18	18	18
Второстепенни разпоредители с бюджетни кредити	34	34	34	34
Регионални инспекции по околна среда и води (РИОСВ)	34	34	34	34
Държавно предприятие	3	3	3	3
<i>10. Разработване и внедряване на Национална автоматизирана система за мониторинг на околната среда (НАСМОС)</i>	158	158	158	158
Първостепенен разпоредител с бюджетни кредити	0	0	0	0
Второстепенни разпоредители с бюджетни кредити	156	156	156	156
Регионални инспекции по околна среда и води (РИОСВ)	66	66	66	66
Изпълнителна Агенция по околна среда	60	60	60	60
Дирекции на Националните Паркове	7	7	7	7
Басейнови Дирекции	23	23	23	23
Държавно предприятие	2	2	2	2

11. <i>Повишаване на обществената култура и съзнание по въпросите на околната среда</i>	45	45	45	45
Първостепенен разпоредител с бюджетни кредити	3	3	3	3
Второстепенни разпоредители с бюджетни кредити	42	42	42	42
Регионални инспекции по околна среда и води (РИОСВ)	13	13	13	13
Изпълнителна Агенция по околна среда	6	6	6	6
Дирекции на Националните Паркове	16	16	16	16
Басейнови Дирекции	7	7	7	7
12. <i>Прилагане на ОВОС и екологична оценка</i>	28	28	28	28
Първостепенен разпоредител с бюджетни кредити	7	7	7	7
Второстепенни разпоредители с бюджетни кредити	21	21	21	21
Регионални инспекции по околна среда и води (РИОСВ)	18	18	18	18
Изпълнителна Агенция по околна среда	2	2	2	2
Дирекции на Националните Паркове	1	1	1	1
13. <i>Отстраняване на екологични щети, причинени от минали действия или бездействия до момента на приватизация</i>	9	9	9	9
Първостепенен разпоредител с бюджетни кредити	3	3	3	3
Второстепенни разпоредители с бюджетни кредити	6	6	6	6
Регионални инспекции по околна среда и води (РИОСВ)	6	6	6	6
14. <i>Издаване на комплексни разрешителни. Системи за управление по околна среда и екомаркировка</i>	31	31	31	31
Първостепенен разпоредител с бюджетни кредити	6	6	6	6
Второстепенни разпоредители с бюджетни кредити	25	25	25	25
Регионални инспекции по околна среда и води (РИОСВ)	13	13	13	13
Изпълнителна Агенция по околна среда	12	12	12	12
15. <i>Контрол на търсенето, проучването и експлоатацията на подземните богатства</i>	22	22	22	22
Първостепенен разпоредител с бюджетни кредити	0	0	0	0
Второстепенни разпоредители с бюджетни кредити	22	22	22	22
Регионални инспекции по околна среда и води (РИОСВ)	19	19	19	19
Изпълнителна Агенция по околна среда	3	3	3	3
16. <i>Привличане на инвестиции в търсенето, проучването и добива на подземни богатства и ползването на подземни пространства</i>	8	8	8	8
Първостепенен разпоредител с бюджетни кредити	7	7	7	7
Второстепенни разпоредители с бюджетни кредити	1	1	1	1
Регионални инспекции по околна среда и води (РИОСВ)	1	1	1	1
17. <i>Ликвидация и обезопасяване на геологопроучвателни и минни изработки</i>	11	11	11	11
Първостепенен разпоредител с бюджетни кредити	3	3	3	3
Второстепенни разпоредители с бюджетни кредити	6	6	6	6
Регионални инспекции по околна среда и води (РИОСВ)	6	6	6	6
Държавно предприятие	2	2	2	2
18. <i>Осигуряване на информация за геологията и суровинния потенциал на страната</i>	7	7	7	7

Първостепенен разпоредител с бюджетни кредити	5	5	5	5
Второстепенни разпоредители с бюджетни кредити	2	2	2	2
Регионални инспекции по околна среда и води (РИОСВ)	2	2	2	2
<i>19. Международно сътрудничество и европейска интеграция</i>	<i>8</i>	<i>8</i>	<i>8</i>	<i>8</i>
Първостепенен разпоредител с бюджетни кредити	0	0	0	0
Второстепенни разпоредители с бюджетни кредити	8	8	8	8
Регионални инспекции по околна среда и води (РИОСВ)	8	8	8	8
<i>20. Намаляване на шумовото замърсяване в населените места от стопанските обекти и от транспорта</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>20</i>	<i>20</i>
Първостепенен разпоредител с бюджетни кредити	0	0	3	3
Второстепенни разпоредители с бюджетни кредити	0	0	17	17
Регионални инспекции по околна среда и води (РИОСВ)	0	0	15	15
Изпълнителна Агенция по околна среда	0	0	2	2
<i>21. ОБЩА АДМИНИСТРАЦИЯ</i>	<i>383</i>	<i>391</i>	<i>391</i>	<i>391</i>
Първостепенен разпоредител с бюджетни кредити	107	109	109	109
Второстепенни разпоредители с бюджетни кредити	276	282	282	282
Регионални инспекции по околна среда и води (РИОСВ)	184	184	184	184
Изпълнителна Агенция по околна среда	32	38	38	38
Дирекции на Националните Паркове	19	19	19	19
Басейнови Дирекции	41	41	41	41

3.6 Преглед на екологичните обекти, предвидени за строителство през 2004 г.

(хил.лв.)		
Наименование и местонахождение на обекта	Години на строителство	Разходи за 2004 г.
1	2	3
ОБЛАСТ БУРГАС		
Община Бургас		
Канализация ж.к. "Меден рудник" - зона Г с канална помпена станция	1995-2005	200
Община Средец		
Пречиствателна станция за отпадъчни води - гр. Средец	1991-2005	2900
Община Царево		
Градска пречиствателна станция за отпадъчни води - гр. Царево	2001-2004	1220
Канализационна ПС №1 и тласкател до ПСОВ - гр. Царево	2004-2005	300
ОБЛАСТ ВАРНА		
Община Аксаково		
Реконструкция и модернизация на регионално депо за твърди битови отпадъци – Аксаково	2001-2005	1500
Община Белослав		
Разширение, реконструкция и модернизация на пречиствателна станция за отпадъчни води - гр. Белослав	2003-2005	1600
Битова канализация кв. "Акаците", етап - главен канализационен клон ОК 46-30-31-33-34-35-36 гр. Белослав	2000-2005	1014
Екологично мероприятие около фериботен комплекс на Канал № 2 и крайбрежна зона - гр. Белослав	2004-2004	160
Община Бяла		
Колектор отпадъчни води Бяла до главен колектор Бяла	2001-2004	162
Община Варна		
Рехабилитация на пречиствателна станция за отпадъчни води - Варна, II етап	2002-2007	200
Битова канализация кв. "Виница"- гр. Варна	1997-2006	1000
ОБЛАСТ ВЕЛИКО ТЪРНОВО		
Община Горна Оряховица		
Районна пречиствателна станция за отпадъчни води за градовете Горна Оряховица, Лясковец и Долна Оряховица - хранване на площадката с ток, вода и пътни връзки	2004-2004	408
Довеждащ колектор за отпадъчни води от кв."Гарата", гр. Горна Оряховица до Районна пречиствателна станция за отпадъчни води за градовете Г. Оряховица, Лясковец и Долна Оряховица	2003-2005	500
Довеждащ колектор от град Долна Оряховица до РПСОВ за градовете Горна Оряховица, Лясковец и Долна Оряховица	2004-2004	630
Община Лясковец		
Районна пречиствателна станция за отпадъчни води за градовете Горна Оряховица, Лясковец и Долна Оряховица	2003-2006	91
ОБЛАСТ ВРАЦА		
Община Оряхово		
Регионално депо за твърди битови отпадъци на общините Оряхово и Мизия	2001-2006	1850
ОБЛАСТ ДОБРИЧ		

Община Добрич		
Реконструкция и рекултивация на депо за твърди битови отпадъци при с. Богдан	2002-2005	100
ОБЛАСТ КЪРДЖАЛИ		
Община Кърджали		
Главен колектор IX – Кърджали	1998-2005	200
ОБЛАСТ ЛОВЕЧ		
Община Ловеч		
Депо за твърди битови отпадъци - Ловеч	2002-2005	3500
Община Троян		
Рекултивация "Старо сметище" гр. Троян	2003-2005	500
ОБЛАСТ ПЕРНИК		
Община Перник		
Реконструкция на канализацията на гр. Перник -Главен колектор I	1998-2005	1500
ОБЛАСТ ПЛОВДИВ		
Община Карлово		
Санитарно и рекултивация на съществуващото депо за твърди битови отпадъци гр. Карлово	2004-2005	2010
Градска пречиствателна станция за отпадъчни води и довеждащ колектор - гр. Карлово	2004-2007	360
Община Пловдив		
Северен обходен канал и съоръжения за прехвърляне на отпадъчни води през р. Марица – Пловдив	1992-2005	3100
Депо за твърди битови отпадъци - с. Цалапица	1995-2005	1500
ОБЛАСТ РАЗГРАД		
Община Лозница		
Разширение и реконструкция на Градска пречиствателна станция за отпадъчни води – Лозница	1999-2004	57
Община Разград		
Регионално депо за твърди битови отпадъци, I етап - Разград	2003-2005	500
ОБЛАСТ СИЛИСТРА		
Община Силистра		
Изграждане на канализация и пречиствателна станция на с. Сребърна	2002-2005	500
ОБЛАСТ СЛИВЕН		
Община Сливен		
Градска пречиствателна станция за отпадъчни води - Сливен - реконструкция на водна линия	2003-2004	40
СТОЛИЧНА ОБЩИНА		
Площадка за санитарно депониране на твърди битови отпадъци - кв."Суходол", II етап	2000-2006	100
Реконструкция и модернизация на Пречиствателна станция за отпадъчни води "Брезовица"	2003-2004	100
СОФИЙСКА ОБЛАСТ		
Община Златица		

Регионално депо за твърди битови отпадъци на общините Златица, Пирдоп и Челопеч	2003-2005	1800
Община Самоков		
Главен колектор № 5 - гр. Самоков	2001-2004	430
Канализация кв. "Герена" - гр. Самоков	1996-2004	204
ОБЛАСТ ХАСКОВО		
Община Харманли		
Депо за твърди битови отпадъци, I етап - Харманли	1997-2005	100
ОБЛАСТ ШУМЕН		
Община Велики Преслав		
Градска пречиствателна станция за отпадъчни води - Велики Преслав	2000-2004	100
Община Шумен		
Разширение на депо за твърди битови отпадъци - Шумен	2000-2004	679
Рекултивация на съществуващо депо за твърди битови отпадъци, I етап - Шумен	2004-2005	885
ВСИЧКО:		32 000

3.7 Преглед на проектите, финансирани по програми ФАР и ИСПА на ЕС и кофинансирани на проектите от Националния фонд

МОСВ	Наименование на проекта	2003			2004			2005			2006		
		ЕС	НФ	Общо	ЕС	НФ	Общо	ЕС	НФ	Общо	ЕС	НФ	Общо
		в лева	в лева	в лева	в лева	в лева	в лева	в лева	в лева	в лева	в лева	в лева	в лева
2000/BG/16/P/PE/002 (ИСПА)	Пакет от 6 регионални сметки за отпадъчни продукти, разположени в Монтана, Русе, Перник, Севлиево, Силистра и Созопол	27 602 843	9 200 947	36 803 790	39 010 156	13 003 385	52 013 541	7 005 369	2 335 123	9 340 492	840 224	280 075	1 120 299
2001/BG/16/P/PE/005 (ИСПА)	Регионална пречиствателна станция за отпадъчни води – Горна Оряховица	5 935 186	1 978 395	7 913 581	15 186 488	5 062 163	20 248 651	6 510 097	2 170 033	8 680 130	2 404 734	801 578	3 206 312
2001/BG/16/P/PE/006 (ИСПА)	Градска пречиствателна станция за отпадъчни води - Пазарджик	5 171 635	1 723 878	6 895 513	14 099 896	7 592 252	21 692 148	9 498 128	5 114 377	14 612 505	154 551	83 220	237 771
2001/BG/16/P/PE/008 (ИСПА)	Градска пречиствателна станция за отпадъчни води - Благоевград	3 318 882	1 106 294	4 425 176	8 826 921	3 782 966	12 609 887	6 000 905	2 571 816	8 572 721	1 558 078	667 748	2 225 826
2002/BG/16/P/PE/010 (ИСПА)	Градска пречиствателна станция за отпадъчни води - Търговище	-	-	0	3 814 065	1 271 355	5 085 420	8 767 726	2 922 575	11 690 301	7 748 351	2 582 784	10 331 135
2002/BG/16/P/PE/009 (ИСПА)	Градска пречиствателна станция за отпадъчни води - кв. Меден Рудник, Бургас	-	-	0	3 465 208	1 155 069	4 620 277	6 761 074	2 253 692	9 014 766	3 342 318	1 114 106	4 456 424
2002/BG/16/P/PE/012 (ИСПА)	Градска пречиствателна станция за отпадъчни води - Монтана	-	-	0	5 414 443	1 804 814	7 219 257	9 638 194	3 212 731	12 850 925	7 148 931	2 382 977	9 531 908
2002/BG/16/P/PE/014 (ИСПА)	Градска пречиствателна станция за отпадъчни води - Севлиево	-	-	0	4 835 142	1 611 714	6 446 856	8 620 533	2 873 511	11 494 044	7 062 384	2 354 128	9 416 512
2002/BG/16/P/PE/015 (ИСПА)	Градска пречиствателна станция за отпадъчни води –	-	-	0	2 780 656	926 885	3 707 541	7 426 608	2 475 536	9 902 144	5 544 398	1 848 133	7 392 531

	Попово												
2002/BG/16/P/PE/011 (ИСПА)	Градска пречиствателна станция за отпадъчни води – Ловеч	-	-	0	7 948 642	2 649 547	10 598 189	10 368 879	3 456 293	13 825 172	8 667 908	2 889 303	11 557 211
2002/BG/16/P/PE/013 (ИСПА)	Подобрение във водния цикъл на град Смолян	-	-	0				10 768 760	3 589 587	14 358 347	14 358 347	4 786 116	19 144 463
2002/BG/16/P/PE/018 (ИСПА)	Подобрение във водния цикъл на град Шумен	-	-	0				13 259 061	4 419 687	17 678 748	17 678 747	5 892 916	23 571 663
2002/BG/16/P/PE/016 (ИСПА)	Подобрение във водния цикъл на град Варна	-	-	0				11 191 650	3 730 550	14 922 200	14 922 201	4 974 067	19 896 268
2002/BG/16/P/PE/017 (ИСПА)	Подобрение във водния цикъл на град Балчик	-	-	0				9 500 592	3 166 864	12 667 456	12 667 456	4 222 485	16 889 941
2002/BG/16/P/PA/002 (ИСПА)	Техническа помощ за подготовка на проект за София - канализация	-	-	0				448 863	79 211	528 074	598 484	105 615	704 099
2003/BG/16/P/PA/005 (ИСПА)	Техническа помощ за подготовка на проекти за водния сектор на 12 В и К регионални системи – Бургас, Ямбол, Кърджали, Сливен, Стара Загора, Пловдив, Перник, Кюстендил, Благоевград, Русе, Враца и Монтана	-	-	0				9 439 618	0	9 439 618	12 586 157	0	12 586 157
	Техническа помощ за институционално укрепване на МОСВ за управление на средствата по линия на ИСПА и подготовка за Кохезионния фонд	-	-	0				2 112 296	0	2 112 296	2 816 395	0	2 816 395
	Техническа помощ за подготовка на инвестиционни проекти от областта на управление на отпадъци за 6 региона	-	-	0				997 473	0	997 473	1 329 964	0	1 329 964

2003/BG/16/P/PE/019 (ИСПА)	Регионален център за управление на отпадъците – Кърджали	-	-	0	-	-	-	0	6 401 650	2 133 883	8 535 533	8 535 533	2 845 178	11 380 711
2001/BG/16/P/PE/004 (ИСПА)	Изграждане на сероочистваща инсталация на блоковете 5 и 6 в ТЕЦ "Марица-Изток" 2 ЕАД	-	-	0	-	-	-	0	0	0	0	26 403 705	0	26 403 705
	Техническа помощ за изготвяне на план за интегрирано управление на басейна на р. Искър	-	-	0	-	-	-	0	0	0	0	398 989	70 410	469 399
	Национален център за третиране на опасни отпадъци	-	-	0	-	-	-	0	0	0	0	22 003 088	7 334 363	29 337 451
	Проект за затваряне на старите замърсявания в района на гр. София	-	-	0	-	-	-	0	0	0	0	88 01 235	2 933 745	11 734 980
	Регионален проект за управление на отпадъци - Кочериново	-	-	0	-	-	-	0	0	0	0	9 769 371	3 256 457	13 025 828
	Намаляване на емисиите в атмосферния въздух на гр. Перник от ТЕЦ "Република" чрез изграждане на котел на кипящ слой и инсталация за десулфуризиране	-	-	0	-	-	-	0	0	0	0	15 402 161	5 134 054	20 536 215
		-	-	0	-	-	-	0	-	-	0	-	-	0
BG0201.11 (ФАР)	Управленско планиране и изграждане на административен капацитет за защитените влажни зони	-	-	0	2 202 265	234 670	2 436 935	1 318 230	1 957 786	3 276 016	0	0	0	0
BG2003/004-937.07.03 (ФАР)	Създаване на Национална система за качествено осигуряване и качествен контрол на качество на въздуха и измерване на емисиите	-	-	0	300 000	30 000	330 000	700 000	60 000	760 000	100 000	10 000	110 000	

BG2003/004-937.07.02 (ФАР)	Институционално укрепване на българските речни власти за изпълнение на Европейската директива за водите в басейна на река Дунав	-	-	0	500 000	50 000	550 000	1 000 000	100 000	1 100 000	400 000	50 000	450 000
BG2003/004-937.07.01 (ФАР)	Изпълнение на регламентите свързани с Закона за защита от вредно въздействие на химичните съставки	-	-	0	400 000	20 000	420 000	700 000	80 000	780 000	0	0	0
Общо МОСВ		42 028 546	14 009 514	56 038 060	108 783 882	39 194 820	147 978 702	148 435 706	48 703 255	197 138 961	213 243 710	56 619 458	269 863 168